

**UCHWAŁA NR XXV/209/2017
RADY MIEJSKIEJ W SUCHANIU**

z dnia 7 grudnia 2017 r.

**zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata
2016-2022.**

Na podstawie art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), Rada Miejska w Suchaniu uchwala, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr XXII/185/2017 Rady Miejskiej w Suchaniu z dnia 29 sierpnia 2017 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 załącznik pn. "Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022" otrzymuje brzmienie jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Suchania.

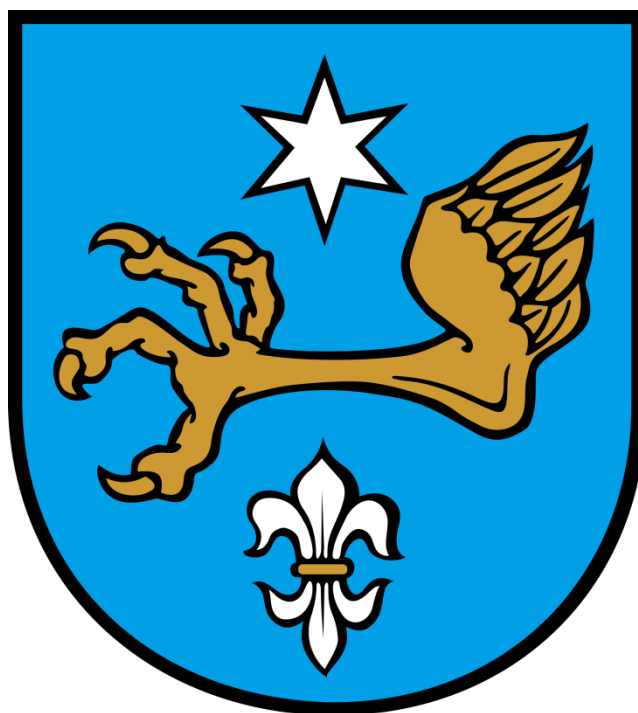
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodnicząca Rady

Joanna Glina

Załącznik do Uchwały Nr XXV/209/2017
Rady Miejskiej w Suchaniu
z dnia 07 grudnia 2017 r.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY SUCHAŃ NA LATA 2016-2022

Suchań, 2017

Opracowanie:

Future Green Innovations S.A.

ul. Podole 60

30-394 Kraków

Telefon: 508 002 242

E-mail: office@greenfuture-projekt.pl

Kierownik zespołu:

mgr Agnieszka Borcz

Opracował zespół w składzie:

mgr inż. Iga Pikul

mgr inż. Paulina Zadora

mgr inż. Marta Orłowska

mgr inż. Karol Pławecki

inż. Katarzyna Mrowiec

Spis treści:

1. Wprowadzenie	6
1.1. Terminologia	6
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych Gminy Suchań.....	9
2.1. Metoda delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	9
2.1.1. Delimitacja obszaru zdegradowanego.....	9
2.1.2. Delimitacja obszaru rewitalizacji	14
3. Analiza kluczowych czynników, zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów.....	15
3.1. Sfera społeczna.....	15
3.1.1. Liczba ludności i struktura demograficzna	15
3.1.2. Poziom bezrobocia	24
3.1.3. Ubóstwo i pomoc społeczna.....	28
3.1.4. Przestępczość.....	33
3.1.5. Struktura wykształcenia społeczeństwa	35
3.1.6. Aktywność społeczna i kulturalna.....	37
3.1.7. Wskaźnik degradacji społecznej	39
3.2. Sfera gospodarcza.....	43
3.2.1. Poziom przedsiębiorczości	43
3.2.2. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej.....	51
3.3. Sfera techniczna	54
3.3.1. Stan i jakość zasobu mieszkaniowego.....	54
3.3.2. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze technicznej.....	61
3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	64
3.4.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna i użytkowanie terenu	64
3.4.2. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	70
3.4.3. Uwarunkowania, wynikające z funkcjonowania systemu transportowego.....	72
3.5. Sfera środowiskowa	73
3.5.1. Obiekty chronione	73

3.5.2. Powierzchnia terenów zieleni.....	75
3.5.3. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej.....	78
3.6. Analiza obszarów popegeerowskich w Gminie Suchań	79
3.7. Podsumowanie analizy wyłaniającej obszar zdegradowany.....	80
4. Wyznaczony obszar rewitalizacji Gminy Suchań	88
5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	94
5.1. Analiza problemów obszaru rewitalizacji	94
5.1.1 Sfera społeczna.....	97
5.1.2. Sfera gospodarcza.....	99
5.1.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	100
5.1.4. Sfera techniczna i środowiskowa.....	100
5.2. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych – wnioski z przeprowadzonych konsultacji	103
5.3. Potencjał obszaru rewitalizacji.....	107
6. Wizja obszaru rewitalizacji	110
7. Cele rewitalizacji.....	112
8. Lista podstawowych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	116
9. Komplementarność procesu rewitalizacji	137
9.1. Komplementarność przestrzenna i problemowa	137
9.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	139
9.3. Komplementarność międzyokresowa.....	140
9.4. Komplementarność źródeł finansowania	141
10. Zgodność Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy	143
11. System wdrażania programu rewitalizacji	146
12. System monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji	150
12.1. Rodzaje monitoringu i wskaźniki monitoringu	152
12.1.1. Monitoring rzeczowy.....	154
12.1.2. Monitoring finansowy	152
12.1.3. Sprawozdawczość	155

13. Ocena Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań.....	156
13.1. Ocena przed realizacją programu (ocena ex-ante)	156
13.2. Ocena w połowie okresu realizacji (ocena mid-term).....	157
13.3. Ocena na zakończenie Programu (ocena ex-post).....	157
13.4. Ocena bieżąca (ocena on-going)	157
14. Partycypacja społeczna.....	158
14.1. Diagnozowanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	158
14.2. Programowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	160
14.3. Mechanizmy włączania interesariuszy w proces rewitalizacji na etapie wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	162
14.3.1. Procedura zgłaszania nowych zadań do LPR.....	162
14.3.2. Procedura zgłaszania propozycji zmian do LPR.....	163
14.4. Partycypacja społeczna na etapie monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	163
15. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	165
16. Spis tabel	166
17. Spis rycin.....	168

1. Wprowadzenie

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 to wieloletni program opisujący stan i stopień degradacji terenu w kilku płaszczyznach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz środowiskowej. Aktualny stan opisywany jest za pomocą wskaźników ekonomicznych oraz społecznych.

Celem programu jest opracowanie planów realizacji konkretnych działań oraz systemu ich wdrażania, mających na celu wyprowadzenie analizowanego obszaru z niekorzystnej sytuacji, poprzez nadanie mu nowych funkcji lub przywrócenie starych.

Program jest opracowywany i uchwalany przez Radę Gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.) oraz na podstawie Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (Warszawa, 2 sierpnia 2016 r.).

Gminy, które go uchwalą mają możliwość ubiegania się o wsparcie działań związanych z rewitalizacją. Środki można pozyskać z programów operacyjnych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020. Należy jednak zaznaczyć, że Lokalny Program Rewitalizacji nie jest zamkniętym dokumentem, zawierającym gotowe rozwiązania i projekty, gwarantującym zawsze pozytywne decyzje w kwestii ubiegania się np. o środki unijne.

1.1. Terminologia

Rewitalizacja:

proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji (*Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015, art. 2*).

Obszar zdegradowany:

jest to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych** (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu

uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- **gospodarczej** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- **środowiskowej** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- **przestrzenno-funkcjonalnej** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- **technicznej** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska (*Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 02.08.2015 r.*)

Obszar rewitalizacji:

to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególnie koncentracją negatywnych zjawisk (w tym zjawisk społecznych oraz gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 02.08.2015 r.*)

Program Rewitalizacji (PR):

to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego

oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji (*Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 02.08.2015 r.*).

Projekt rewitalizacyjny (przedsięwzięcie):

zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych (*Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 02.08.2015 r.*).

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych Gminy Suchań

2.1. Metoda delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

2.1.1. Delimitacja obszaru zdegradowanego

Zgodnie z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Diagnoza rozmieszczenia negatywnych zjawisk powinna być wykonana dla całego gminy, z wykorzystaniem obiektywnych, weryfikowalnych wskaźników.

Za obszary koncentracji negatywnych zjawisk w każdej ze sfer można uznać te, dla których przyjęte wskaźniki są gorsze niż średnia dla gminy. Występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej jest zatem warunkiem, by dany obszar mógł zostać uznany za obszar zdegradowany.

Mając powyższe na uwadze, diagnozę służącą delimitacji (wyznaczeniu granic) obszaru zdegradowanego podzielono na dwa etapy:

- wyznaczenie obszaru występowania niekorzystnych zjawisk społecznych,
- diagnozę wyznaczonego obszaru koncentracji negatywnych zjawisk w pozostałych wymienionych sferach problemowych – na tle sytuacji w całej Gminie.

Analizy rozmieszczenia zjawisk kryzysowych w sferze społecznej przeprowadzono w rozkładzie przestrzennym odniesionym do podziału Gminy na jednostki pomocnicze (urbanistyczne) - sołectwa. Wszystkie jednostki pomocnicze zostały wydzielone z uwzględnieniem występującym na danym obszarze: specyficznym charakterem zabudowy, a także położeniem topograficzno-przestrzennym. Ponadto w celu przeprowadzenia dokładniejszej analizy zjawisk kryzysowych miasto Suchań zostało podzielone na dwa obszary I i II. Podstawowe dane dotyczące obszarów jednostek pomocniczych przedstawiono w tabeli 1, a ich granice na rycinie 1.

Tabela 1. Charakterystyka jednostek pomocniczych Gminy Suchań

Lp.	Jednostka pomocnicza	Powierzchnia [ha]	Liczba ludności
1.	Brudzewice	1096,5	447
2.	Modrzewo	548,9	167
3.	Nosowo	525,7	207
4.	Sadłowo	1905,4	231
5.	Słodkówko	661,0	89
6.	Słodkowo	820,4	131
7.	Suchanówko	1185,0	262
8.	Suchań	356,4	1425
9.	Tarnowo	1382,8	300
10.	Wapnica	3538,4	672
11.	Żukowo	1233,7	309
suma		13254,2	4240

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Rycina 1. Wyznaczone jednostki pomocnicze Gminy Suchań

Źródło: opracowanie własne

W celu identyfikacji obszarów zdegradowanych w Gminie Suchań przeprowadzono diagnozę w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji określono zestawienie kryteriów – wskaźników wpisujących się w zakres diagnozowania oraz delimitacji sprecyzowany w *Zasadach realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020*. Dla każdej ze sfer wybrano wskaźniki (łącznie 18), na podstawie których zdiagnozowano obszary o wysokim nasileniu zjawisk kryzysowych. Zestawienie wszystkich wskaźników prezentuje tabela 2. Do obszaru każdej jednostki pomocniczej Gminy przypisano określone dane wskaźnikowe i odniesiono je do średniej wyznaczonej dla całej Gminy Suchań.

Tabela 2. Zestawienie wskaźników diagnozy

Sfera	Nazwa wskaźnika	Źródło danych
Społeczna	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (W1)	UM w Suchaniu
	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (W2)	UM w Suchaniu
	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym (W3)	UM w Suchaniu
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (W4)	UM w Suchaniu
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców (W5)	UM w Suchaniu
	Wielkość zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę (W6)	UM w Suchaniu
	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców (W7)	UM w Suchaniu
	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r. (W8)	PKW
Gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców (W9)	REGON
	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców (W10)	REGON
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców (W11)	REGON
Techniczna	Liczba lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców (W12)	UM w Suchaniu
	Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków objętych ścisłą ochroną konserwatorską na 100 mieszkańców (W13)	UM w Suchaniu
	Udział (%) budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej wybudowanych przed 1980 r. (W14)	UM w Suchaniu
Przestrzenno-funkcjonalna	Gęstość zaludnienia (W15)	UM w Suchaniu
	Liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej na 100 mieszkańców (W16)	UM w Suchaniu
Środowiskowa	Powierzchnia terenów zieleni [ha] (W17)	UM w Suchaniu
	Masa wyrobów azbestowych [Mg] na 100 mieszkańców (W18)	UM w Suchaniu

Źródło: Opracowanie własne

Dla wskaźników diagnozujących sferę społeczną i gospodarczą zastosowano następującą skalę:

- wartości mniej korzystne od średniej dla Gminy Suchań, przekraczając jednocześnie wartości odchylenia standardowego – w tabelach i na rycinach oznaczono kolorem czerwonym jako duże nasilenie zjawisk kryzysowych,
- wartości mniej korzystne od średniej dla Gminy Suchań, nie przekraczając jednocześnie wartości odchylenia standardowego – w tabelach i na rycinach oznaczono kolorem pomarańczowym jako średnie nasilenie zjawisk kryzysowych,
- wartości korzystniejsze niż średnia dla Gminy Suchań – w tabelach i na rycinach oznaczono kolorem zielonym jako niskie nasilenie zjawisk kryzysowych.

W przypadku pozostałych wskaźników zastosowano następującą skalę ocen:

- wartości mniej korzystne od średniej dla Gminy Suchań, przekraczając jednocześnie wartości odchylenia standardowego – w tabelach i na rycinach oznaczono kolorem czerwonym jako duże nasilenie zjawisk kryzysowych
- wartości korzystniejsze niż średnia dla Gminy Suchań – w tabelach i na rycinach oznaczono kolorem zielonym jako niskie nasilenie zjawisk kryzysowych.

Tłem dla diagnozy zróżnicowania zjawisk w obrębie Gminy Suchań są również wskaźniki dla powiatu stargardzkiego i województwa zachodniopomorskiego, które zostały zaczerpnięte z Bazy Danych Lokalnych GUS. Pozwala to na określenie, czy dany problem jest istotny lub wyróżniający dla Gminy Suchań.

2.1.2. Delimitacja obszaru rewitalizacji

Zgodnie z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 obszar rewitalizacji stanowi część lub całość obszaru zdegradowanego cechującą się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym nieposiadające wspólnych granic.

Obszar rewitalizacji musi zatem mieścić się w granicach obszaru zdegradowanego, nie musi jednak obejmować go w całości. Zalecana jest koncentracja działań rewitalizacyjnych na mniejszych obszarach. Wytyczne wprowadzają ponadto ograniczenia w wielkości obszaru rewitalizacji. Nie może on obejmować więcej niż 20% powierzchni gminy, a w jego granicach nie może mieszkać więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W nawiązaniu do powyższych uwarunkowań obszar rewitalizacji został wyznaczony na podstawie skali potrzeb rewitalizacyjnych oraz rangi obszaru i jego znaczenia dla rozwoju Gminy. Kierowano się także koniecznością zachowania ciągłości działań rewitalizacyjnych z lat poprzednich. Wyznaczając granicę obszaru rewitalizacji, przyjęto zasadę, że powinny być do niego włączane całe jednostki pomocnicze – które zostały wcześniej włączone w granice obszaru zdegradowanego.

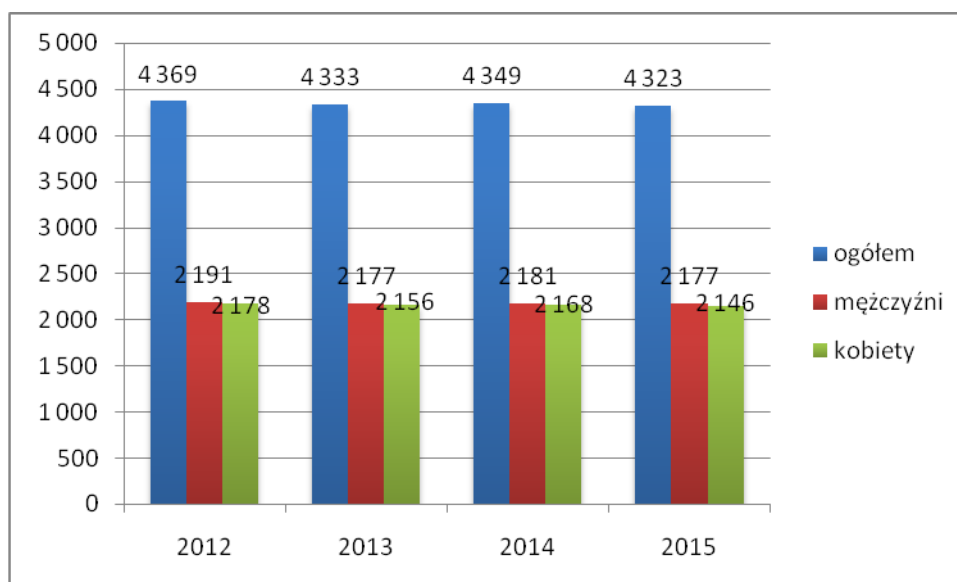
3. Analiza kluczowych czynników, zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów

3.1. Sfera społeczna

3.1.1. Liczba ludności i struktura demograficzna

Podstawowymi uwarunkowaniami istotnymi dla rozwoju całej Gminy jest tzw. czynnik społeczny, tj. liczba i rozmieszczenie ludności, redystrybucja, dynamika i jej struktura. Dynamicznie przebiegające na jej terenie procesy demograficzne determinują szereg zmian, zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej. To właśnie kwestie demograficzne stanowią tło dla wszystkich zadań realizowanych przez samorząd terytorialny, a z uwagi na pojawiające się zmiany w tym zakresie konieczne jest dostosowywanie na bieżąco działań publicznych do sytuacji demograficznej.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na 31.12.2015 r. w Gminie Suchań mieszkało 4 323 osób. Wśród nich 2 177 stanowili mężczyźni, natomiast kobiety 2 146. Na przełomie lat 2012-2015 obserwuje się spadek liczby ludności oraz przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet.

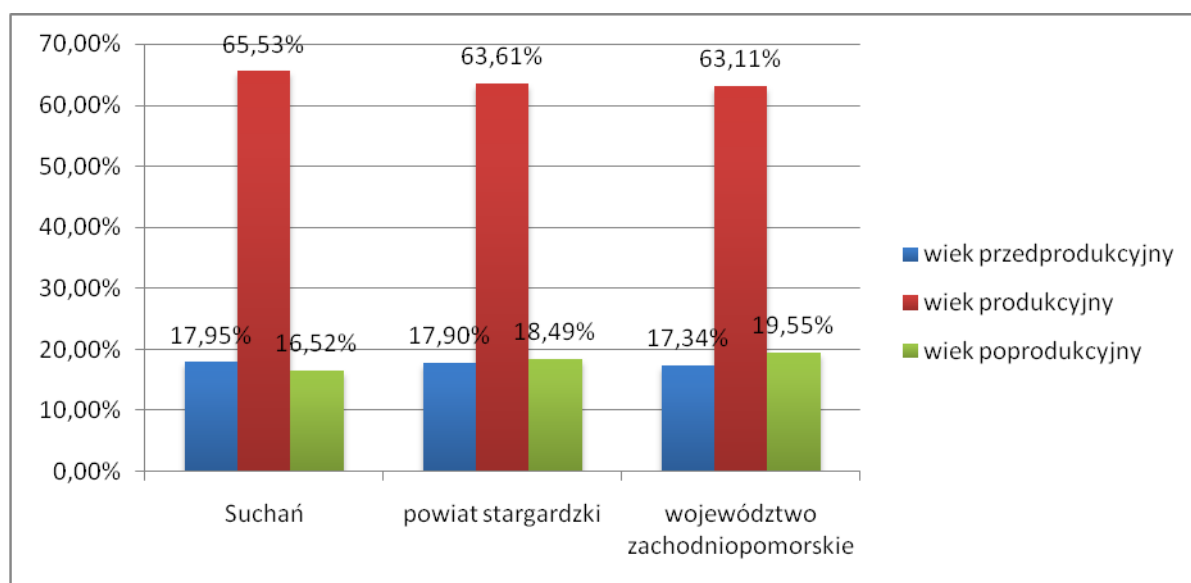
Rycina 2. Liczba ludności w Gminie Suchań w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS¹

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w Gminie Suchań w 2015 roku największy odsetek ludności stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (65,53%). Podobnie

¹ Liczba osób, które są zameldowane.

sytuacja wygląda w przypadku powiatu stargardzkiego (63,61%) oraz województwa zachodniopomorskiego (63,11%). Kolejną grupą wiekową są osoby w wieku przedprodukcyjnym (17,95%), odsetek tych osób jest wyższy w porównaniu do powiatu stargardzkiego (17,90%) oraz województwa zachodniopomorskiego (17,34%), dla których odsetek osób w wieku poprodukcyjnym stanowi większą część społeczeństwa.

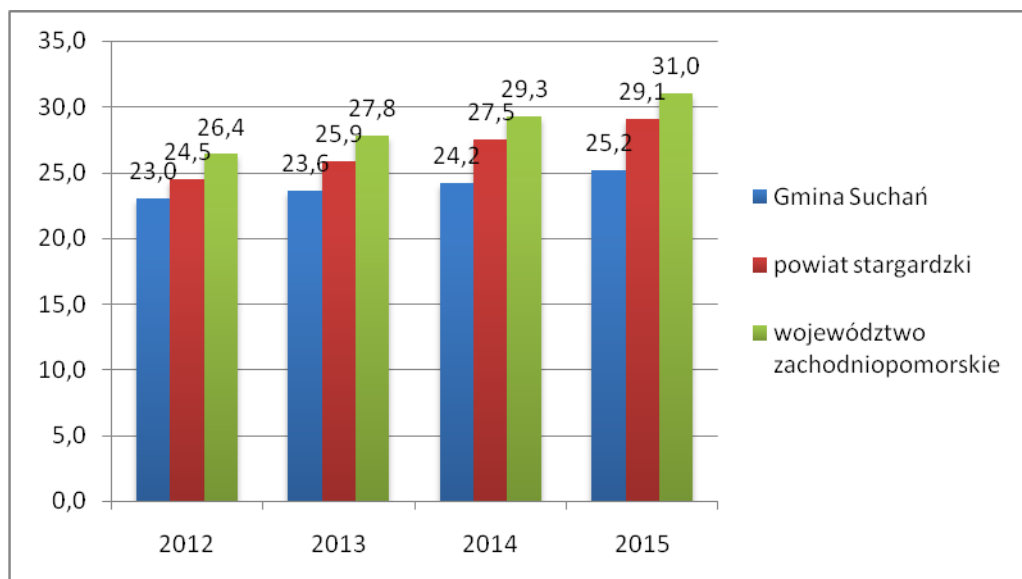

Rycina 3. Struktura wieku ludności w gminie Suchań w roku 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego daje obraz liczby osób w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym. Przedstawia wiek demograficzny ludności, dzięki czemu ułatwia ocenę zasobów siły roboczej na rynku pracy oraz pomaga przewidywać obciążenie systemu zabezpieczenia społecznego wypłatą świadczeń emerytalnych i rentowych.

W Gminie Suchań wskaźnik ten na przestrzeni lat 2012-2015 cechował się niższą wartością w stosunku do powiatu stargardzkiego oraz województwa zachodniopomorskiego, co jest zadowalającym wynikiem. Pomimo tego, z roku na rok obserwuje się stopniowy wzrost obciążenia demograficznego dla wspomnianych jednostek terytorialnych. Największe obciążenie notowane jest dla całego województwa zachodniopomorskiego i wynosi 31. Problematyka starzenia się społeczeństwa i rosnących kosztów z tym związanych może być niebezpieczna dla budżetu Gminy Suchań, a ponadto prowadzić do opóźnienia rozwoju społeczno-gospodarczego.

Rycina 4. Zestawienie wskaźnika obciążenia demograficznego w 2015 roku dla gminy, powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Sytuacja demograficzna Gminy Suchań została zdiagnozowana w wymiarze wskaźnika – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, obejmujący grupę kobiet w wieku powyżej 60 lat oraz mężczyzn w wieku powyżej 65 lat. Wskaźnik ten dla wyżej wskazanych grup osób w wieku poprodukcyjnym odzwierciedla różną sytuację w poszczególnych jednostkach pomocniczych Gminy Suchań.

Tabela 3. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym

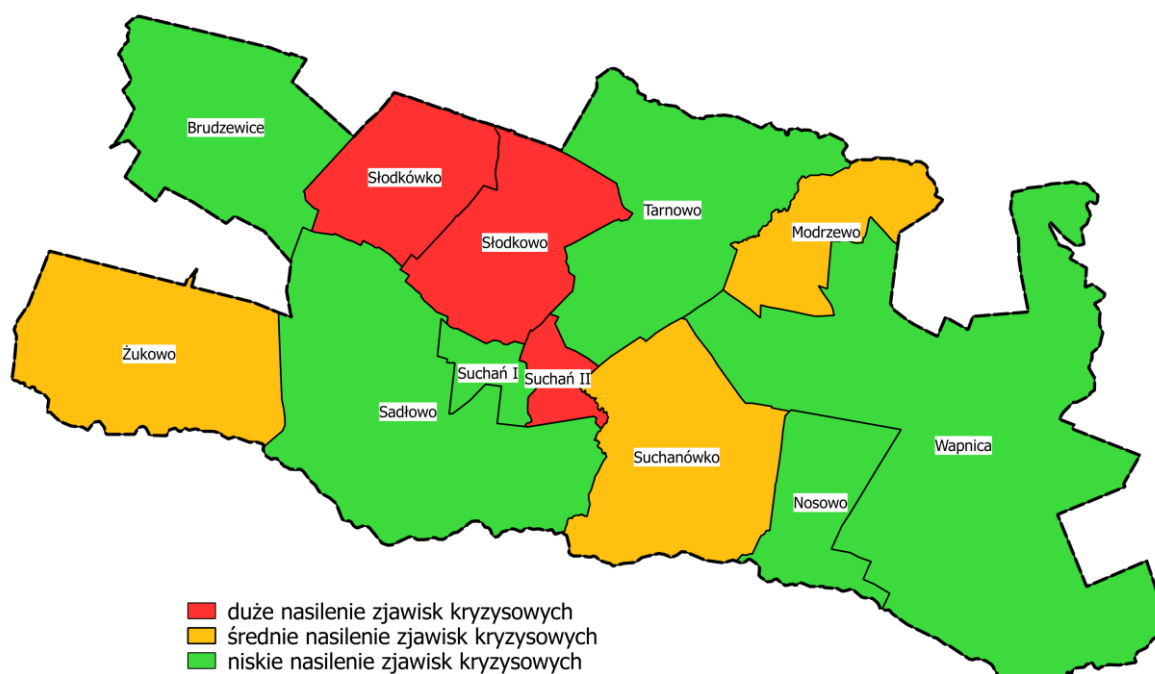
Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Odsetek liczby osób w wieku poprodukcyjnym
1.	Suchań – obszar I	1026	171	16,7
2.	Suchań – obszar II	399	91	22,8
3.	Brudzewice	447	62	13,9
4.	Modrzewo	167	32	19,2
5.	Nosowo	207	35	16,9
6.	Sadłowo	231	37	16,0
7.	Słodkówko	89	23	25,8
8.	Słdkowo	131	31	23,7
9.	Suchanówko	262	47	17,9
10.	Tarnowo	300	37	12,3
11.	Wapnica	672	115	17,1
12.	Żukowo	309	60	19,4
Ogółem dla Gminy		4240	741	17,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

W Gminie Suchań najwyższym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym charakteryzuje się sołectwo Słodkówko (25,8), gdzie wartość ta najbardziej odbiega od

wartości liczonej dla całej Gminy (17,5). Negatywnie wyróżniają się również jednostki pomocnicze: Słdkowo (23,7) oraz Suchań obszar II (22,8). Tym samym wartości te świadczą o postępującym procesie starzenia się lokalnej społeczności. Korzystna z punktu widzenia demograficznego sytuacja pod względem wartości wskaźnika występuje w sześciu jednostkach pomocniczych tj.: Suchań – obszar I (16,7), Brudzewice (13,9), Nosowo (16,9), Sadłowo (16,0), Tarnowo (12,3) i Wapnica (17,1).

Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 5. Wartość wskaźnika – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne

Ważnym wskaźnikiem ukazującym strukturę demograficzną w Gminie Suchań jest odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym.

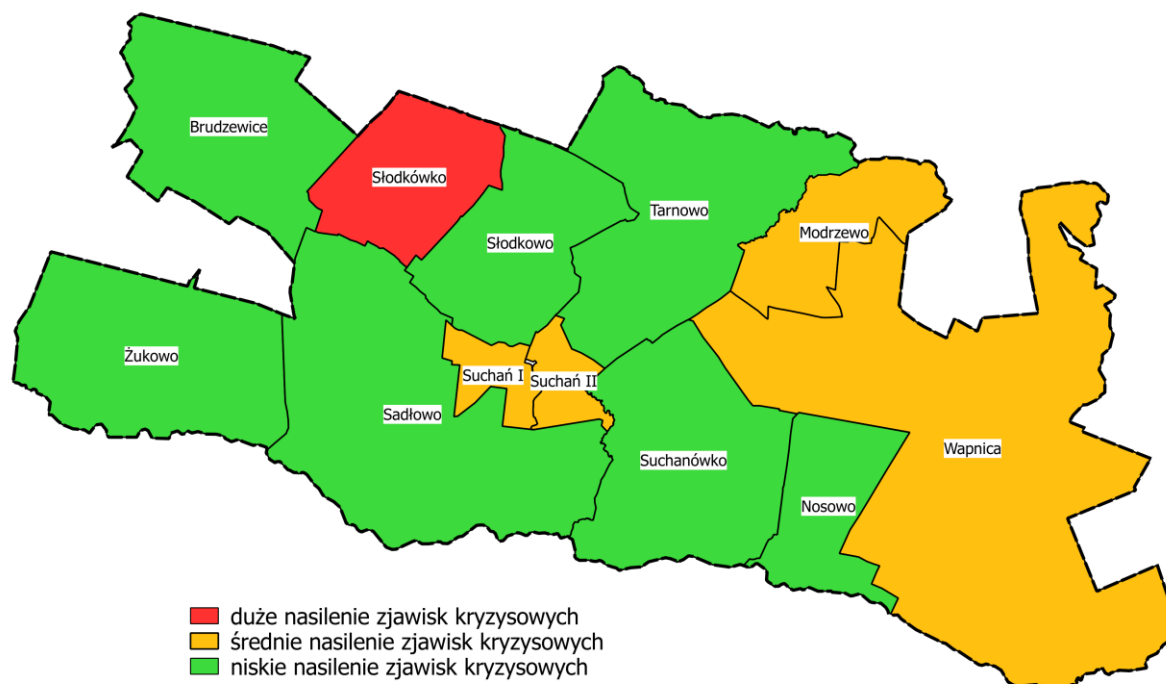
Tabela 4. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	Odsetek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym
1.	Suchań – obszar I	1026	163	15,9
2.	Suchań – obszar II	399	60	15,0
3.	Brudzewice	447	83	18,6
4.	Modrzewo	167	29	17,4
5.	Nosowo	207	39	18,8
6.	Sadłowo	231	49	21,2
7.	Słdkówko	89	11	12,4
8.	Słdkowo	131	24	18,3
9.	Suchanówko	262	51	19,5
10.	Tarnowo	300	69	23,0
11.	Wapnica	672	112	16,7
12.	Żukowo	309	56	18,1
Ogółem dla Gminy		4240	746	17,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Najmniejszy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym zamieszkuje sołectwo Słdkówko (12,4). Mniej korzystnie niż wartość dla całej Gminy (17,6) wyróżnia się również Suchań (obszar I – 15,9) i obszar II – (15,0), Wapnica (16,7) i Modrzewo (17,4). Najkorzystniejsza sytuacja pod względem analizowanego wskaźnika występuje w jednostce pomocniczej Tarnowo, gdzie odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym jest najwyższy (23,0).

Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 6. Wartość wskaźnika – odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne

Jednym z istotnych problemów społecznych w Gminie Suchań jest postępujące starzenie się społeczeństwa. Do miar tego procesu należy wskaźnik liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 5. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym
1.	Suchań – obszar I	692	171	24,7
2.	Suchań – obszar II	248	91	36,7
3.	Brudzewice	302	62	20,5
4.	Modrzewo	106	32	30,2
5.	Nosowo	133	35	26,3
6.	Sadłowo	145	37	25,5
7.	Słdkówko	55	23	41,8
8.	Słdkowo	76	31	40,8
9.	Suchanówko	164	47	28,7
10.	Tarnowo	194	37	19,1
11.	Wapnica	445	115	25,8
12.	Żukowo	193	60	31,1
Ogółem dla Gminy		2753	741	26,9

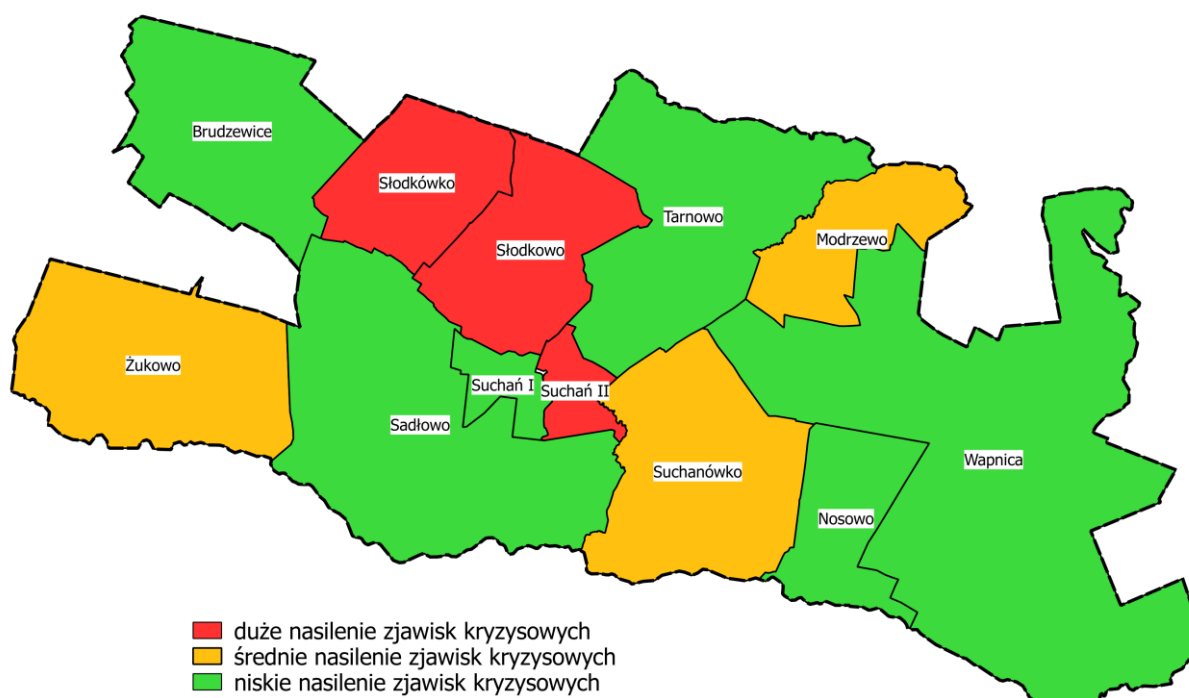
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Z powyższych analiz wynika, iż trzy jednostki pomocnicze objęte są zjawiskiem wzrostu wskaźnika liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. Jest to bardzo niekorzystny wskaźnik obrazujący proces starzenia się społeczeństwa. Problem starzenia społeczeństwa jest widoczny dla całej Gminy – udział osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta, w 2015 r. osiągnął poziom 16,52%.

W relacji do średniej wartości pod względem analizowanego wskaźnika, bardzo niekorzystna sytuacja (sytuacja kryzysowa) pod względem badanej cechy występuje w następujących jednostkach pomocniczych:

- Słdkówko wartość wskaźnika 41,8;
- Słdkowo wartość wskaźnika 40,8;
- Suchań – obszar II wartość wskaźnika 36,7;

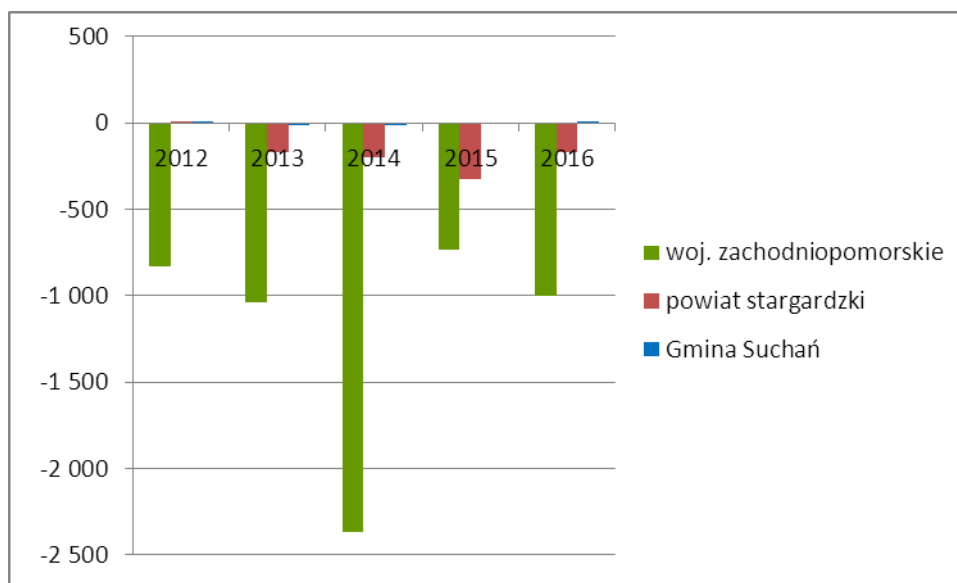
Korzystna z punktu widzenia demograficznego sytuacja pod względem wartości wskaźnika występuje w sześciu jednostkach tj.: Suchań – obszar I (24,7), Brudzewice (20,5), Nosowo (26,3), Sadłowo (25,5), Tarnowo (19,1) i Wapnica (25,8). Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 7. Wartość wskaźnika – liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne

Saldo migracji na terenie Gminy Suchań przedstawia zmienne wartości na przestrzeni lat 2012-2016, przez większość czasu osiągając wartości ujemne. Warto jednak zauważyć, że w 2015 r. nastąpił wzrost wartości z wartości -12 do wartości -2, co jest pozytywną prognozą na przyszłość. W przypadku powiatu stargardzkiego w ostatnich latach zanotowano spadek salda migracji. W 2013 r. wynosiło on 5, natomiast do 2015 r. spadło do wartości -326. W województwie zachodniopomorskim sytuacja kształtowała się podobnie, jak w przypadku Gminy Suchań. Do 2014 r. notowano spadek salda migracji, natomiast w 2015 r. nastąpił wzrost jego wartości z -2 372 na -732.

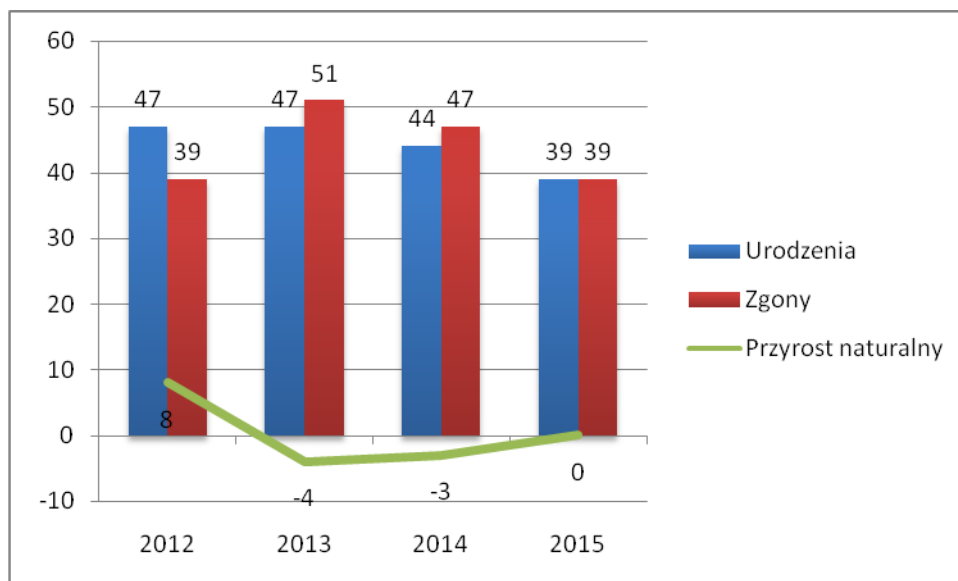
Rycina 8. Saldo migracji w latach 2012-2016 dla gminy, powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Liczba urodzeń w Gminie Suchań w latach 2012-2015 systematycznie się zmniejszała. Kształtując się na poziomie 47 urodzeń w 2012 r. do 39 urodzeń w 2015 r. Tendencja ta wygląda podobnie w przypadku województwa zachodniopomorskiego, gdzie z wyjątkiem 2014 r., odnotowano systematyczny spadek tej wartości. W przypadku powiatu stargardzkiego od 2014 r. zanotowano wzrost liczby urodzeń z 1 108 na 1 161 osób.

Od 2013 r. w Gminie Suchań następuje również zmniejszenie liczby zgonów z 51 osób w 2013 r. do 39 osób w 2015 r. W powiecie stargardzkim liczba ta na przestrzeni lat 2012-2015 przedstawiała zmienną wartość, nie przyjmującą wyraźnej tendencji, pomimo tego liczba zgonów była niższa niż liczba urodzeń, co pozytywnie wpływało na przyrost naturalny w powiecie. W przypadku województwa zachodniopomorskiego liczba zgonów w latach 2012-2015 przyjmowała wyższe wartości w stosunku do liczby urodzeń. W 2014 r. nastąpił jej znaczny wzrost z 16 279 do 17 266 osób w 2015 r.

Biorąc pod uwagę powyżej przedstawione dane przyrost naturalny w Gminie Suchań od 2013 r. systematycznie wzrasta. Sytuacja dla powiatu stargardzkiego kształtowała się znacznie lepiej, gdyż na przestrzeni lat 2012-2015 przyrost naturalny osiągał wartości dodatnie. Na tle Gminy Suchań oraz powiatu stargardzkiego województwo zachodniopomorskie kształtuje się znacznie gorzej. Na przestrzeni lat 2012-2015 odnotowano ujemne wartości przyrostu naturalnego.

Rycina 9. Naturalny ruch ludności w Gminie Suchań w latach 2012-2015

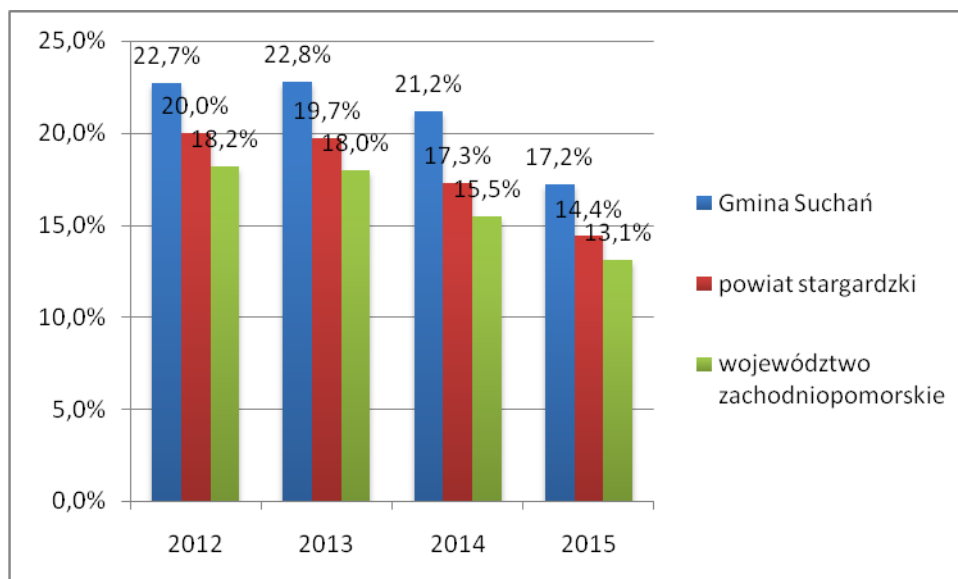
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Niski przyrost naturalny w Gminie Suchań wpływa na niski odsetek ludzi w wieku przedprodukcyjnym, co znajduje swoje odzwierciedlenie w stanie gospodarki oraz sytuacji socjalnej danego regionu. Zmniejszeniu ulega liczba osób zdolnych do pracy, zwiększa się natomiast odsetek osób pobierających świadczenia emerytalne oraz renty. Sytuacja ta znacznie obciąża budżet Gminy.

3.1.2. Poziom bezrobocia

Ważnym wskaźnikiem ukazującym kondycję rynku pracy na terenie Gminy Suchań jest udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym.

Wartość stopy bezrobocia w Gminie Suchań w 2015 r. wyniosła 17,2%. Na tle województwa zachodniopomorskiego (wskaźnik bezrobocia 13,1% w 2015 r.), a zwłaszcza porównaniu dla całego kraju (6,5%), poziom bezrobocia w Gminie Suchań jest dość wysoki. Mimo to po okresie wzrostu w latach 2012–2015 bezrobocie w Gminie zmniejszyło się (w 2012 r. stopa bezrobocia wynosiła 22,7%).

Rycina 10. Stopa bezrobocia dla gminy, powiatu i województwa w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Podstawowy wskaźnik diagnozujący sytuację na rynku pracy w Gminie Suchań odnosi się do wielkości liczby osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w poszczególnych jednostkach pomocniczych. Bezrobocie długotrwale prowadzi do licznych negatywnych skutków ekonomicznych, społecznych i psychospołecznych. Wymienić tu należy szybką degradację ekonomiczną jednostki i rodziny, poszerzanie się sfery ubóstwa oraz degradację zawodową i marginalizację jednostek i całych grup społecznych. Trwałe bezrobocie jest też często dziedziczone i przyczynia się do powstawania patologii społecznych.

W celu przeprowadzenia analiz za osobę bezrobotną długotrwale uznano, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2004 Nr 99 poz. 1001, z późn. zm.), bezrobotnego zarejestrowanego w urzędzie pracy przez okres łącznie ponad 12 miesięcy w okresie 2 ostatnich lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych.

Na podstawie przeprowadzonych analiz wartość wskaźnika w Gminie można uznać za zróżnicowaną.

Tabela 6. Liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym

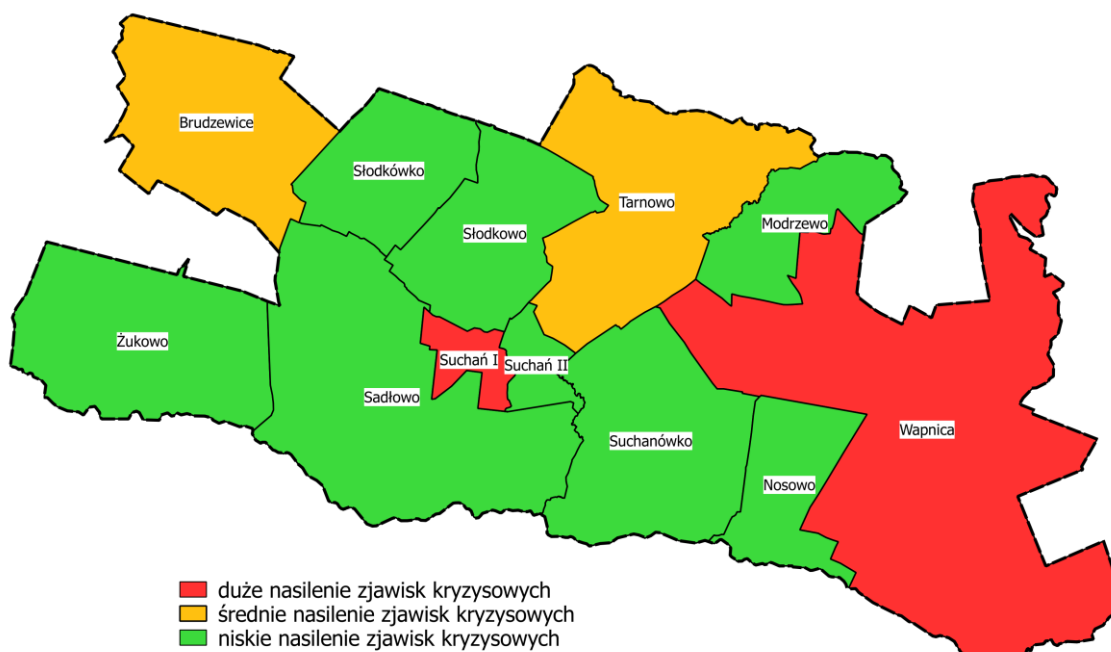
Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym
1.	Suchań – obszar I	1026	61
2.	Suchań – obszar II	399	13
3.	Brudzewice	447	30
4.	Modrzewo	167	5
5.	Nosowo	207	10
6.	Sadłowo	231	9
7.	Słodkówko	89	4
8.	Słodkowo	131	7
9.	Suchanówko	262	20
10.	Tarnowo	300	25
11.	Wapnica	672	47
12.	Żukowo	309	11
Ogółem dla Gminy		4240	20,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Wartości wskaźnika koncentracji osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym wykazują istotną polaryzację. W Gminie Suchań największa koncentracja problemu bezrobocia długotrwałego występuje w jednostce pomocniczej Suchań – obszar I (61 osób).

Drugą jednostką pomocniczą o znaczącej koncentracji osób bezrobotnych długotrwale jest sołectwo Wapnica (47 osób). Wysokim poziomem długotrwałego bezrobocia cechują się również dwie jednostki pomocnicze tj. Brudzewice (30 osób) i Tarnowo (25 osób).

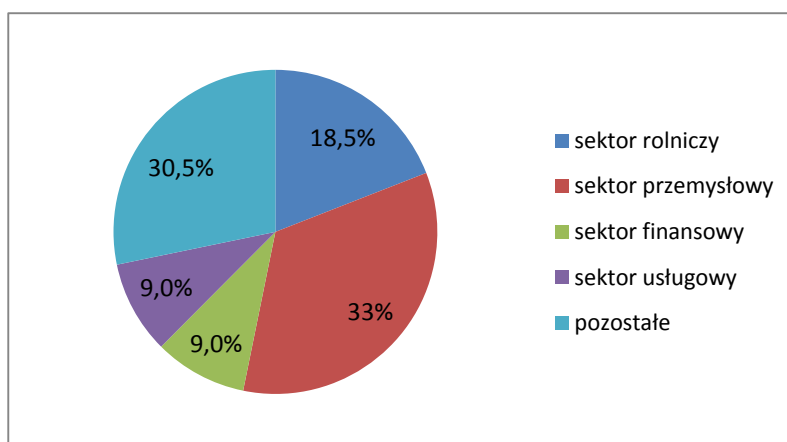
Zdecydowanie odmienna (korzystna) sytuacja pod względem koncentracji długotrwałego bezrobocia wśród osób w wieku produkcyjnym występuje w takich jednostkach jak: Suchań – obszar II (13 osób), Modrzewo (5 osób), Nosowo (10 osób), Sadłowo (9 osób), Słodkówko (4 osoby), Słodkowo (7 osób), Suchanówko (20 osób) oraz Żukowo (11 osób). Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 11. Wartość wskaźnika liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

Na poniższej rycinie przedstawiono odsetek mieszkańców Gminy Suchań zatrudnionych w poszczególnych sektorach. W Gminie Suchań 33% mieszkańców zatrudnionych jest w sektorze przemysłowym, co stanowi większość. W sektorze rolniczym aktywnych zawodowo jest 18,5% osób. Sektory: usługowy oraz finansowy skupiają po 9% pracowników. Inną działalnością zajmuje się 30,5% mieszkańców.

Rycina 12. Struktura zatrudnienia mieszkańców w Gminie Suchań w roku 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.1.3. Ubóstwo i pomoc społeczna

Ubóstwo jako kategoria społeczna związane jest z brakiem zaspokojenia potrzeb (zarówno podstawowych, jak i tych wyższego rzędu) jednostki i rodziny na pożądanym poziomie. W dużej mierze może ograniczać również perspektywy życiowe dzieci, poprzez nierówności w dostępie do systemu edukacji, może wpływać na wzrost przestępczości, wywoływać sytuacje konfliktowe w rodzinie, ograniczać aktywność obywatelską i ekonomiczną, a także dostęp do opieki zdrowotnej.

Do czynników zwiększających ryzyko nasilenia się zjawiska ubóstwa należą przede wszystkim bezrobocie, niski poziom wykształcenia, niepełnosprawność oraz wielodzietność lub niepełność rodziny. Natomiast wykluczenie społeczne jest określane w kategoriach niemożności uczestniczenia w istotnych aspektach życia społecznego, gospodarczego, politycznego i kulturalnego danego społeczeństwa.

Wskaźniki ubóstwa (m.in. dochody rodziny) na poziomie wewnątrzmijskim są bardzo trudne do określenia, stąd w diagnozowaniu zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym stosuje się najczęściej wskaźniki obliczone na podstawie danych o osobach korzystających z pomocy społecznej. Wadą takich wskaźników jest uwzględnienie wyłącznie tych osób, które z pomocy społecznej skorzystały, stanowią one zatem jedynie pewne przybliżenie zjawiska ubóstwa w Gminie Suchań.

W poniższej tabeli przedstawiono dane na temat udzielanej środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Suchań w latach 2010-2015, która obejmuje świadczenia pieniężne, w formie zasiłków stałych, okresowych i celowych oraz świadczenia niepieniężne tj. pracę socjalną, składki na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne, pomoc rzeczową, usługi opiekuńcze, pomoc w uzyskaniu warunków mieszkaniowych oraz pomoc w domach pomocy społecznej. Na przestrzeni wskazanych lat zmniejsza się liczba gospodarstw, jak i liczba osób korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego, mimo to liczba ta stanowi ponad 22,6% wszystkich mieszkańców Gminy. W 2015 r. z takiej pomocy skorzystało łącznie 958 osób mieszkających w 537 gospodarstwach². Tym samym niezbędne jest podjęcie odpowiednich działań, mających na celu pomoc osobom najuboższym w poszukiwaniu pracy m.in. poprzez organizacje szkoleń podnoszących umiejętności zawodowe i personalne.

² Dane Urzędu Miejskiego w Suchaniu na dzień 31.12.2015 r., które posłużyły do opracowania zróżnicowania kryzysowych zjawisk społecznych, obejmują osoby zameldowane na pobyt stały i tymczasowy w Gminie Suchań. Stąd wskaźniki użyte do porównań, oparte na danych GUS BDL oraz wskaźniki określające zróżnicowanie wewnątrz Gminy Suchań mogą się różnić.

Można zaobserwować również zmniejszenie się liczby osób korzystających z zasiłków rodzinnych. W 2015 r. z takiej pomocy korzystało 207 osób. Podobny spadek obserwuje się w przypadku zasiłków rodzinnych z dodatkami. Do sytuacji takiej może przyczyniać się ujemny przyrost naturalny w Gminie, który z kolei jest wypadkową niskiej liczby urodzeń, a wzrastającej liczby zgonów. Tym samym społeczeństwo starzeje się.

Tabela 7. Pomoc społeczna w Gminie Suchań w latach 2010-2015

Wyszczególnienie		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Pomoc społeczna							
Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	ogółem	644	616	601	580	575	537
	poniżej kryterium dochodowego	249	229	237	232	216	190
	powyżej kryterium dochodowego	395	387	364	348	359	347
Osoby korzystające ze pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku	ogółem	1 220	1 199	1 130	1 059	1 011	958
	poniżej kryterium dochodowego	642	599	624	594	512	453
	powyżej kryterium dochodowego	578	600	506	465	499	505
Świadczenia rodzinne							
Osoby otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	osoba	292	262	239	221	211	207
Kwota świadczeń rodzinnych	tys. zł	1 931	1 954	1 873	1 512	1 154	1 250
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	tys. zł	915	802	709	724	693	673
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych	tys. zł	312	294	252	237	213	214

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zasięg korzystania z pomocy społecznej w Gminie Suchań w 2015 r. (tj. ogólna liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej) wynosił 1039 osób, co stanowiło 24,5% mieszkańców całej Gminy. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. osób w Gminie Suchań wynosiła 245,0 osób.

W poniższej diagnozie wykorzystano wskaźnik – liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców.

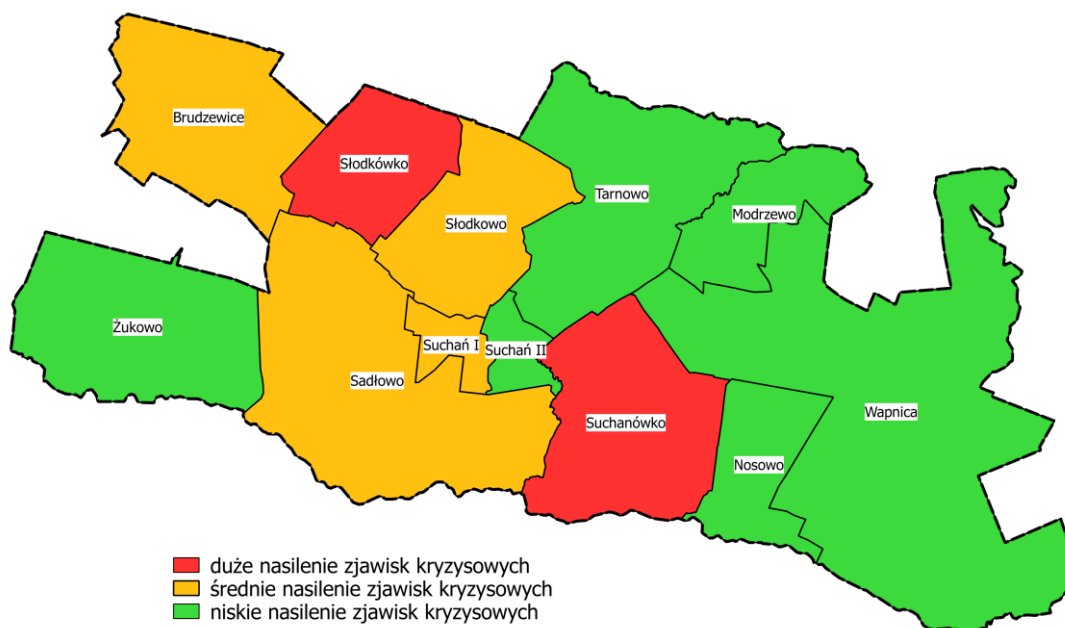
Tabela 8. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
1.	Suchań – obszar I	1026	254	247,6
2.	Suchań – obszar II	399	79	198,0
3.	Brudzewice	447	124	277,4
4.	Modrzewo	167	23	137,7
5.	Nosowo	207	41	198,1
6.	Sadłowo	231	69	298,7
7.	Słdkówko	89	28	314,6
8.	Słdkowo	131	37	282,2
9.	Suchanówko	262	86	328,2
10.	Tarnowo	300	71	236,7
11.	Wapnica	672	164	244,0
12.	Żukowo	309	63	203,9
Ogółem dla Gminy		4240	1039	245,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Najwyższa liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców występuje w dwóch jednostkach pomocniczych tj.: Słdkówko (314,6 osób) i Suchanówko (328,2 osób).

Wysoka skala pomocy społecznej w relacji do 1000 mieszkańców występuje również w następujących jednostkach pomocniczych: Suchań – obszar I (247,6 osób), Brudzewice (277,4 osób), Sadłowo (298,7 osób), Słdkowo (282,2 osób). Najkorzystniejsza sytuacja pod względem analizowanego wskaźnika występuje w sześciu jednostkach pomocniczych, w których wartości są niższe niż wartość dla całej Gminy Suchań: Suchań – obszar II (198,0 osób), Modrzewo (137,7 osób), Nosowo (198,1 osób) Tarnowo (236,7 osób), Wapnica (244,0 osób) i Żukowo (203,9 osób). Wysoka liczba osób, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej może wskazywać na wykluczenie społeczne pewnych grup, ze względu na postępującą pauperyzację oraz uzależnienie od stałej pomocy. Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 13. Wartość wskaźnika liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

Kolejnym wskaźnikiem wskazującym na problemy związane z ubóstwem jest wielkość zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę. Wysokość wydatków na zasiłki celowe, okresowe, stałe i związane z dożywianiem uzyskana z programu POMOST, z podziałem na poszczególne jednostki pomocnicze, posłużyła do wyliczenia wielkości zasiłku w przeliczeniu na rodzinę.

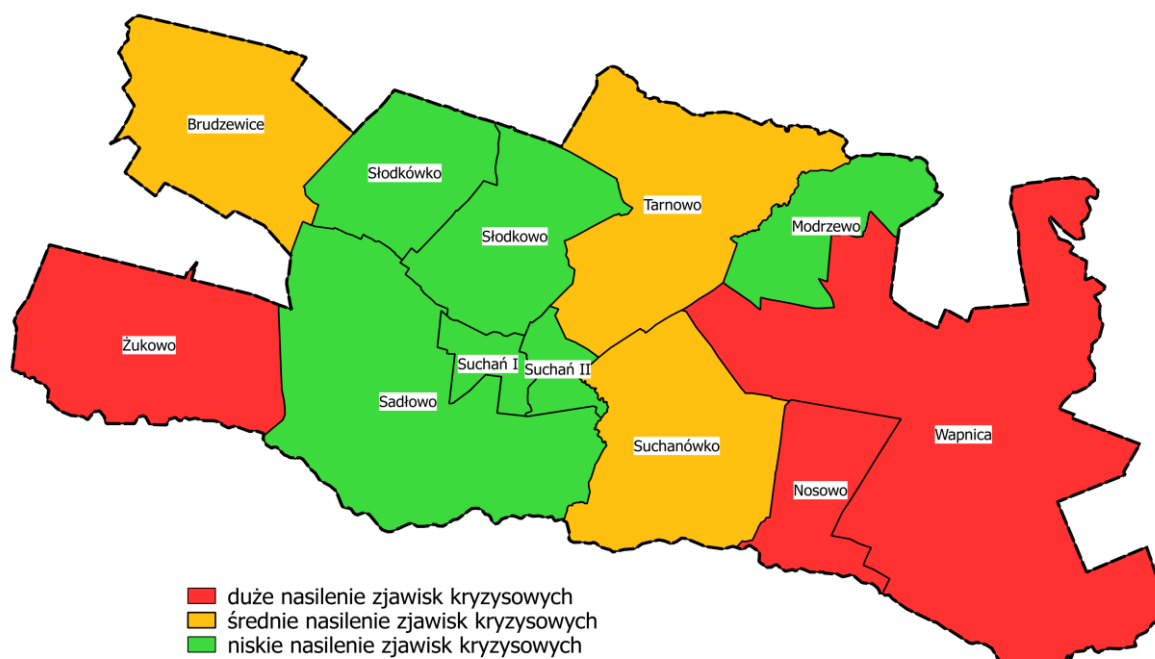
Tabela 9. Wielkość zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (zasiłki celowe, okresowe, stałe, dożywianie)	Wielkość zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę (zł)
1.	Suchań – obszar I	143	581,8
2.	Suchań – obszar II	32	847,0
3.	Brudzewice	57	1414,0
4.	Modrzewo	14	505,0
5.	Nosowo	23	1472,0
6.	Sadłowo	39	952,0
7.	Słodkówko	19	635,0
8.	Słodkowo	20	828,0
9.	Suchanówko	39	1220,0
10.	Tarnowo	33	1163,5
11.	Wapnica	83	1496,0
12.	Żukowo	35	1740,0
Ogółem dla Gminy		537	1071,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Najniższa wielkość zasiłku pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę występuje w jednostkach pomocniczych Suchań - obszar I (581,8 zł) i Modrzewo (505,0 zł). Poniżej wartości zasiłku pomocy społecznej rodzinie dla całej Gminy Suchań (1071,2 zł) odnotowano również w: Suchań – obszar II (847,0 zł), Sadłowo (952,0 zł), Słodkówko (635,0 zł) i Słodkowo (828,0 zł). Tym samym wartości te wskazują na korzystniejszą sytuację pod względem średniej dla Gminy. Najbardziej niekorzystną sytuację pod względem analizowanego wskaźnika odnotowano w jednostkach: Wapnica, Żukowo i Nosowo, w których wielkość zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę przekracza znacznie średnią dla Gminy. Tak wysoka wartość zasiłku świadczy o dużym ubóstwie rodzin zamieszkujących wymienione jednostki.

Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – wielkość zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 14. Wartość wskaźnika wielkość zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

3.1.4. Przestępczość

Przestępczość jest jednym z podstawowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców. Poczucie bezpieczeństwa stanowi jedno z podstawowych kryteriów oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas.

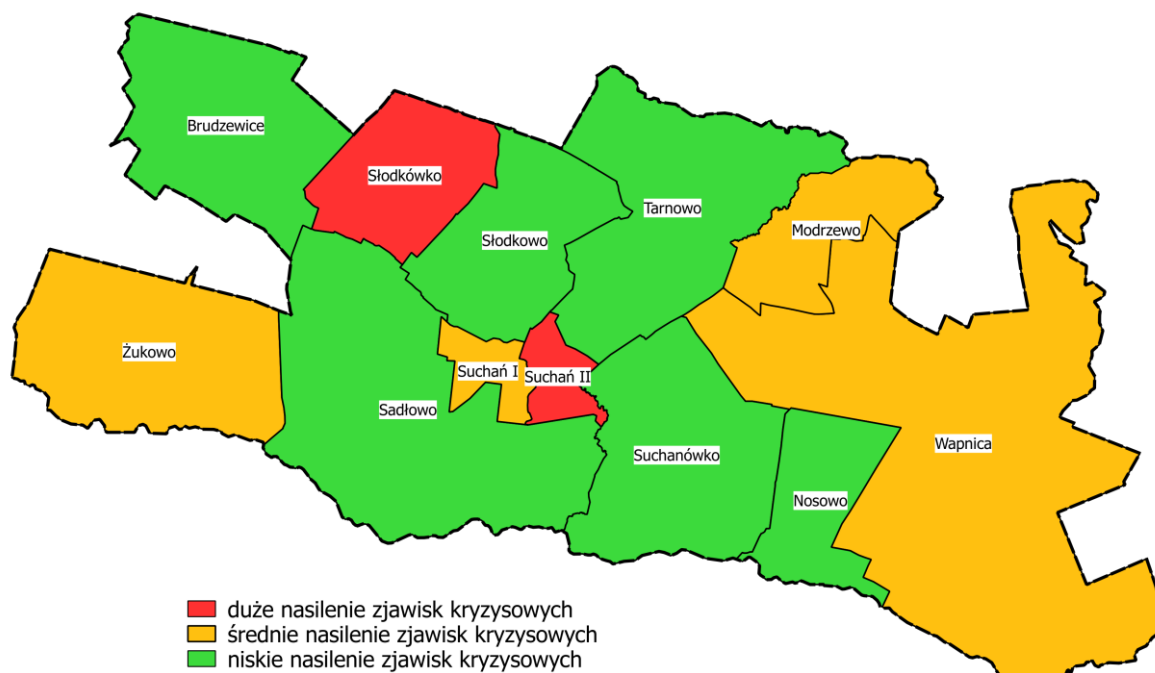
Podstawowym wskaźnikiem poczucia bezpieczeństwa w Gminie Suchań jest liczba przestępstw na 1000 mieszkańców.

Tabela 10. Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba przestępstw	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców
1.	Suchań – obszar I	1026	13	12,7
2.	Suchań – obszar II	399	11	27,6
3.	Brudzewice	447	2	4,5
4.	Modrzewo	167	3	18,0
5.	Nosowo	207	0	0,0
6.	Sadłowo	231	1	4,3
7.	Słdkówko	89	2	22,5
8.	Słdkowo	131	1	7,6
9.	Suchanówko	262	1	3,8
10.	Tarnowo	300	2	6,7
11.	Wapnica	672	8	11,9
12.	Żukowo	309	5	16,2
Ogółem dla Gminy		4240	49	11,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

W Gminie Suchań największą liczbę przestępstw odnotowano w dwóch jednostkach pomocniczych: Suchań – obszar II – 27,6 /1000 mieszkańców oraz w sołectwach: Słdkówko – 22,5/1000 mieszkańców. Wartości te przekraczają wartość dla całej Gminy (11,6/1000 mieszkańców). W kolejnych czterech jednostkach odnotowano również wysoką koncentrację liczby przestępstw, są to: Modrzewo 18,0/1000 mieszkańców, Żukowo 16,2/1000 mieszkańców, Suchań – obszar I 12,7/1000 mieszkańców i Wapnica 11,9/1000 mieszkańców. Wysoki wskaźnik przestępczości negatywnie wpływa na poczucie bezpieczeństwa oraz jakość życia mieszkańców. Na tle wartości dla całej Gminy najkorzystniej sytuacja przedstawia się w sołectwie Nosowo, gdzie nie odnotowano żadnych przestępstw. Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – liczba przestępstw na 1000 mieszkańców dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

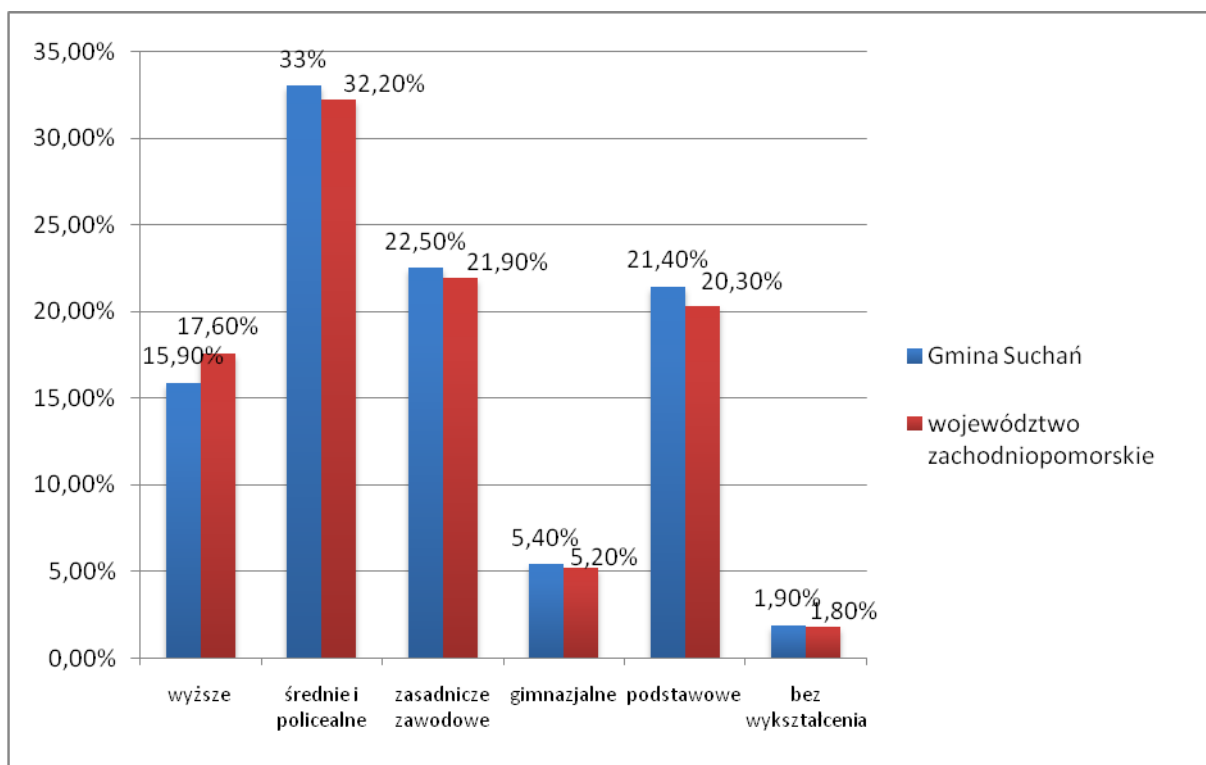
Rycina 15. Wartość wskaźnika liczba przestępstw na 1000 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

3.1.5. Struktura wykształcenia społeczeństwa

W Gminie Suchań prawie połowa obywateli (48,9%) posiada wykształcenie co najmniej średnie. Osoby z wykształceniem wyższym stanowią jedynie 15,9% społeczeństwa, natomiast z wykształceniem średnim oraz policealnym – 33%. Wykształcenie zasadnicze zawodowe uzyskało 22,5% mieszkańców, gimnazjalne 5,4%, natomiast podstawowe 21,4%. Odsetek społeczeństwa, które nie osiągnęło wykształcenia wynosi 1,9%.

Poziom wykształcenia mieszkańców w Gminie Suchań jest podobny do struktury wykształcenia w województwie zachodniopomorskim. Różnice są niewielkie i maksymalnie wynoszą 1,7 % dla wyższego wykształcenia. Taka struktura wykształcenia jest potencjałem tego terenu. Ze względu na to, że nie odbiega on od województwa mieszkańcy mają równe na szanse na rynku pracy.

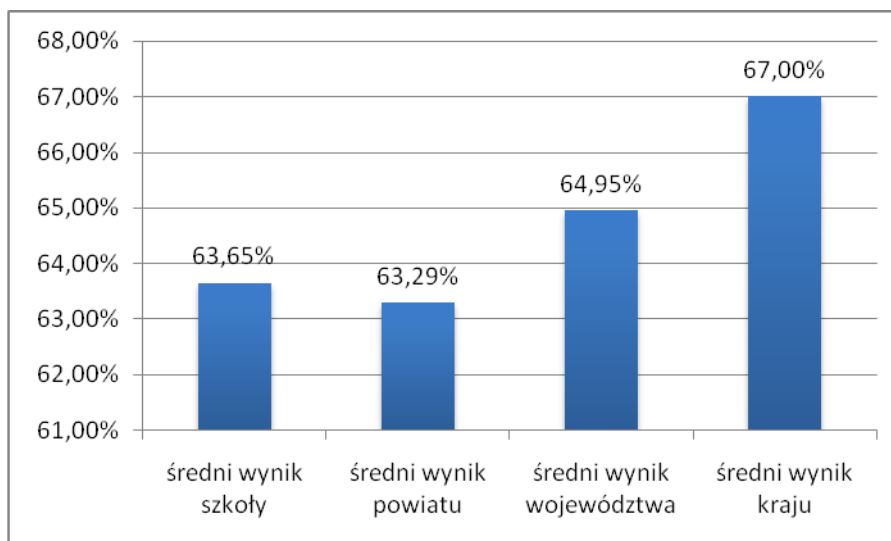

Rycina 16. Struktura wykształcenia ludności w Gminie Suchań oraz w województwie zachodniopomorskim w 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie Gminy Suchań funkcjonują dwa przedszkola: Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko” Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Suchaniu, do którego uczęszcza 24 dzieci oraz Niepubliczne Przedszkole Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Wapnicy, do którego również uczęszcza 24 dzieci. Funkcjonuje również Zespół Szkół Publicznych w Suchaniu, w skład którego wchodzi szkoła podstawowa oraz gimnazjum. W szkole podstawowej uczy się 265 uczniów, natomiast w gimnazjum 135.

Uczniowie ze szkoły podstawowej uzyskali niższy średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty niż wynosi średnia dla województwa zachodniopomorskiego oraz kraju (ryc. 17). Wypadli natomiast nieznacznie lepiej biorąc pod uwagę średnią dla powiatu stargardzkiego.

Rycina 17. Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w 2015 dla szkoły, powiatu, województwa oraz kraju
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.oke.poznan.pl

3.1.6. Aktywność społeczna i kulturalna

Jednostkami, które zajmują się działalnością kulturalną na terenie Gminy Suchań są: Gminna Biblioteka Publiczna oraz Gminny Dom Kultury w Suchaniu wraz ze świetlicami środowiskowymi w miejscowościach: Wapnica, Nosowo, Modrzewo, Tarnowo, Suchanówko, Brudzewice, Sadłowo i Żukowo.

Najważniejszymi imprezami kulturalnymi, które organizowane są cyklicznie na terenie Gminy są:

- Dzień Kobiet,
- Gminny Dzień Dziecka,
- Dni Suchania
- Gminne Dożynki
- Dzień Seniora
- Narodowe Święto Niepodległości.

Poza tymi wydarzeniami organizowanych jest wiele innych imprez kulturalno-edukacyjnych, np.:

- zabawy karnawałowe dla dzieci organizowane na terenie świetlic oraz obchody Dnia Babci i Dziadka,
- koncert noworoczny odbywający się w Gminnym Domu Kultury w Suchaniu,

- zajęcia dla dzieci odbywające się podczas ferii zimowych, realizowane w świetlicach wiejskich oraz w Gminnym Domu Kultury,
- wspólne malowanie jaj wielkanocnych,
- wystawy fotograficzne,
- kiermasz ozdób świątecznych.

W Gminie funkcjonują trzy kluby sportowe: Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Kusy” oraz Klub Sportowy „Orkan” i Klub Sportowy „Zjednoczeni”. W ramach funkcjonowania wspomnianych klubów funkcjonuje Liga Halowa Piłki Nożnej oraz organizowane są liczne zawody sportowe np. coroczny Bieg Kusego czy turnieje unihokeja.

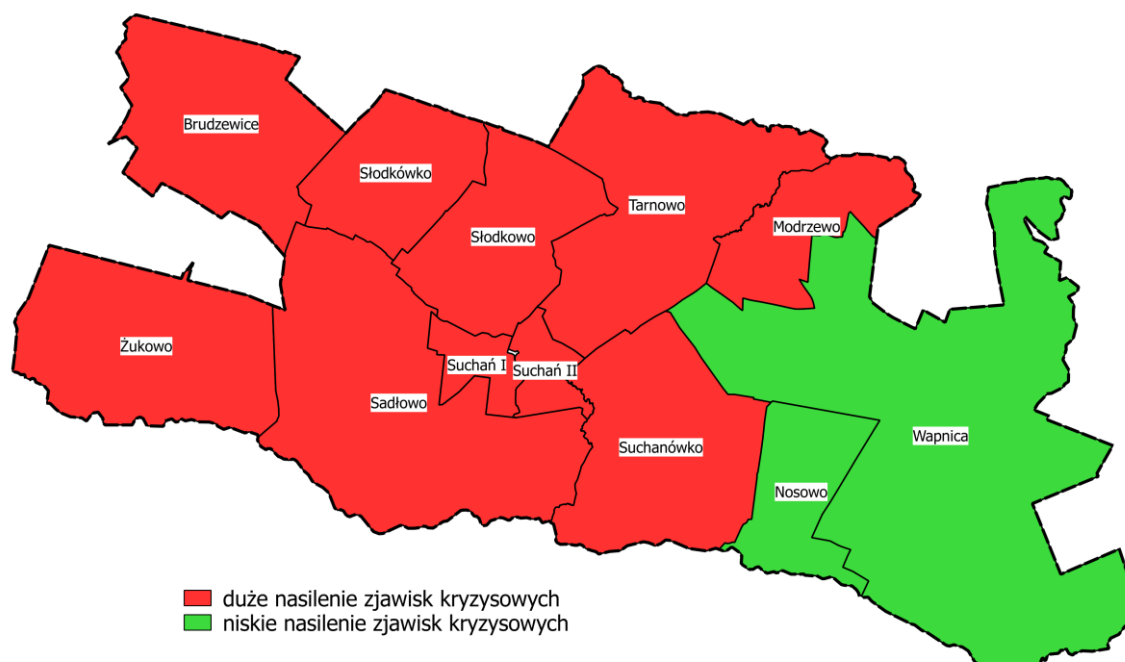
Na terenie Gminy funkcjonuje jedna organizacja pozarządowa: Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Suchań. Ponadto, działają trzy zastępy ochotniczych straży pożarnych: w Wapnicy, w Suchaniu oraz w Brudzewicach.

W ramach analizy sfery społecznej wzięto także pod uwagę zaangażowanie lokalnej społeczności w życie publiczne. Jednym z najlepszych wskaźników aktywności społecznej jest frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r. Średnia wartość dla Gminy Suchań wyniosła 54,17%, niższą wartość w stosunku do wartości dla Gminy odnotowano w przypadku większości analizowanych jednostek pomocniczych, z wyjątkiem jednostek: Nosowo i Wapnica.

Tabela 11. Frekwencja wyborów samorządowych w 2014 r.

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Frekwencja wyborów samorządowych w 2014 r.
1.	Suchań – obszar I	1026	52,97
2.	Suchań – obszar II	399	52,97
3.	Brudzewice	447	50,95
4.	Modrzewo	167	52,97
5.	Nosowo	207	56,83
6.	Sadłowo	231	52,97
7.	Słodkówko	89	50,95
8.	Słodkowo	131	52,97
9.	Suchanówko	262	52,97
10.	Tarnowo	300	52,97
11.	Wapnica	672	56,83
12.	Żukowo	309	50,95
Ogółem dla Gminy		4240	54,17

Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – frekwencja wyborów samorządowych w 2014 r. dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 18. Wartość wskaźnika frekwencja wyborów samorządowych w 2014 r. w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych

Źródło: Opracowanie własne

3.1.7. Wskaźnik degradacji społecznej

Podsumowaniem diagnozy w sferze społecznej i syntetycznym obrazem zróżnicowania zjawisk degradacji społecznej w Gminie Suchań jest wskaźnik degradacji społecznej, który został obliczony według wcześniej przedstawionej metodologii. Do obliczenia wskaźnika wykorzystano 8 wskaźników cząstkowych, które wymiarują problemy społeczne opisane w poprzednich rozdziałach, tj.:

- demografia:
 - odsetek osób w wieku poprodukcyjnym,
 - odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym,
 - liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym,
- rynek pracy:
 - liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym,
- ubóstwo i pomoc społeczna:

- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców,
- wielkość zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę,
- przestępczość:
 - liczba przestępstw na 1000 mieszkańców,
- aktywność społeczna:
 - frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.

Wartości wskaźników dla poszczególnych jednostek pomocniczych Gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12. Zestawienie wskaźników koncentracji negatywnych zjawisk społecznych według jednostek pomocniczych w Gminie Suchań

Kategorie analizy	Demografia			Rynek pracy	Ubóstwo i pomoc społeczna		Przestępczość	Aktywność społeczna
Jednostka pomocnicza	1	2	3	4	5	6	7	8
Suchań – obszar I	16,7	15,9	24,7	61	247,6	581,8	12,7	52,97
Suchań – obszar II	22,8	15,0	36,7	13	198,0	847,0	27,6	52,97
Brudzewice	13,9	18,6	20,5	30	277,4	1414,0	4,5	50,95
Modrzewo	19,2	17,4	30,2	5	137,7	505,0	18,0	52,97
Nosowo	16,9	18,8	26,3	10	198,1	1472,0	0,0	56,83
Sadłowo	16,0	21,2	25,5	9	298,7	952,0	4,3	52,97
Słodkówko	25,8	12,4	41,8	4	314,6	635,0	22,5	50,95
Słodkowo	23,7	18,3	40,8	7	282,2	828,0	7,6	52,97
Suchanówko	17,9	19,5	28,7	20	328,2	1220,0	3,8	52,97
Tarnowo	12,3	23,0	19,1	25	236,7	1163,5	6,7	52,97
Wapnica	17,1	16,7	25,8	47	244,0	1496,0	11,9	56,83
Żukowo	19,4	18,1	31,1	11	203,9	1740,0	16,2	50,95
Ogółem dla Gminy	17,5	17,6	26,9	20,2	245,0	1071,2	11,6	54,17
Demografia	1	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym						
	2	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym						
	3	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym						
Rynek pracy	4	Liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym						
Ubóstwo i pomoc społeczna	5	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców						
	6	Wielkość zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę						
Przestępczość	7	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców						
Aktywność społeczna	8	Frekwencja wyborów samorządowych w 2014 r.						

W celu dokonania syntetycznej oceny zliczono wszystkie wskaźniki dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za mniej korzystną niż średnia dla Gminy Suchań, zgodnie z następującą skalą:

- 5-8 wskaźników – ocena 2, świadcząca o wysokim nasileniu zjawisk kryzysowych,
- 3-4 wskaźników – ocena 1, świadcząca o średnim nasileniu zjawisk kryzysowych
- 0-2 wskaźniki – ocena 0, świadcząca o niskim i/lub braku nasileniu zjawisk kryzysowych.

Następnie w poniższej tabeli dokonano podsumowania w celu określenia koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej, sumując liczby poszczególnych kategorii.

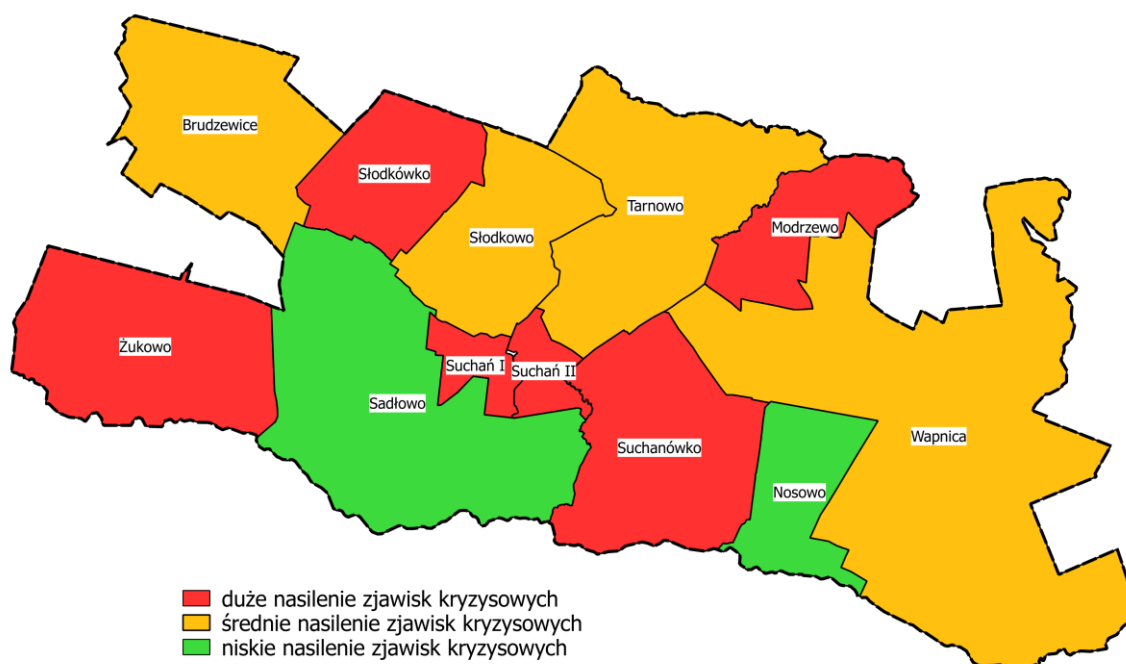
Tabela 13. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze społecznej

Jednostka pomocnicza	Liczba wskaźników sfery społecznej dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za mniej korzystną niż średnia dla Gminy Suchań	Koncentracja negatywnych zjawisk
Suchań – obszar I	5	2
Suchań – obszar II	5	2
Brudzewice	4	1
Modrzewo	5	2
Nosowo	1	0
Sadłowo	2	0
Słodkówko	6	2
Słodkowo	4	1
Suchanówko	5	2
Tarnowo	3	1
Wapnica	4	1
Żukowo	5	2

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z przeprowadzoną analizą wyznaczono jednostki pomocnicze, w których występuje wysokie bądź bardzo wysokie nasilenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej: Suchań – obszar I, Suchań – obszar II, Modrzewo, Słodkówko, Suchanówko i Żukowo (na podstawie sumy liczby wskaźników sfery społecznej dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za mniej korzystną niż średnia dla Gminy Suchań).

Jednostki pomocnicze Brudzewice, Słodkowo, Tarnowo i Wapnica to grupa obszarów zagrożonych. Koncentracji negatywnych zjawisk społecznych nie stwierdzono w sołectwie Nosowo i Sadłowo.

Rycina 19. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze społecznej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Suchań

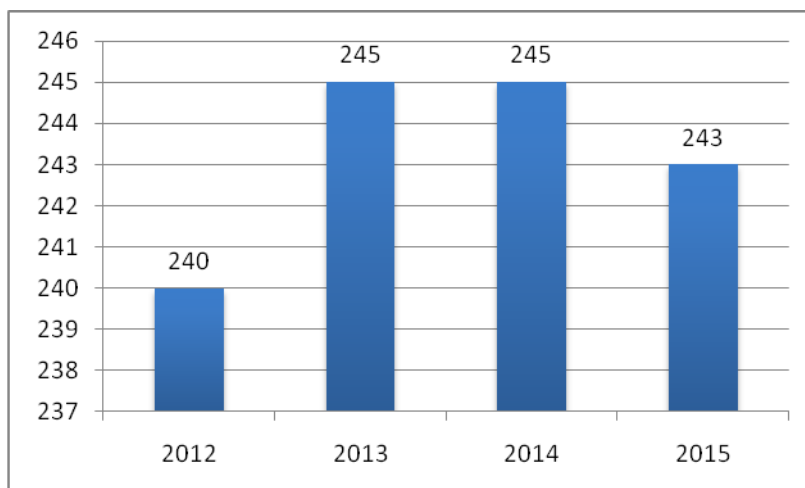
Źródło: Opracowanie własne

3.2. Sfera gospodarcza

3.2.1. Poziom przedsiębiorczości

Stan kryzysowy danej jednostki może wynikać również z niskiego poziomu przedsiębiorczości. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej zależy głównie od potencjału kapitału ludzkiego w zakresie działalności indywidualnej, jest także wypadkową takich zmiennych jak lokalizacja czy wsparcie władz gminy w sferze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

Na podstawie poniższej ryciny można zauważyć brak wyraźnego trendu w liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Suchań. W 2012 roku wartość ta jest najniższa i wynosi 240 osób, w kolejnym latach wzrasta do poziomu 245, by w roku 2015 spaść do liczby 243 osób.

Rycina 20. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Suchań w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Podstawowym wskaźnikiem poziomu przedsiębiorczości wykorzystanym w przeprowadzanej diagnozie jest liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców.

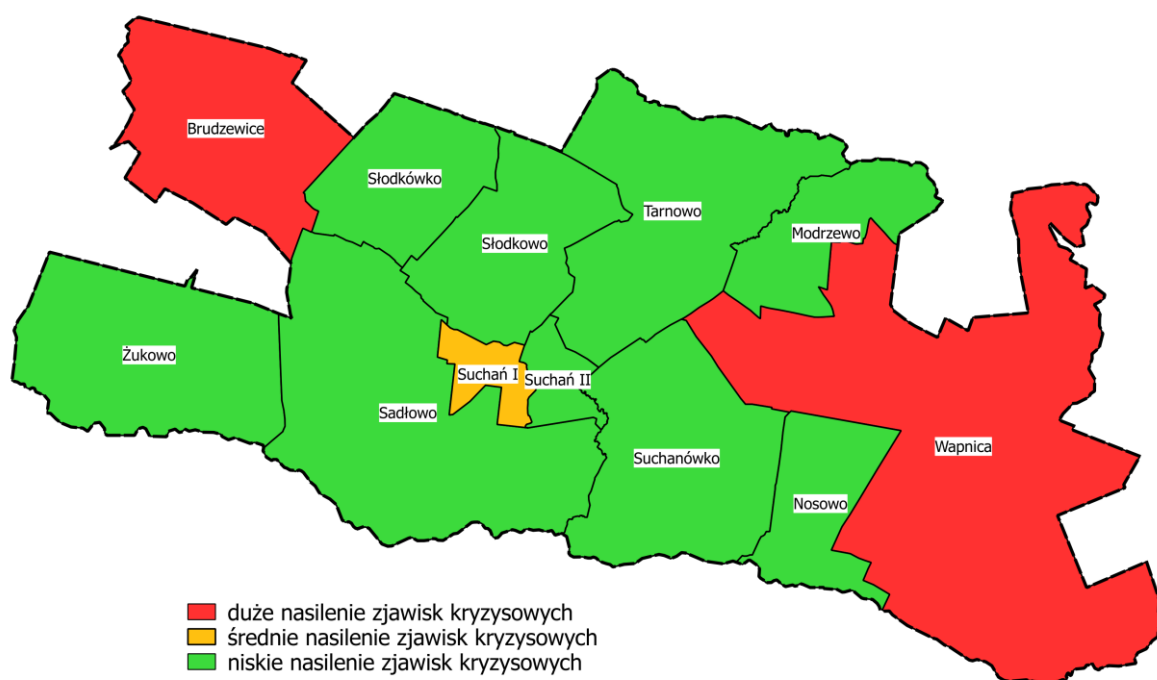
Tabela 14. Liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarczych według REGON	Liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców
1.	Suchań – obszar I	1026	75	7,3
2.	Suchań – obszar II	399	38	9,5
3.	Brudzewice	447	9	2,0
4.	Modrzewo	167	22	13,2
5.	Nosowo	207	38	18,4
6.	Sadłowo	231	43	18,6
7.	Słodkówko	89	17	19,1
8.	Słodkowo	131	26	19,8
9.	Suchanówko	262	47	17,9
10.	Tarnowo	300	34	11,3
11.	Wapnica	672	3	0,4
12.	Żukowo	309	50	16,2
Ogółem dla Gminy		4240	402	9,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Najwyższym poziomem przedsiębiorczości cechowały się jednostki pomocnicze położone poza centrum Gminy. Najwyższa wartość wskaźnika charakteryzuje Słodkowo – 19,8/ 100 mieszk. oraz Słodkówko – 19,1/100 mieszk.

Najmniejsza liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 100 mieszkańców notowana jest dla sołectwa Wapnica (0,4/100 mieszk.), Brudzewice (2/100 mieszk.) i Suchań - obszar I (7,3/100 mieszk.). Wartości te w znacznym stopniu odbiegają od wartości dla całej Gminy (9,5/100 mieszk.). Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – Liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

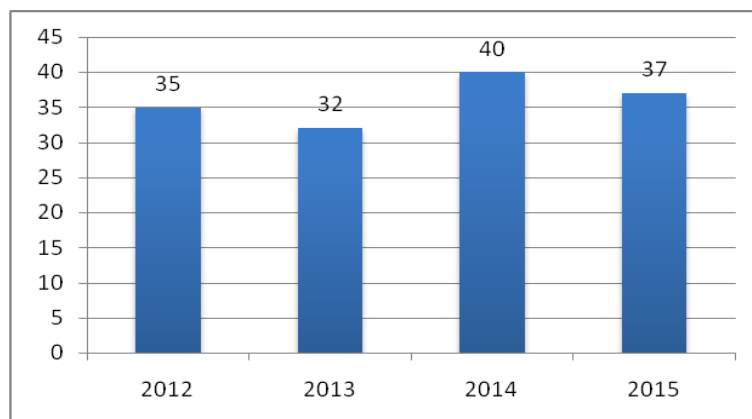

Rycina 21. Wartość wskaźnika liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

Jednym z wyznaczników punktu widzenia diagnozowania aktywności gospodarczej mieszkańców, jest wskaźnik odnoszący się do ich przedsiębiorczości.

W Gminie Suchań liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców na przestrzeni lat kształtowała się na zróżnicowanym poziomie. Największy wzrost nastąpił z wartości 32 podmiotów na 40 podmiotów gospodarczych w latach 2013-2014. W zaś 2015 r. nastąpił niewielki spadek.

Rycina 22. Nowozarejestrowane podmioty gospodarcze w Gminie Suchań w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Najwyższą liczbę nowopowstałych podmiotów gospodarczych w latach 2012-2015 r. zarejestrowano w jednostce pomocniczej Suchań – obszar I (30 podmiotów gospodarczych). Jednocześnie jest to obszar, w którym odnotowano najwyższą liczbę zamkniętych i zawieszonych działalności gospodarczych (45 podmiotów) w trzech ostatnich latach.

Najniższą zaś liczbą nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych cechuje się jednostka Modrzewo (1 podmiot gospodarczy).

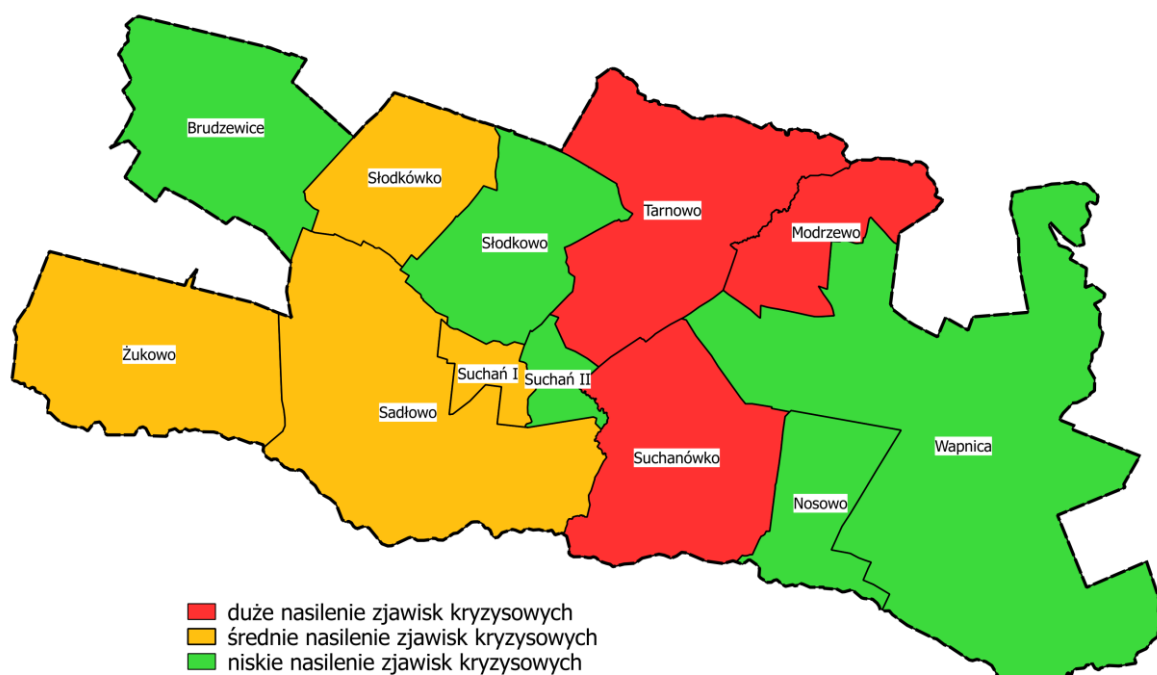
Tabela 15. Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców
1.	Suchań – obszar I	1026	30	2,9
2.	Suchań – obszar II	399	16	4,0
3.	Brudzewice	447	14	3,1
4.	Modrzewo	167	1	0,6
5.	Nosowo	207	7	3,4
6.	Sadłowo	231	6	2,6
7.	Słodkówko	89	2	2,2
8.	Słodkowo	131	5	3,8
9.	Suchanówko	262	5	1,9
10.	Tarnowo	300	5	1,7
11.	Wapnica	672	28	4,2
12.	Żukowo	309	8	2,6
Ogółem dla Gminy		4240	127	3,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Najwyższe wartości poziomu przedsiębiorczości mierzonej liczbą nowopowstałych podmiotów gospodarczych według REGON notowane są dla następujących jednostek pomocniczych: Wapnica (4,2 podm./100 mieszk.), Suchań – obszar II (4,0 podm./100 mieszk.), Słodkowo (3,8 podm./100 mieszk.), Nosowo (3,4 podm./100 mieszk.) i Brudzewice (3,1 podm./100 mieszk.).

Niski poziom potencjału przedsiębiorczości odnosi się natomiast do siedmiu jednostek pomocniczych, w których wartości są niższe od wartości dla całej Gminy Suchań (3,0 podm./100 mieszk.). Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

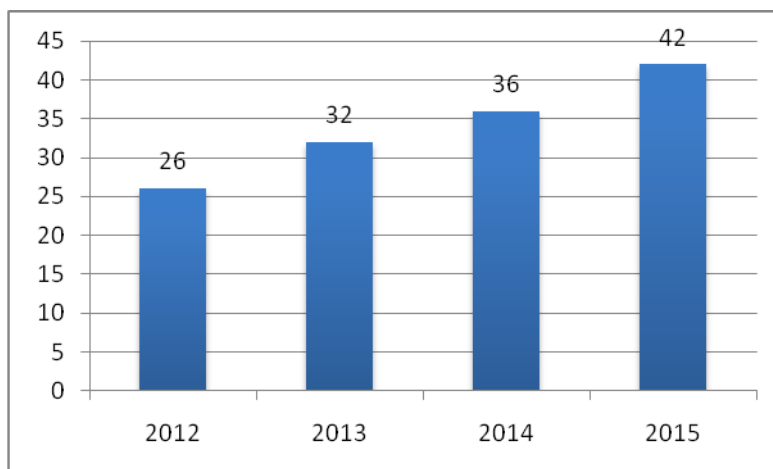

Rycina 23. Wartość wskaźnika liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z danymi z Głównego Urzędu Statystycznego, na przestrzeni lat 2012-2015 nastąpił znaczny wzrost liczby podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON. W 2012 roku wartość ta wynosiła 26 wyrejestrowanych podmiotów, natomiast w 2015 wzrosła do 42

podmiotów. Jest to zjawisko niepokojące, które bezpośrednio może wpłynąć na lokalną gospodarkę oraz rynek pracy.

Rycina 24. Podmioty wyrejestrowane z rejestru REGON w Gminie Suchań w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Równie istotnym, co poprzedni wskaźnik w przypadku diagnozowania przedsiębiorczości jest kolejny wskaźnik, dotyczący liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych. W Gminie Suchań największa liczba wyrejestrowanych podmiotów przypada na Suchań obszar I (45 podmiotów) oraz sołectwa: Wapnica (36 podmiotów) i Brudzewice (20 podmiotów). Średnia dla całej Gminy wyniosła 15 wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych. Najmniejsza liczba została zanotowana dla sołectw: Modrzewo (3 podmioty) oraz Nosowo (4 podmioty). Poziom ten został przedstawiony za pomocą wskaźnika koncentracji liczby zamkniętych i zawieszonych podmiotów gospodarczych w ostatnich 3 latach (2013-2015).

Tabela 16. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców

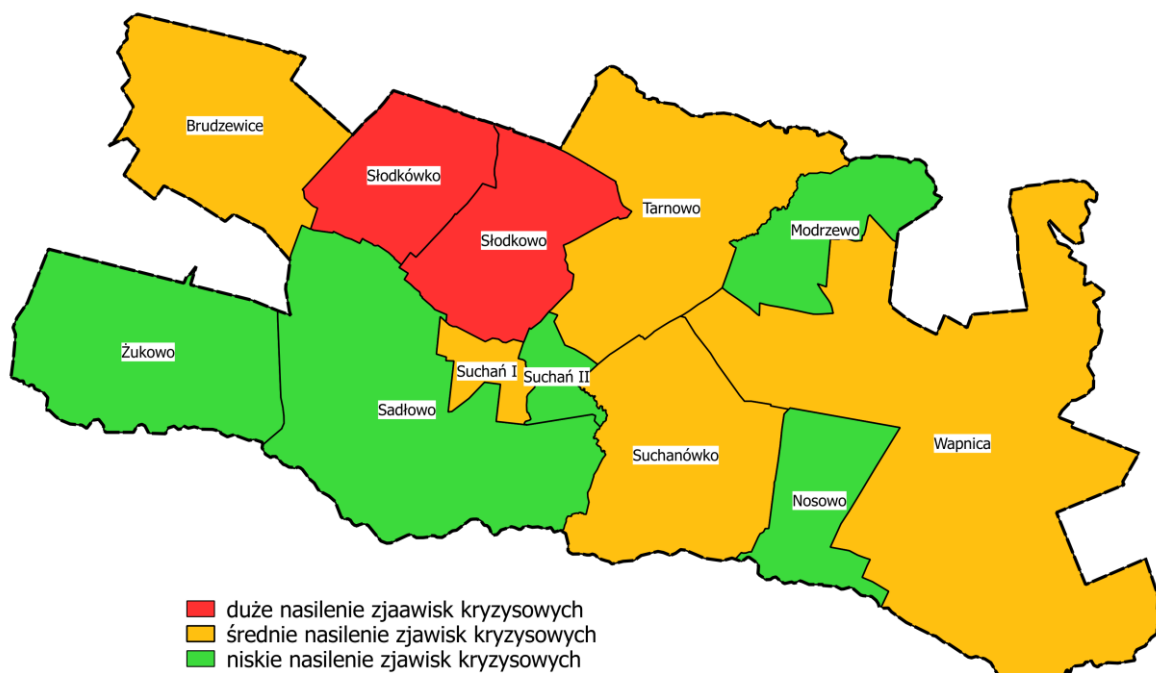
Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców
1.	Suchań – obszar I	1026	45	4,4
2.	Suchań – obszar II	399	14	3,5
3.	Brudzewice	447	20	4,5
4.	Modrzewo	167	3	1,8
5.	Nosowo	207	4	1,9
6.	Sadłowo	231	6	2,6
7.	Słdkówko	89	8	9,0
8.	Słdkowo	131	8	6,1
9.	Suchanówko	262	12	4,6
10.	Tarnowo	300	14	4,7
11.	Wapnica	672	36	5,4
12.	Żukowo	309	10	3,2
Ogółem dla Gminy		4240	180	4,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Zdecydowanie największa koncentracja liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON dotyczy następujących jednostek pomocniczych: Słdkówko (9,0 podm./100 mieszk.), Słdkowo (6,1 podm./100 mieszk.), Suchań – obszar I (4,4 podm./100 mieszk.), Brudzewice (4,5 podm./100 mieszk.), Suchanówko (4,6 podm./100 mieszk.), Tarnowo (4,7 podm./100 mieszk.) i Wapnica (5,4 podm./100 mieszk.).

Do obszarów, w których poziom przedsiębiorczości - mierzonej liczbą wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych - jest niższy od wartości dla całej Gminy należą jednostki: Suchań – obszar II (3,5 podm./100 mieszk.), Modrzewo (1,8 podm./100 mieszk.), Nosowo (1,9 podm./100 mieszk.), Sadłowo (2,6 podm./100 mieszk.) i Żukowo (3,2 podm./100 mieszk.). Tym samym sytuacja w wymienionych jednostkach jest korzystniejsza niż w pozostałych pod względem analizowanego wskaźnika.

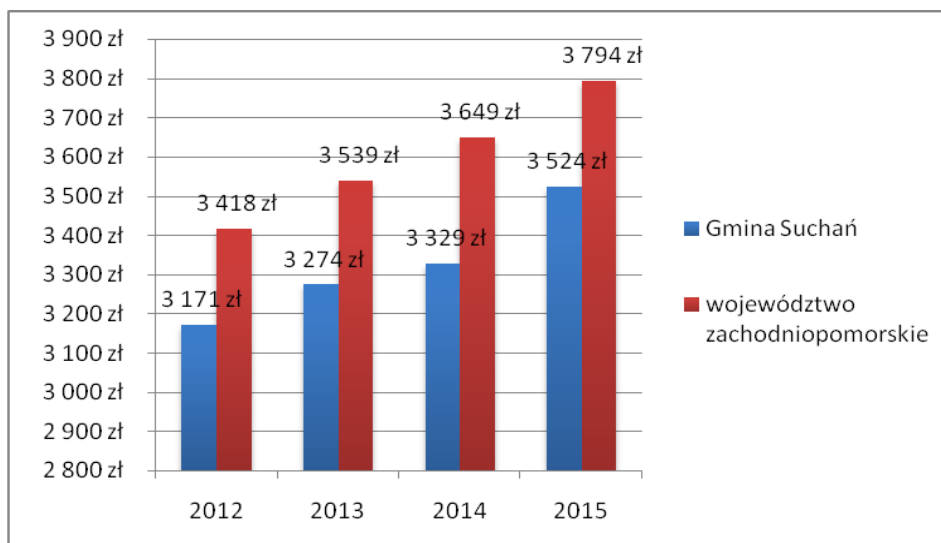
Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 25. Wartość wskaźnika liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne

Według danych zaczerpniętych z Głównego Urzędu Statystycznego, mieszkańcy Gminy Suchań osiągają niższe zarobki niż ludność w województwie zachodniopomorskim. Różnica w wynagrodzeniu w 2012 r. wynosiła 247 zł, w r. 2015 różnica ta dodatkowo wzrosła i wyniosła 270 zł. Pomimo tego, różnice te wydają się być stosunkowo niewielkie. W związku z tym można stwierdzić, że poziom życia mieszkańców oraz ich sytuacja materialna nie odbiega znacząco w stosunku do województwa.

Rycina 26. Średnie wynagrodzenie brutto w Gminie Suchań oraz w województwie zachodniopomorskim w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.2.2. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej

Na podstawie powyższych map przestrzennego zróżnicowania zjawisk gospodarczych określono, czy dana jednostka pomocnicza Gminy Suchań podlega niekorzystnym procesom w sferze gospodarczej.

Sfera gospodarcza w Gminie Suchań została oceniona pod kątem:

- Liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców,
- Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców,
- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców.

W poniższej tabeli zaprezentowano syntetyczne zestawienie wszystkich kategorii analizy negatywnych zjawisk gospodarczych w jednostkach pomocniczych w Gminie Suchań wraz z towarzyszącymi im wskaźnikami koncentracji.

Tabela 17. Obszary kryzysowe w sferze gospodarczej – podsumowanie

Jednostka pomocnicza	Liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców
Suchań – obszar I	7,3	2,9	4,4
Suchań – obszar II	9,5	4,0	3,5
Brudzewice	2,0	3,1	4,5
Modrzewo	13,2	0,6	1,8
Nosowo	18,4	3,4	1,9
Sadłowo	18,6	2,6	2,6
Słodkówko	19,1	2,2	9,0
Słodkowo	19,8	3,8	6,1
Suchanówko	17,9	1,9	4,6
Tarnowo	11,3	1,7	4,7
Wapnica	0,4	4,2	5,4
Żukowo	16,2	2,6	3,2
Ogółem dla Gminy	9,5	3,0	4,2

Źródło: Opracowanie własne

W celu dokonania syntetycznej oceny zliczono wszystkie wskaźniki dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za mniej korzystną niż średnia dla Gminy Suchań, zgodnie następującą skalą:

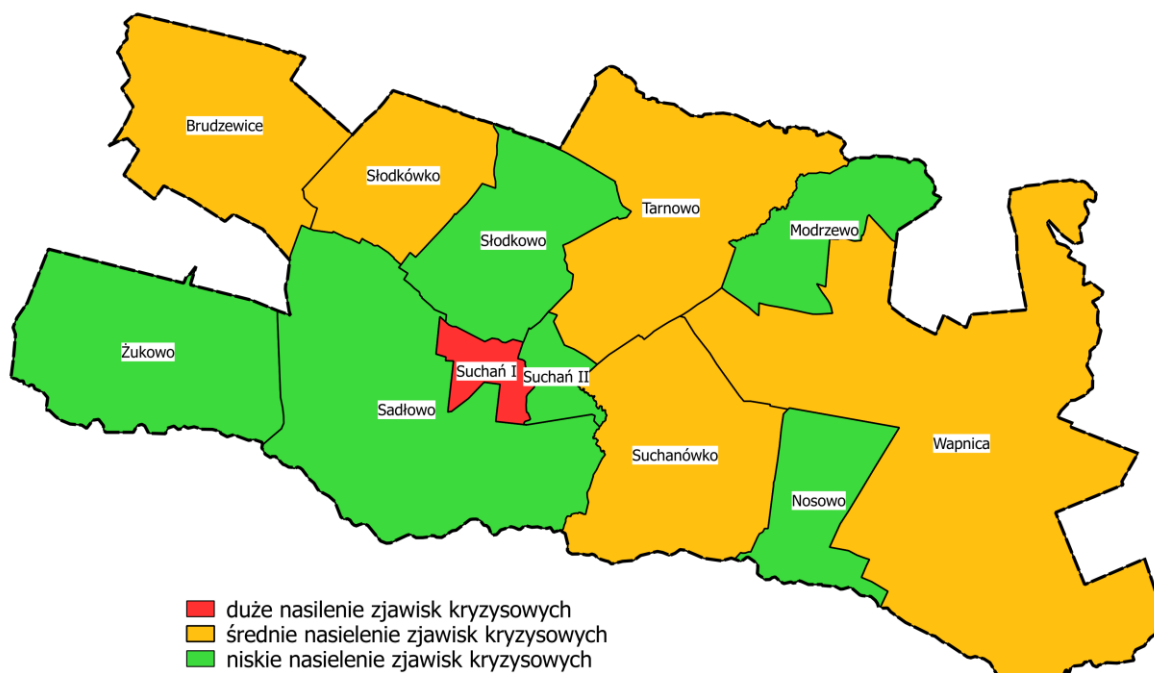
- 3 wskaźniki – ocena 2, świadcząca o wysokim nasileniu zjawisk kryzysowych,
- 2 wskaźniki – ocena 1, świadcząca o średnim nasileniu zjawisk kryzysowych
- 0-1 wskaźników – ocena 0, świadcząca o niskim i/lub braku nasileniu zjawisk kryzysowych.

Następnie w poniższej tabeli dokonano podsumowania w celu określenia koncentracji negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, sumując liczby poszczególnych kategorii.

Tabela 18. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze gospodarczej

Jednostka pomocnicza	Liczba wskaźników sfery gospodarczej dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za mniej korzystną niż średnia dla Gminy Suchań	Koncentracja negatywnych zjawisk
Suchań – obszar I	3	2
Suchań – obszar II	0	0
Brudzewice	2	1
Modrzewo	1	0
Nosowo	0	0
Sadłowo	1	0
Słodkówko	2	1
Słodkowo	1	0
Suchanówko	2	1
Tarnowo	2	1
Wapnica	2	1
Żukowo	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

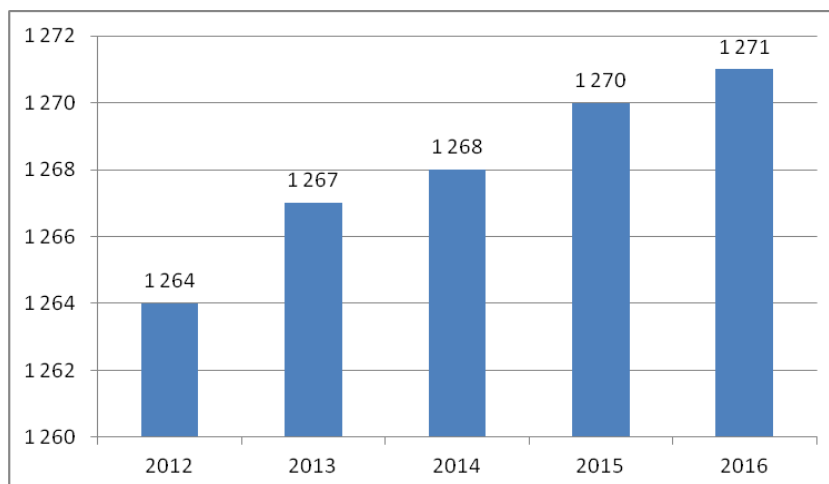
Rycina 27. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze gospodarczej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Suchań

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Sfera techniczna

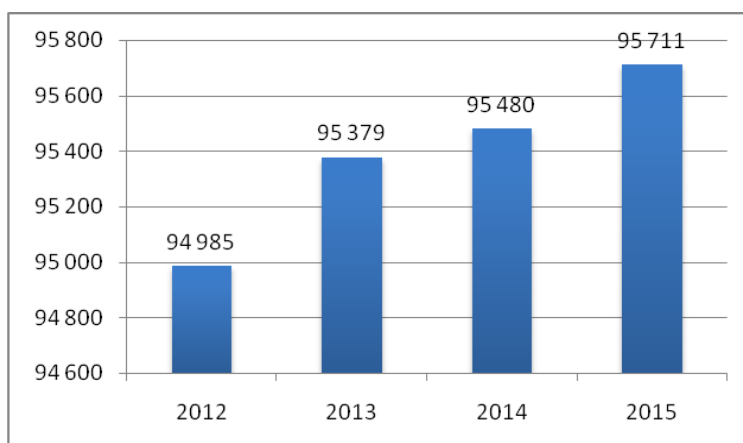
3.3.1. Stan i jakość zasobu mieszkaniowego

Na poniższej rycinie przedstawiono zmiany w liczbie mieszkań oraz ich powierzchni użytkowej na przełomie lat 2012-2015. Zauważyć można bardzo niewielką tendencję wzrostową w stosunku do liczby mieszkań, a co za tym idzie powierzchni użytkowej.

Rycina 28. Ogólna liczba mieszkań w Gminie Suchań w latach 2012-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rycina 29. Powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie Suchań w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Do oceny negatywnych zjawisk w sferze technicznej w Gminie Suchań posłużono się wskaźnikiem - liczba lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców.

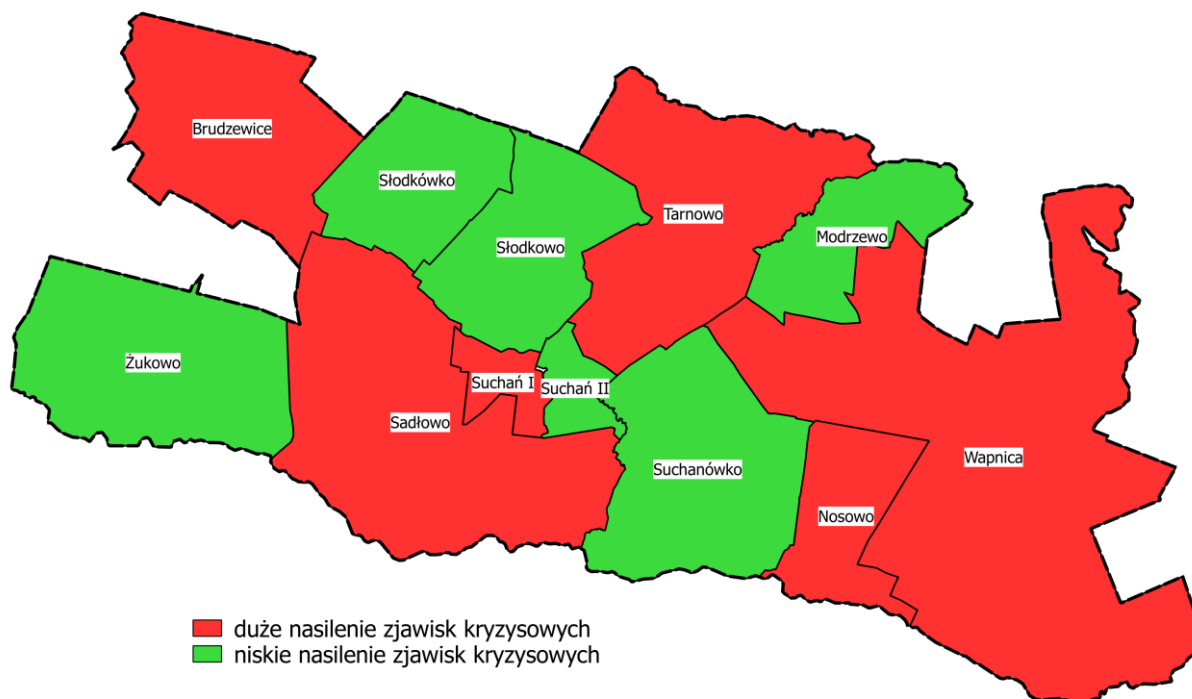
Tabela 19. Liczba lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba lokali ogółem	Liczba lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców
1.	Suchań – obszar I	1026	283	27,6
2.	Suchań – obszar II	399	163	40,8
3.	Brudzewice	447	110	24,6
4.	Modrzewo	167	52	31,1
5.	Nosowo	207	49	23,7
6.	Sadłowo	231	67	29,0
7.	Słodkówko	89	37	41,6
8.	Słodkowo	131	49	37,4
9.	Suchanówko	262	85	32,4
10.	Tarnowo	300	84	28,0
11.	Wapnica	672	197	29,3
12.	Żukowo	309	94	30,4
Ogółem dla Gminy		4240	1270	30,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Najwyższym wskaźnikiem - liczba lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców w Gminie Suchań charakteryzuje się jednostka pomocnicza Suchań - obszar II (40,8 lok./100 mieszk.), a najniższa wartość wskaźnika występuje w jednostce Nosowo (23,7 lok./100 mieszk.) przy wartości średniej dla Gminy Suchań na poziomie 30,0 lok./100 mieszk.

Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – liczba lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 30. Wartość wskaźnika liczba lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych

Źródło: Opracowanie własne

Analiza lokalizacji obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków objętych ścisłą ochroną konserwatorską pozwoliła na wskazanie obszarów wymagających interwencji w tym zakresie (dane z rejestru zabytków województwa zachodniopomorskiego). W tym celu posłużono się wskaźnikiem liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków, objętych ścisłą ochroną konserwatorską, w przeliczeniu na 100 mieszkańców i ustalono wartość referencyjną dla gminy na poziomie 0,5. Przypisanie obiektów do poszczególnych lokalizacji pozwoliło stwierdzić, że w dwóch jednostkach pomocniczych: Brudzewice i Tarnowo nie występują tego typu obiekty. Wskaźnik osiągnął wartość powyżej średniej dla Gminy w jednostkach: Słodkówko, Słodkowo, Modrzewo, Suchanówko, Nosowo, Sadłowo i Żukowo. Wysoką wartość wskaźnika liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków, objętych ścisłą ochroną konserwatorską, w przeliczeniu na 100 mieszkańców uznano za negatywne zjawisko, w związku z częstym złym stanem technicznym obiektów, który przejawia się w postaci m.in. nieszczelnych okien i drzwi, niszczących i starych elewacji oraz zaniedbanych przestrzeni

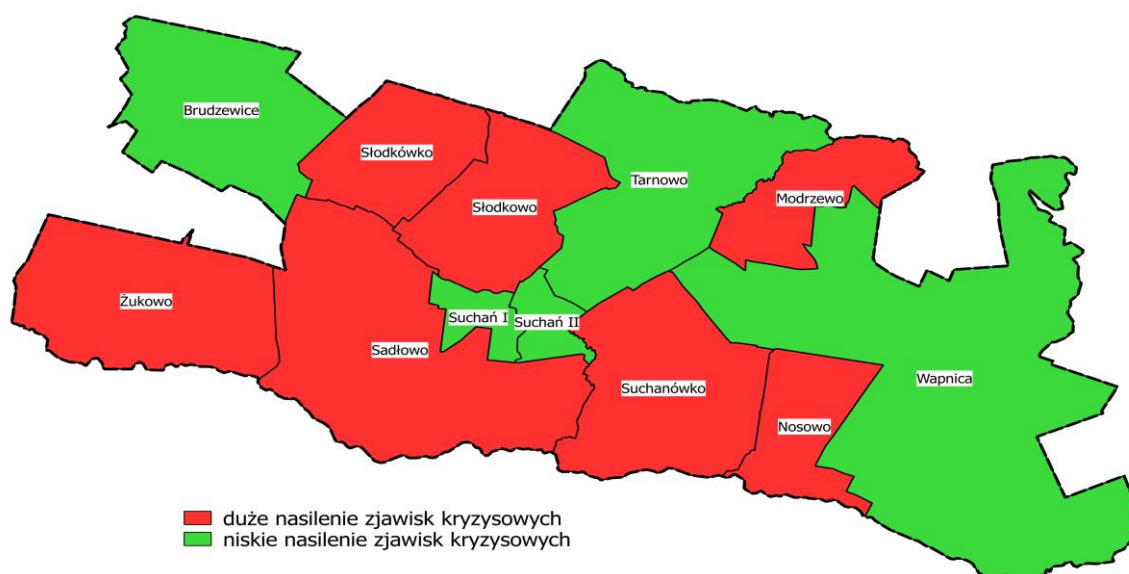
publicznych (stare przykościelne cmentarze). Wszystkie te elementy wpływają na zmniejszenie atrakcyjności przestrzeni publicznej postrzeganej przez mieszkańców.

Tabela 20. Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków objętych ścisłą ochroną konserwatorską na 100 mieszkańców

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków objętych ścisłą ochroną konserwatorską	Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków objętych ścisłą ochroną konserwatorską na 100 mieszkańców
1.	Suchań – obszar I	1026	2	0,2
2.	Suchań – obszar II	399	1	0,3
3.	Brudzewice	447	0	0,0
4.	Modrzewo	167	2	1,2
5.	Nosowo	207	2	1,0
6.	Sadłowo	231	2	0,9
7.	Słodkówko	89	2	2,2
8.	Słodkowo	131	2	1,5
9.	Suchanówko	262	3	1,1
10.	Tarnowo	300	0	0,0
11.	Wapnica	672	2	0,3
12.	Żukowo	309	2	0,6
Ogółem dla Gminy		4240	20	0,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków objętych ścisłą ochroną konserwatorską na 100 mieszkańców dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 31. Wartość wskaźnika liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków objętych ścisłą ochroną konserwatorską na 100 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych

Źródło: Opracowanie własne

Jednym ze wskaźników diagnozujących obszary z negatywną koncentracją zjawisk w sferze technicznej jest liczba budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej wybudowanych przed 1980 r.

Tab. 21. Wartość wskaźnika udział budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej wybudowanych przed 1980 r. w Gminie Suchań

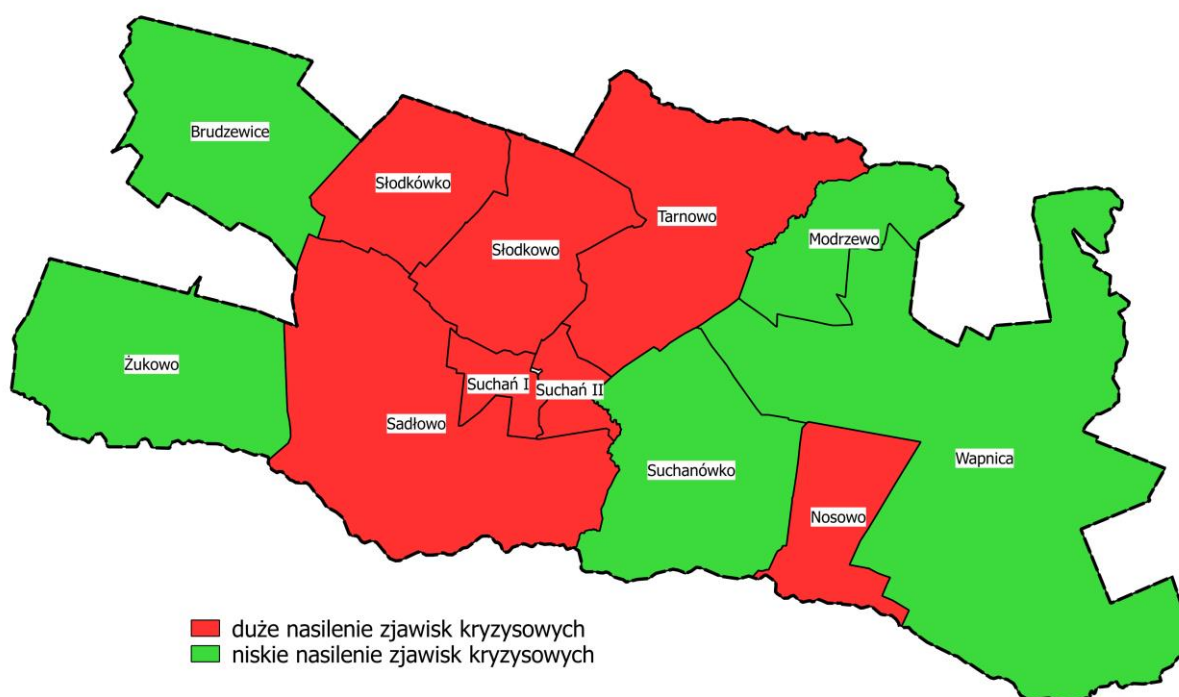
Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba budynków mieszkalnych i użyt. pub. ogółem	Liczba budynków mieszkalnych i użyt. pub. wybudowanych przed 1980 r.	Udział (%) budynków mieszkalnych i użyt. pub. wybudowanych przed 1980 r.
1.	Suchań – obszar I	187	170	90,9
2.	Suchań – obszar II	102	89	87,2
3.	Brudzewice	91	71	78,0
4.	Modrzewo	39	30	76,9
5.	Nosowo	42	38	90,5
6.	Sadłowo	58	51	87,9
7.	Słodkówko	33	32	97,0
8.	Słodkowo	44	41	93,2
9.	Suchanówko	76	61	80,3
10.	Tarnowo	71	64	90,1
11.	Wapnica	106	78	73,6
12.	Żukowo	80	64	80,0
Ogółem dla Gminy		929	789	84,9

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie przeprowadzonej analizy stanu budynków stwierdzono, że w Gminie Suchań występuje duży odsetek budynków wybudowanych przed 1980 r., w związku z tym w większości przypadków są to budynki cechujące się złym stanem technicznym, wymagające modernizacji, przebudowy, remontów. Dotyczy to zarówno budynków mieszkalnych, jak i budynków użyteczności publicznej.

Najwyższym wskaźnikiem udział budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej wybudowanych przed 1980 r. w Gminie Suchań charakteryzuje się jednostka pomocnicza Słdkówko - 97%, a najniższa wartość wskaźnika występuje w jednostce Wapnica - 73,6%, przy wartości średniej dla Gminy Suchań na poziomie 84,9%.

Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika udział budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej wybudowanych przed 1980 r. w Gminie Suchań dla poszczególnych jednostek pomocniczych prezentuje poniższa rycina.

Rycina 32. Wartość wskaźnika udział budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej wybudowanych przed 1980 r. w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych

Źródło: Opracowanie własne

3.3.2. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze technicznej

Do obliczenia wskaźnika wykorzystano 3 wskaźniki cząstkowe, które wymiarują problemy w sferze technicznej opisane powyżej:

- Liczba lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców,
- Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków objętych ścisłą ochroną konserwatorską na 100 mieszkańców,
- Udział (%) budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej wybudowanych przed 1980 r.

Tabela 20. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze technicznej

Jednostka pomocnicza	Liczba lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców	Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków objętych ścisłą ochroną konserwatorską na 100 mieszkańców	Udział (%) budynków mieszkalnych i użyteczności publicznych wybudowanych przed 1980 r.
Suchań – obszar I	27,6	0,2	90,9
Suchań – obszar II	40,8	0,3	87,2
Brudzewice	24,6	0,0	78,0
Modrzewo	31,1	1,2	76,9
Nosowo	23,7	1,0	90,5
Sadłowo	29,0	0,9	87,9
Słodkówko	41,6	2,2	97,0
Słodkowo	37,4	1,5	93,2
Suchanówko	32,4	1,1	80,3
Tarnowo	28,0	0,0	90,1
Wapnica	29,3	0,3	73,6
Żukowo	30,4	0,6	80,0
Ogółem dla Gminy	30,0	0,5	84,9

Źródło: Opracowanie własne

W celu dokonania syntetycznej oceny zliczono wszystkie wskaźniki dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za mniej korzystną niż średnia dla Gminy Suchań, zgodnie następującą skalą:

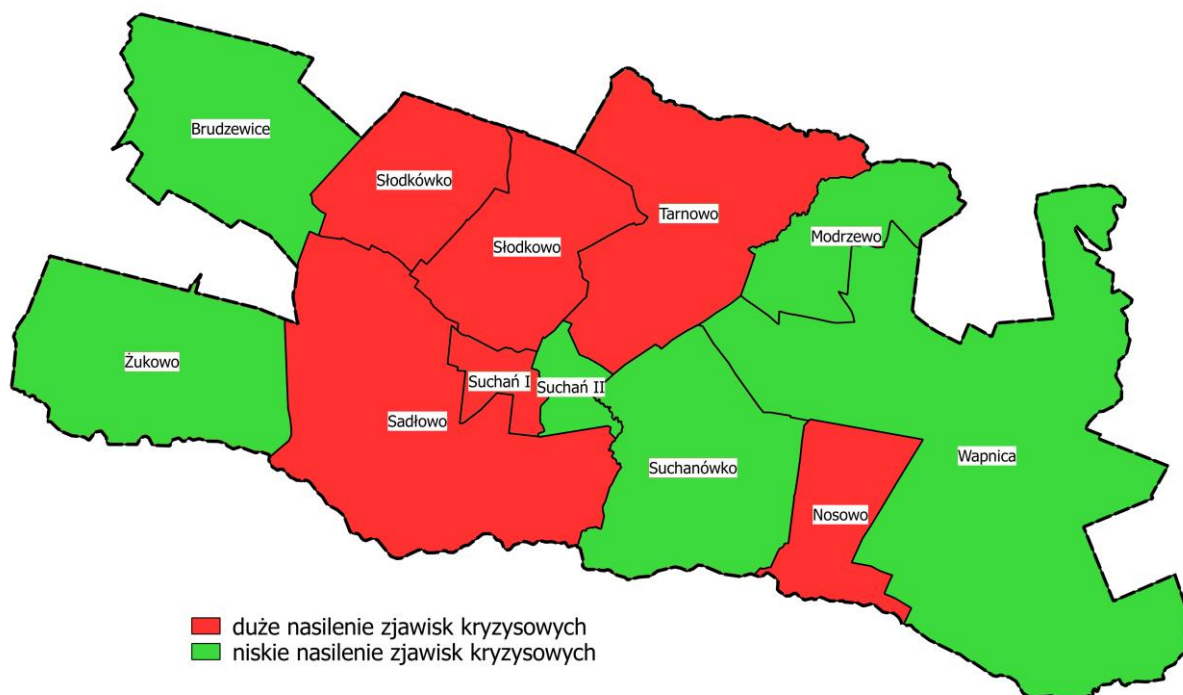
- 2-3 wskaźniki – ocena 1, świadcząca o wysokim nasileniu zjawisk kryzysowych,
- 0-1 wskaźników – ocena 0, świadcząca o niskim i/lub braku nasileniu zjawisk kryzysowych.

Następnie w poniższej tabeli dokonano podsumowania w celu określenia koncentracji negatywnych zjawisk w sferze technicznej, sumując liczby poszczególnych kategorii.

Tabela 23. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze technicznej

Jednostka pomocnicza	Liczba wskaźników sfery technicznej dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za mniej korzystną niż średnia dla Gminy Suchań	Koncentracja negatywnych zjawisk
Suchań – obszar I	2	1
Suchań – obszar II	1	0
Brudzewice	1	0
Modrzewo	1	0
Nosowo	3	1
Sadłowo	3	1
Słodkówko	2	1
Słodkowo	2	1
Suchanówko	1	0
Tarnowo	2	1
Wapnica	1	0
Żukowo	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

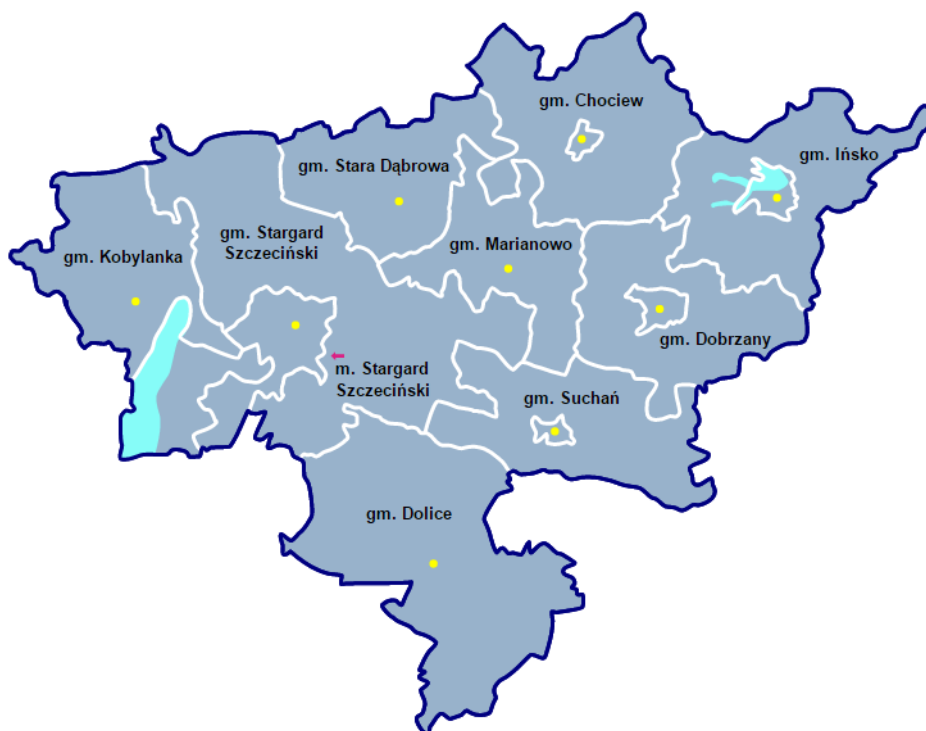
Rycina 31 Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze technicznej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Suchań

Źródło: Opracowanie własne

3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

3.4.1. Struktura przestrzenno-funkcjonalna i użytkowanie terenu

Gmina Suchań położona jest w województwie zachodniopomorskim, w powiecie stargardzkim. Powierzchnia Gminy wynosi 13254,2 km². Gmina Suchań od zachodu sąsiaduje z gminą Stargard, a od północy: z gminą Marianowo i Dobrzany, od wschodu z gminą Recz a od południa z gminą Choszczno i Dolicie. Jej usytuowanie na tle powiatu przedstawia poniższa rycina.

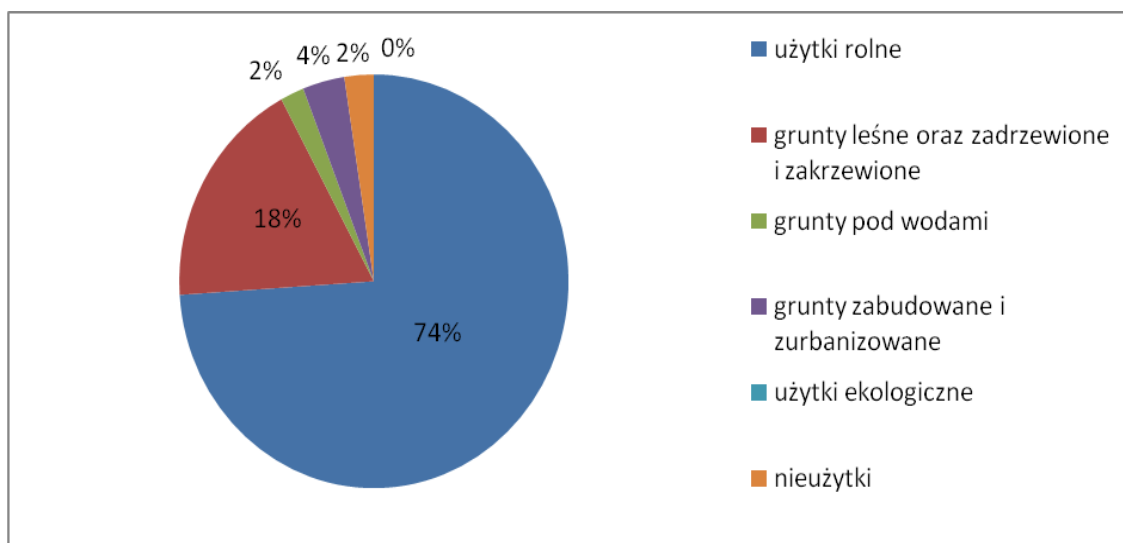

Rycina 32. Mapa powiatu stargardzkiego

Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

Zabudowa Gminy charakteryzuje się dużym rozproszeniem. Największa koncentracja zabudowań występuje w obszarach centralnych poszczególnych sołectw. Zabudowa koncentruje się tutaj wzdłuż dróg. Na południowym i północnym krańcu Gminy występują obszary zalesione, natomiast w części centralnej i na południu pola uprawne i sady.

Gmina Suchań ma charakter rolniczy, użytki rolne znacznie przeważają w strukturze użytkowania terenu, a ich udział wynosi 74%. Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 18% powierzchni terenu, grunty zabudowane i zurbanizowane – 4%, natomiast nieużytki i grunty pod wodami po 2%.

Rycina 35. Struktura użytkowania terenu w Gminie Suchań w roku 2014

Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

W celu przeprowadzenia dokładniejszej analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej wykorzystano wskaźnik gęstości zaludnienia w poszczególnych jednostkach pomocniczych Gminy Suchań, którego sposób obliczenia oraz informacje o sposobie oceny koncentracji negatywnych zjawisk przedstawiają się następująco:

- niezbędne dane: liczba ludności zameldowanej na pobyt stały lub czasowy w podziale na jednostki pomocnicze i powierzchnia jednostek pomocniczych w km²,
- wartość wskaźnika liczona jako stosunek pomiędzy liczbą ludności w jednostce pomocniczej, a powierzchnią jednostki pomocniczej, wg wzoru $W=A/B$, gdzie W - wartość wskaźnika, A – liczba ludności jednostki pomocniczej, B – powierzchnia jednostki pomocniczej w km².

Tabela 24. Gęstość zaludnienia

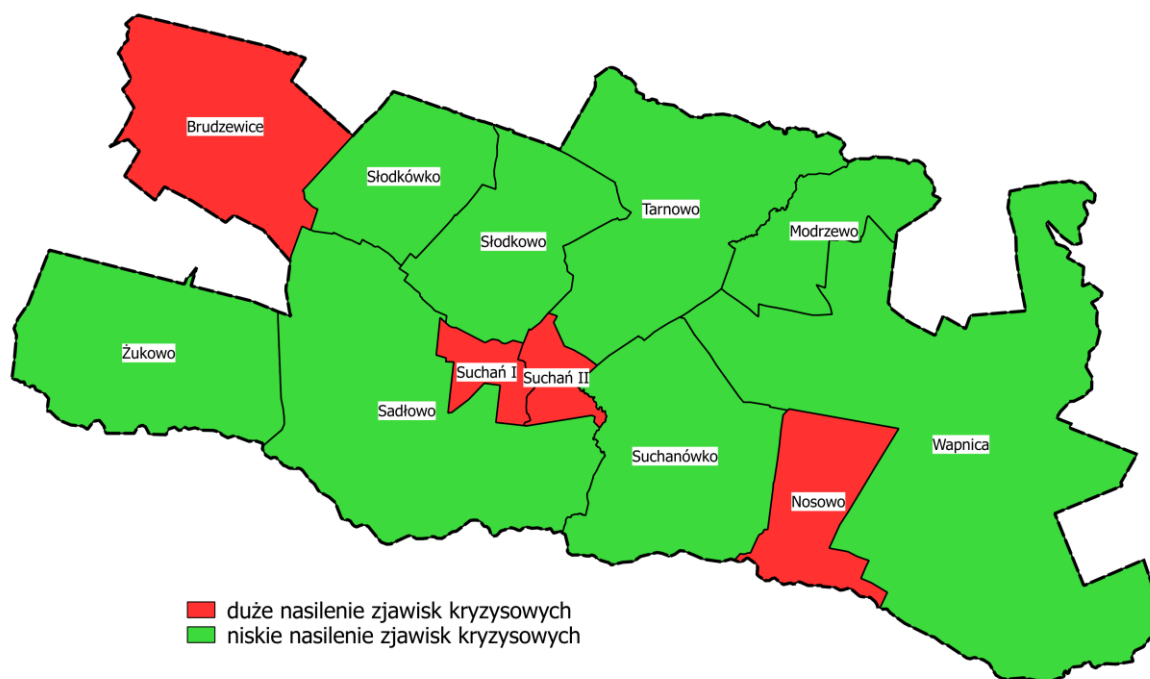
Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Powierzchnia jednostki pomocniczej [km ²]	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
1.	Suchań – obszar I	1026	1,81	566,9
2.	Suchań – obszar II	399	1,75	228,0
3.	Brudzewice	447	10,97	40,7
4.	Modrzewo	167	5,49	30,4
5.	Nosowo	207	5,26	39,4
6.	Sadłowo	231	19,05	12,1
7.	Słodkówko	89	6,61	13,5
8.	Słodkowo	131	8,2	16,0
9.	Suchanówko	262	11,85	22,1
10.	Tarnowo	300	13,83	21,7
11.	Wapnica	672	35,38	19,0
12.	Żukowo	309	12,34	25,0
Ogółem dla Gminy		4240	132,54	32,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Suchaniu

Średnia gęstość zaludnienia w Gminie Suchań w 2015 r. wyniosła 32,0 os./km². Wyższe wartości od średniej wskazują na sytuację kryzysową pod względem analizowanego wskaźnika. Duże zróżnicowanie zagospodarowania przestrzennego Gminy Suchań wpływa na gęstość i charakter jego zabudowy. Zbyt duża gęstość zabudowy i związana z tym niewielka powierzchnia terenów biologicznie czynnych negatywnie oddziałuje na warunki życia mieszkańców.

Problemy te dotyczą przede wszystkim jednostek pomocniczych: Suchań – obszar I i Suchań – obszar II, w których zdiagnozowano najwyższą gęstość zaludnienia w przeliczeniu na jego powierzchnię, wynoszącą odpowiednio 566,9 mieszkańców i 228,0 mieszkańców.

Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – gęstość zaludnienia dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 33. Wartość wskaźnika gęstość zaludnienia w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych
Źródło: Opracowanie własne

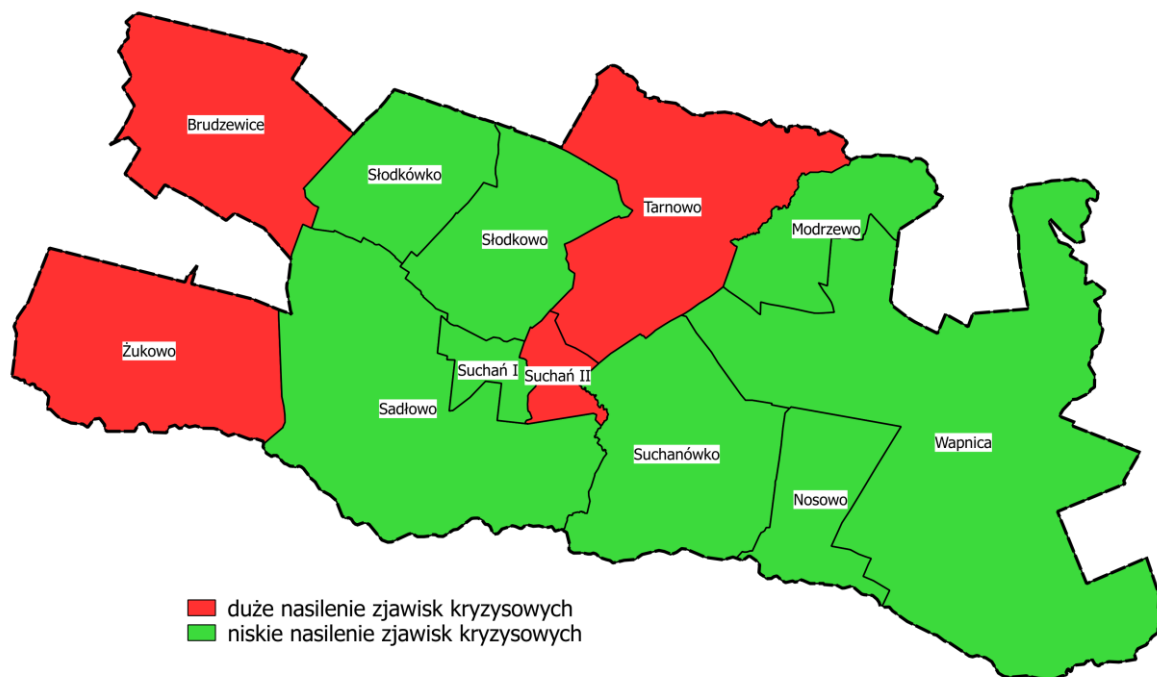
Kolejnym wskaźnikiem wykorzystanym w diagnozie sfery przestrzenno-funkcjonalnej jest liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola, świetlice, biblioteki, remizy OSP, itp.) na 100 mieszkańców.

Czynne obiekty użyteczności publicznej stanowią o statusie danej społeczności. Brak obiektu (budynku, instytucji), w której kierowano by ofertę do lokalnej społeczności świadczy o zapaści cywilizacyjnej. Brak miejsca spotkań, miejsca integracji, oferty kulturalnej czy sportowej stanowi zasadniczą przeszkodę w realizacji działań prowadzących do odbudowy lokalnej społeczności i wyprowadzania jej ze stanu kryzysowego.

Tabela 25. Liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej na 100 mieszkańców

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej	Liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej na 100 mieszkańców
1.	Suchań – obszar I	1026	9	0,88
2.	Suchań – obszar II	399	0	0,00
3.	Brudzewice	447	3	0,67
4.	Modrzewo	167	2	1,20
5.	Nosowo	207	2	0,97
6.	Sadłowo	231	2	0,87
7.	Słodkówko	89	1	1,12
8.	Słodkowo	131	2	1,53
9.	Suchanówko	262	2	0,76
10.	Tarnowo	300	1	0,33
11.	Wapnica	672	5	0,74
12.	Żukowo	309	2	0,65
Ogółem dla Gminy		4240	31	0,73

Najslabiej w tym obszarze wypada jednostka Suchań – obszar II, w której nie ma ani jednego obiektu użyteczności publicznej. W jednostkach: Tarnowo (0,33), Żukowo (0,65) i Brudzewice (0,67) liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej na 100 mieszkańców wyniosła poniżej średniej dla Gminy. Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej na 100 mieszkańców dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 34. Wartość wskaźnika liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej na 100 mieszkańców
 Źródło: Opracowanie własne

3.4.2. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Do obliczenia wskaźnika wykorzystano 2 wskaźniki cząstkowe, które wymiarują problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej opisane powyżej:

- Gęstość zaludnienia,
- Liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej na 100 mieszkańców.

W celu dokonania syntetycznej oceny zliczono wszystkie wskaźniki dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za mniej korzystną niż średnia dla Gminy Suchań, zgodnie z następującą skalą:

- 2 wskaźniki – ocena 1, świadcząca o wysokim nasileniu zjawisk kryzysowych,
- 0-1 wskaźników – ocena 0, świadcząca o niskim lub braku nasileniu zjawisk kryzysowych.

Następnie w poniższej tabeli dokonano podsumowania w celu określenia koncentracji negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, sumując liczby poszczególnych kategorii.

Tabela 26. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Jednostka pomocnicza	Liczba wskaźników sfery przestrzenno-funkcjonalnej dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za mniej korzystną niż średnia dla Gminy Suchań	Koncentracja negatywnych zjawisk
Suchań – obszar I	1	0
Suchań – obszar II	2	1
Brudzewice	2	1
Modrzewo	0	0
Nosowo	1	0
Sadłowo	0	0
Słodkówko	0	0
Słodkowo	0	0
Suchanówko	0	0
Tarnowo	1	0
Wapnica	0	0
Żukowo	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Rycina 35. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Suchań

Źródło: Opracowanie własne

3.4.3. Uwarunkowania, wynikające z funkcjonowania systemu transportowego

Istniejąca obecnie struktura komunikacyjna zapewnia płynne połączenie Gminy z sąsiednimi gminami, a także powiatem oraz całym województwem. Główne kierunki komunikacji:

- wschód – zachód – droga krajowa nr 10 Szczecin – Bydgoszcz – Płońsk, jest ona jednocześnie główną osią komunikacyjną Gminy, zwraca się uwagę na duże natężenie ruchu oraz niski poziom bezpieczeństwa, szczególnie na odcinkach, które biegną przez Suchań i Wapnicę,
- południe - droga wojewódzka nr 160 Suchań – Choszczno – Międzychód – Miedzichowo, obserwuje się tutaj stosunkowo niewielki ruch,
- północ – drogi powiatowe: 1740Z w kierunku Chociwła, 1735Z w kierunku Wiechowa i dalej Marianowa, 1741Z w kierunku Dobrzan,
- zachód – droga powiatowa 1726Z w kierunku Grabowa.

W komunikacji wewnętrznej Gminy Suchań największą rolę odgrywają: droga krajowa nr 10, drogi powiatowe 1740Z Suchań - Tarnowo - Chociwiel, 1735Z Wiechowo - Suchań, 1726Z Grabowo - Brudzewice - Sadłowo oraz droga gminna 4727013 Brudzewice - Żukowo.

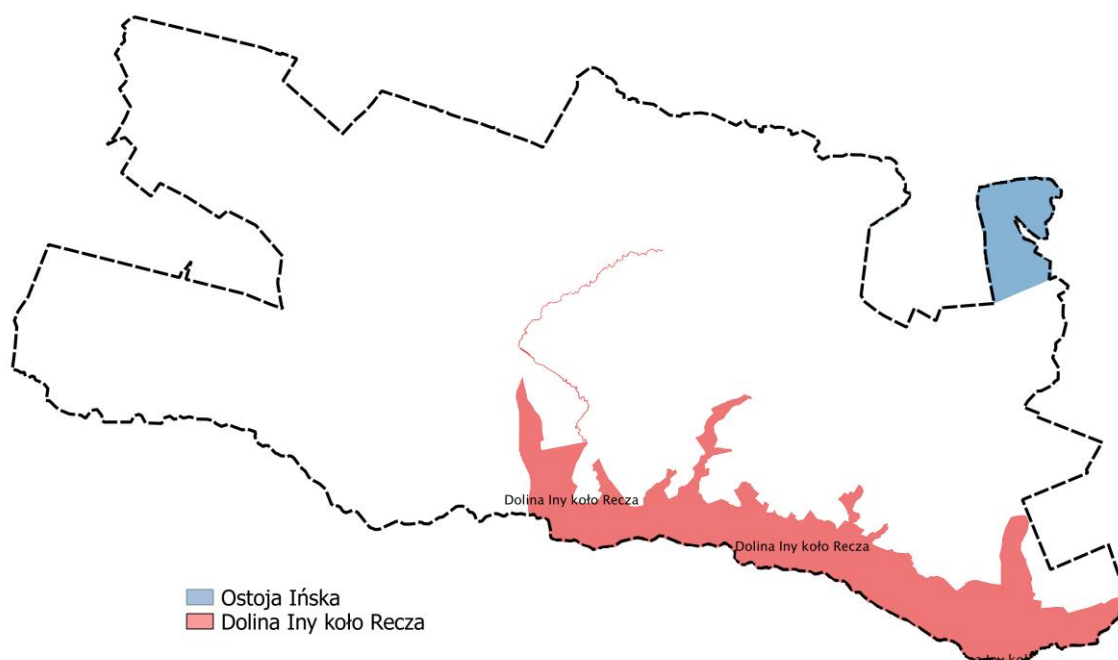
3.5. Sfera środowiskowa

3.5.1. Obiekty chronione

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się wyjątkowymi walorami przyrodniczymi w skali kraju. Obejmują one atrakcyjne obszary przyrodnicze, które w małym lub znikomym stopniu zostały przekształcone przez człowieka oraz obiekty o szczególnej wartości naukowej i krajobrazowej. W Gminie Suchań należą do nich:

- Natura 2000 – Ostoja Ińska PLB320008,
- Natura 2000 – Dolina Iny koło Recza
- pomniki przyrody: 2 dęby szypułkowe (miasto Suchań), aleja drzew składająca się z dębów szypułkowych, lip drobnolistnych i buków (przy drodze Słodkowo – Tarnowo na długości 700 m).

W granicach Gminy Suchań nie występują ustanowione prawnie pomniki przyrody nieożywionej.

Rycina 36. Obszary chronione na terenie Gminy Suchań

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z Programem Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Suchań na lata 2015-2020 nie zdiagnozowano problemów związanych z wpływem sektora transportu na stan powietrza atmosferycznego. Sytuacja wygląda podobnie w przypadku gospodarki odpadami, ze względu na to, że odpady są unieszkodliwiane i składowane poza terenem Gminy Suchań. Zużycie energii elektrycznej w gospodarce wodno-ściekowej w gminie Suchań nie stanowi obszaru problemowego – nie odbiega od średniego zużycia energii elektrycznej dla podobnych systemów gminnych. Jeśli chodzi o wpływ gospodarki i przemysłu to funkcjonujące na obszarze Gminy przedsiębiorstwa nie mają charakteru uciążliwego dla środowiska.

Zgodnie z rocznym zestawieniem wyników pomiarów powietrza ze stacji w Szczecinie na ul. Andrzejewskiego, która znajduje się najbliżej Gminy Suchań, nie zidentyfikowano przekroczeń dla stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}. Należy jednak stwierdzić, że istotnym zagrożeniem dla jakości powietrza atmosferycznego są przede wszystkim emisje

z kotłowni i palenisk domowych. Bardzo często kotłownie nie są wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń.³

3.5.2. Powierzchnia terenów zieleni

Na terenie całej Gminy widoczny jest problem ze zbyt małą powierzchnią terenów zielonych przypadających na 100 mieszkańców. Za tereny zieleni przyjęto parki, skwery, zieleńce, stadiony i place sportowe, ogrody działkowe, cmentarze, zadrzewienia uliczne. Dla miejscowości wiejskich dodatkowo wzięto również pod uwagę powierzchnię państwowych lasów, stanowiących tereny wypoczynkowe.

Tabela 27. Powierzchnia terenów zieleni [ha] na 100 mieszkańców

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Powierzchnia terenów zieleni [ha]	Powierzchnia terenów zieleni [ha] na 100 mieszkańców
1.	Suchań – obszar I	1026	2,69	0,26
2.	Suchań – obszar II	399	0,32	0,08
3.	Brudzewice	447	3,45	0,77
4.	Modrzewo	167	0,26	0,16
5.	Nosowo	207	0,74	0,36
6.	Sadłowo	231	0,56	0,24
7.	Słodkówko	89	0,1	0,11
8.	Słodkowo	131	0,38	0,29
9.	Suchanówko	262	0,76	0,29
10.	Tarnowo	300	0,24	0,08
11.	Wapnica	672	1,4	0,21
12.	Żukowo	309	0,97	0,31
Ogółem dla Gminy		4240	11,87	0,28

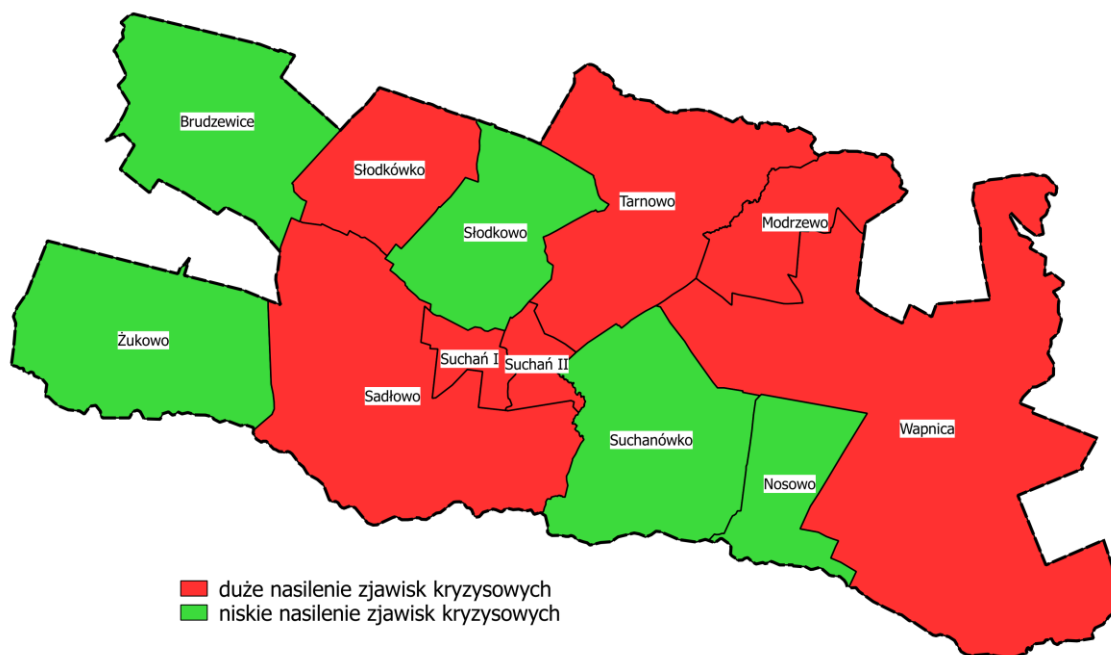
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Powierzchnia terenów zieleni wynosząca poniżej wartości dla całej Gminy Suchań występuje w następujących jednostkach pomocniczych: Suchań – obszar I (0,26 ha/100 mieszk.), Suchań – obszar II (0,08 ha/100 mieszk.), Modrzewo (0,16 ha/100 mieszk.), Sadłowo (0,24 ha/100 mieszk.), Słodkówko (0,11 ha/100. mieszk.), Tarnowo (0,08 ha/100 mieszk.) i Wapnica (0,21 ha/100 mieszk.). Najkorzystniej na tle całej Gminy (0,28 ha/100 mieszk.) wypadają Brudzewice (0,77 ha/100 mieszk.), Nosowo (0,36 ha/100 mieszk.),

³ www.powietrze.wios.szczecin.pl

Słodkowo (0,29 ha/100 mieszk.), Suchanówko (0,29 ha/100 mieszk.) i Żukowo (0,31 ha/100 mieszk.).

Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – powierzchnia terenów zieleni na 100 mieszkańców dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 40. Wartość wskaźnika powierzchnia terenów zieleni na 100 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

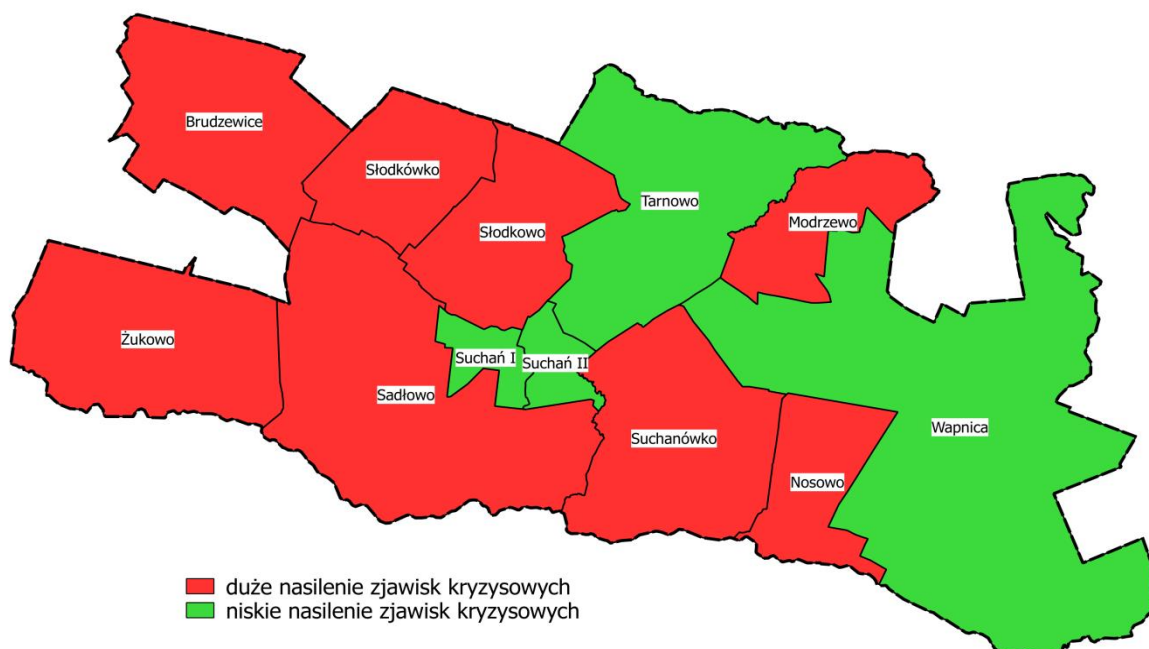
Źródło: Opracowanie własne

Analizując problemy w sferze środowiskowej uznano, że jednym z najistotniejszych jest występowanie na terenie Gminy budynków z pokryciem azbestowym. Powszechnie wiadomo, że azbest jest groźnym czynnikiem chorobotwórczym, stanowiącym poważne zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi. Włókna azbestu mogą dostać się do organizmu ludzkiego przez wdychanie zanieczyszczonego powietrza, jak również przez wodę, do której azbest trafia z zanieczyszczonych gleb, ze ścieków przemysłowych, atmosfery i rur azbestowo-cementowych. Na podstawie wykonanej inwentaryzacji w Gminie stwierdzono 495,8 Mg wyrobów azbestowych.

Tabela 28. Masa wyrobów azbestowych [Mg] na 100 mieszkańców

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	Masa wyrobów azbestowych [Mg]	Masa wyrobów azbestowych [Mg] na 100 mieszkańców
1.	Suchań – obszar I	1026	39,4	3,8
2.	Suchań – obszar II	399	19,7	4,9
3.	Brudzewice	447	89,1	19,9
4.	Modrzewo	167	21,5	12,8
5.	Nosowo	207	47,2	22,8
6.	Sadłowo	231	56,5	24,4
7.	Słdkówko	89	12,9	14,5
8.	Słdkowo	131	27,7	21,2
9.	Suchanówko	262	75,4	28,8
10.	Tarnowo	300	7,9	2,6
11.	Wapnica	672	20,4	3,0
12.	Żukowo	309	78,2	25,3
Ogółem dla Gminy		4240	495,8	11,7

Przestrzenne rozmieszczenie wartości wskaźnika – masa wyrobów azbestowych [Mg] na 100 mieszkańców dla poszczególnych jednostek pomocniczych zaprezentowano na poniższej rycinie.

Rycina 37. Wartość wskaźnika Masa wyrobów azbestowych [Mg] na 100 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne.

3.5.3. Obszary koncentracji negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej

Do obliczenia wskaźnika wykorzystano 2 wskaźniki cząstkowe, które wymiarują problemy w sferze środowiskowej opisane w powyżej:

- Powierzchnia terenów zieleni na 100 mieszkańców,
- Masa wyrobów azbestowych [Mg] na 100 mieszkańców.

W celu dokonania syntetycznej oceny zliczono wszystkie wskaźniki dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za mniej korzystną niż średnia dla Gminy Suchań, zgodnie z następującą skalą:

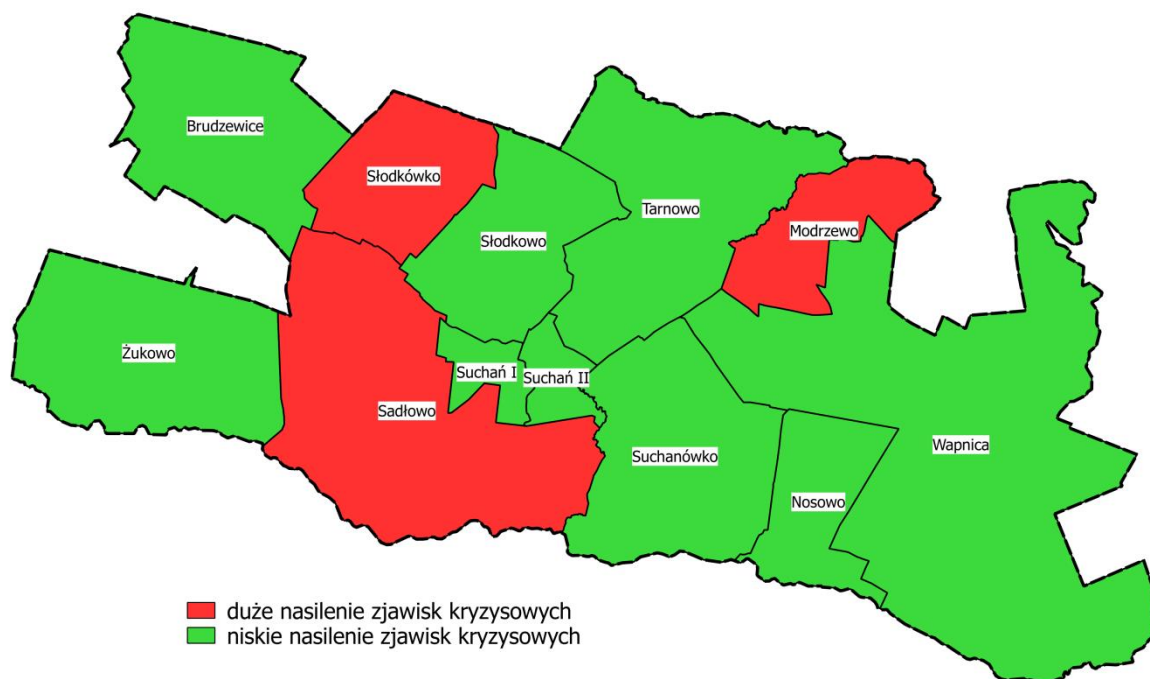
- 2 wskaźniki – ocena 1, świadcząca o wysokim nasileniu zjawisk kryzysowych,
- 0-1 wskaźników – ocena 0, świadcząca o niskim lub braku nasileniu zjawisk kryzysowych.

Następnie w poniższej tabeli dokonano podsumowania w celu określenia koncentracji negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej, sumując liczby poszczególnych kategorii.

Tabela 29. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze środowiskowej

Jednostka pomocnicza	Liczba wskaźników sfery środowiskowej dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za mniej korzystną niż średnia dla Gminy Suchań	Koncentracja negatywnych zjawisk
Suchań – obszar I	1	0
Suchań – obszar II	1	0
Brudzewice	1	0
Modrzewo	2	1
Nosowo	1	0
Sadłowo	2	1
Słodkówko	2	1
Słodkowo	1	0
Suchanówko	1	0
Tarnowo	1	0
Wapnica	1	0
Żukowo	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Suchaniu

Rycina 42. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze środowiskowej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Suchań

Źródło: Opracowanie własne

3.6. Analiza obszarów popegeerowskich w Gminie Suchań

Obszary popegeerowskie na terenie Gminy Suchań występują jedynie w sołectwie Wapnica.

Z reguły obszary popegeerowskie są to obszary kumulacji różnorodnych problemów społecznych, związanych głównie z wykluczeniem osób zamieszkujących te obszary, jednak z diagnozy przeprowadzonej w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej w jednostce pomocniczej Wapnica liczba wskaźników, których wartość uznano za mniej korzystne niż średnia dla Gminy Suchań wynosi 8, na 18 poddanych analizie (tabela 30).

W sferze społecznej, jednostka pomocnicza Wapnica niekorzystnie wypadła na tle gminy dla wskaźnika – liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym, który wyniósł 47, przy wartości średniej dla gminy na poziomie 20,2.

Kolejnym wskaźnikiem, który wskazuje na nasilenie zjawisk kryzysowych w obszarze Wapnica jest – wielkość zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę (1496 zł/rodzinę), przy średniej dla gminy w wysokości 1071,2 zł/rodzinę.

W sferze gospodarczej na Wapnicę jako obszar kryzysowy wskazuje wartość wskaźnika – liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców (0,4 przy średniej dla gminy 9,5).

W sferze technicznej na stan kryzysowy wskazuje 1 z 3 przeanalizowanych wskaźników tj. liczba lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców. W ogólnym zasobie mieszkaniowym Wapnicy na 197 lokali 60 stanowią mieszkania popegeerowskie.

Przeanalizowane wskaźniki w sferze przestrzenno-funkcjonalnej nie wskazują na koncentrację zjawisk kryzysowych w tym zakresie na obszarze Wapnicy. Natomiast na 2 przeanalizowane wskaźniki w sferze środowiskowej, wartość jednego – powierzchnia terenów zieleni na 100 mieszkańców (0,21 ha/100 mieszkańców), kształtuje się na poziomie mniej korzystnym, niż średnia dla Gminy Suchań (0,28 ha/100 mieszkańców). Uzyskane dane na podstawie przeprowadzonej delimitacji we wszystkich sferach dla jednostki pomocniczej Wapnica, pozwalają na stwierdzenie, że Wapnica jako popegeerowska miejscowość w gminie charakteryzuje się mniejszą ilością zjawisk kryzysowych niż wyznaczony w Gminie Suchań obszar zdegradowany.

Reasumując, przeprowadzona analiza zjawisk kryzysowych dla jednostki pomocniczej Wapnica nie wskazuje na istnienie w Gminie Suchań problemu obszarów popegeerowskich.

3.7. Podsumowanie analizy wyłaniającej obszar zdegradowany

Analiza obszarów wg wcześniej wymienionych wskaźników pozwoliła odpowiedzieć na pytanie, które spójnie geograficzne i możliwe do wydzielenia w przestrzeni jednostki pomocnicze powinny zostać objęte działaniami rewitalizacyjnymi.

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gminy Suchań, obejmującego jednostki pomocnicze, wydzielone na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu, w których stwierdzono koncentrację zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach dokonano 3-stopniowej analizy. Jednostki, które spełniły poniżej zaprezentowane warunki włączono w granice obszaru zdegradowanego.

Warunek pierwszy stanowił, iż za obszar zdegradowany można było uznać jedynie jednostki pomocnicze, w których stwierdzono sytuację kryzysową spowodowaną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej (min. 5 wskaźników odznaczało się wartością mniej korzystną niż średnia dla całej Gminy Suchań), współwystępującą z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z pozostałych sfer. Jednostki pomocnicze spełniające pierwszy warunek to: Suchań – obszar I, Suchań – obszar II, Modrzewo, Słodkówko, Suchanówko i Żukowo.

Ponadto drugim warunkiem, który powinny spełnić jednostki pomocnicze, aby uznano je za obszar zdegradowany była łączna suma wskaźników, których wartość była mniej korzystna niż średnia dla całej Gminy Suchań, powinna stanowić minimum połowę analizowanych w powyższej delimitacji tj. minimum 9 wskaźników.

Wszystkie jednostki pomocnicze, oprócz Żukowa, spełniające pierwszy warunek, spełniły również warunek drugi. W poniższej tabeli jednostki, które spełniają dwa powyższe warunki zaznaczono kolorem czerwonym.

Tabela 30. Zestawienie zbiorcze delimitacji we wszystkich sferach

Jednostka pomocnicza	Liczba wskaźników dla danej jednostki pomocniczej, których wartość uznano za mniej korzystną niż średnia dla Gminy Suchań					Suma wskaźników, których wartość była mniej korzystną niż średnia dla całej Gminy Suchań
	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera techniczna	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	
Suchań – obszar I	5	3	2	1	1	12
Suchań – obszar II	5	0	1	2	1	9
Brudzewice	4	2	1	2	1	10
Modrzewo	5	1	1	0	2	9
Nosowo	1	0	3	1	1	6
Sadłowo	2	1	3	0	2	8
Słodkówko	6	2	2	0	2	12
Słodkowo	4	1	2	0	1	8
Suchanówko	5	2	1	0	1	9
Tarnowo	3	2	2	1	1	9
Wapnica	4	2	1	0	1	8
Żukowo	5	1	1	1	1	9

Źródło: Opracowanie własne

Ponadto trzecim warunkiem była odpowiednia wartość Indeksu Degradacji. W tym celu aby skala i wartość wszystkich kryteriów były porównywalne, każdy ze wskaźników oraz liczby bezwzględne zostały wystandaryzowane poprzez odjęcie od nominalnej wartości wskaźnika dla każdej jednostki, średniej wartości dla całej Gminy i podzieleniu przez odchylenie standardowe dla całej Gminy, według poniższego wzoru:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{S_j}$$

gdzie:

t_{ij} - wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki pomocniczej i ,

x_{ij} - wartość wskaźnika j dla jednostki pomocniczej i ,

$\bar{x}_j$ - średnia arytmetyczna wskaźnika j ,

S_j - odchylenie standardowe miernika j .

W wyniku tej procedury wszystkie wystandaryzowane wskaźniki/liczby bezwzględne mają rozkład charakteryzujący się jednakową średnią (zero) i odchyleniem standardowym (jeden), co umożliwia ich logiczną interpretację i uprawnia do dodawania.

Na bazie wystandaryzowanych wskaźników i liczb utworzono Indeks Degradacji (wskaźnik sumaryczny) pozwalający na uszeregowanie poszczególnych jednostek pomocniczych w Gminie Suchań od najmniej zagrożonych dysfunkcjami społeczno-gospodarczo-przestrzennymi (najniższa wartość Indeksu) do najbardziej zagrożonych (najwyższa wartość Indeksu).

Przyjmuje on postać:

Indeks Degradacji =

W1+W2+W3+W4+W5+W6+W10+W11+W12+W13+W15+W16+W17+W18

Za obszar zdegradowany uznano jednostkę pomocniczą, dla której zdiagnozowano wysoką koncentrację negatywnych zjawisk w sferze społecznej, współwystępującą z koncentracją negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z pozostałych sfer.

W celu dokonania syntetycznej oceny koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach zliczono sumę wszystkich wskaźników dla danej jednostki

pomocniczej. Wysoka dodatnia wartość sumy wskaźników wskazywała na koncentrację negatywnych zjawisk.

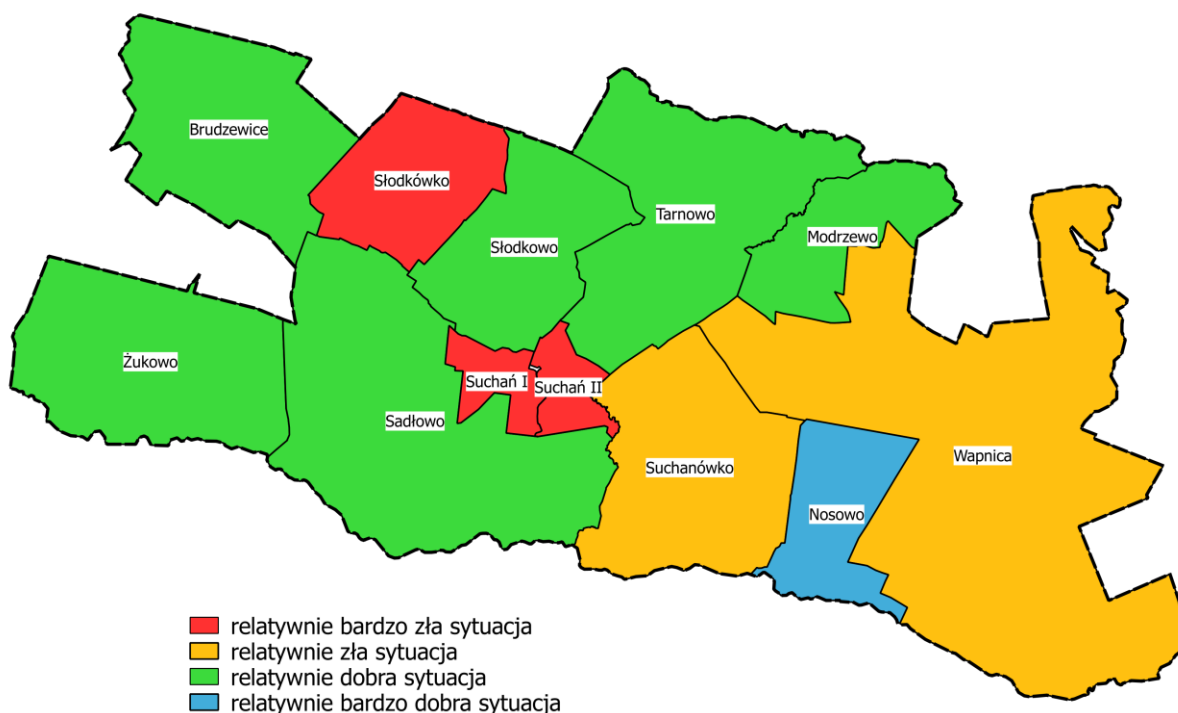
W celu uszeregowania ogólnej sytuacji poszczególnych jednostek pomocniczych w Gminie Suchań wartości osiągniętego Indeksu Degradacji podzielono na trzy przedziały i nadano im oznaczenia barwne:

- wartość Indeksu Degradacji < -5 oznacza, że jednostka pomocnicza znajduje się w relatywnie bardzo dobrej sytuacji oznaczono kolorem niebieskim,
- wartość Indeksu Degradacji w przedziale od -5 do 0 oznacza, że jednostka pomocnicza znajduje się w relatywnie dobrej sytuacji oznaczono kolorem zielonym,
- wartość Indeksu Degradacji w przedziale od 0 do 5 oznacza, że jednostka pomocnicza znajduje się w relatywnie złej sytuacji kryzysowej, oznaczono kolorem pomarańczowym,
- wartość Indeksu Degradacji > 5 oznacza, że jednostka pomocnicza znajduje się w relatywnie bardzo złej sytuacji kryzysowej, oznaczono kolorem czerwonym.

Tabela 31. Wartość Indeksu Degradacji dla poszczególnych jednostek pomocniczych Gminy Suchań

Jednostka pomocnicza	sfera społeczna	Koncentracja negatywnych zjawisk	sfera gospodarcza	Koncentracja negatywnych zjawisk	sfera techniczna	Koncentracja negatywnych zjawisk	sfera przestrzenna	Koncentracja negatywnych zjawisk	sfera środowiskowa	Koncentracja negatywnych zjawisk	ID
	suma wskaźników (W1-W8)		suma wskaźników (W9-W11)		suma wskaźników (W12-W14)		suma wskaźników (W15-W16)		suma wskaźników (W17-W18)		
Suchań – obszar I	2,3	TAK	0,8	TAK	0,9	TAK	2,9	TAK	0,1	TAK	7,0
Suchań – obszar II	2,7	TAK	-1,2		0,5	TAK	3,1	TAK	1,1	TAK	6,2
Brudzewice	0,7	TAK	1,2	TAK	-2,5		0,2	TAK	-2,8		-3,2
Modrzewo	-2,0		0,7	TAK	-1,1		-1,2		0,7	TAK	-2,9
Nosowo	-1,5		-2,7		0,2	TAK	-0,6		-0,5		-5,1
Sadłowo	-1,5		-1,6		0,1		-0,5		0,2	TAK	-3,3
Słodkówko	3,1	TAK	2,0	TAK	1,2	TAK	-1,1		1,0	TAK	6,2
Słodkowo	1,7	TAK	-1,1		1,4	TAK	-2,2		-0,1		-0,3
Suchanówko	1,5	TAK	0,2	TAK	-0,8		-0,1		-0,1		0,7
Tarnowo	-2,6		1,4	TAK	-0,9		1,0	TAK	1,1	TAK	0,0
Wapnica	3,8	TAK	0,8	TAK	-2,8		-0,1		0,4	TAK	2,1
Żukowo	2,4	TAK	-0,9		-1,6		0,2	TAK	-0,2		-0,1
Średnia dla całej Gminy	1,1	-	-0,05	-	-0,4	-	0,1	-	0,1	-	-

Źródło: opracowanie własne

Rycina 43. Wartość Indeksu Degradacji dla poszczególnych jednostek pomocniczych Gminy Suchań
Źródło: Opracowanie własne

Wartości Indeksu Degradacji wskazują, że relatywnie bardzo dobrą sytuację stwierdzono w jednostce Nosowo, zaś dobrą sytuację stwierdzono w jednostkach: Brudzewice, Modrzewo, Sadłowo, Stodkowo, Tarnowo i Żukowo.

Jednostki pomocnicze, których wartość Indeksu Degradacji wskazuje na złą sytuację kryzysową to: Suchanówko i Wapnica.

Analiza wartości Indeksu Degradacji wskazała, że trzy jednostki pomocnicze – Suchań – obszar I, Suchań – obszar II i Stodkówko znajdują się w bardzo złej sytuacji kryzysowej pod względem analizowanych wszystkich powyżej sfer.

Do obszaru zdegradowanego zaliczono te jednostki pomocnicze, które spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) min. 5 wskaźniki w sferze społecznej odznaczało się wartością mniej korzystną niż średnia dla całej Gminy Suchań,
- 2) przynajmniej połowa wskaźników poddanych analizie (9 wskaźników) we wszystkich sferach odznaczało się wartością mniej korzystną niż średnia dla całej Gminy Suchań,

3) charakteryzuje się indeksem degradacji (ID) > 5,0.

W związku z powyższym za obszar zdegradowany uznano następujące jednostki pomocnicze:

- 1) Suchań – obszar I – w której zidentyfikowano 12 zjawisk kryzysowych, w tym 5 w sferze społecznej i indeks degradacji na poziomie 7,0;
- 2) Suchań – obszar II – w której zidentyfikowano 9 zjawisk kryzysowych, w tym 5 w sferze społecznej i indeks degradacji na poziomie 6,2;
- 3) Słodkówko – w której zidentyfikowano 12 zjawisk kryzysowych, w tym 6 w sferze społecznej i indeks degradacji na poziomie 6,2.

Tabela 32. Obszar zdegradowany – powierzchnia i liczba ludności

Jednostka pomocnicza	Powierzchnia obszaru [ha]	Powierzchnia[%]	Liczba mieszkańców	Liczba ludności [%]
Suchań – obszar I	181,3	1,4	1026	24,2
Suchań – obszar II	175,1	1,3	399	9,4
Słodkówko	661,0	5,0	89	2,1
Obszar zdegradowany	1017,4	7,7	1514	35,7
Gmina Suchań	13254,1	100,0	4240	100,0

Źródło: opracowanie własne

4. Wyznaczony obszar rewitalizacji Gminy Suchań

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych 2014-2020 część lub całość obszaru zdegradowanego cechująca się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację, określa się obszarem rewitalizacji. Obszar rewitalizacji musi zatem mieścić się w granicach obszaru zdegradowanego, nie musi jednak obejmować go w całości.

Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym nieposiadające wspólnych granic, lecz nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni Gminy oraz w jego granicach nie może zamieszkiwać więcej niż 30% mieszkańców Gminy.

W związku z powyższym oraz wynikami diagnozy, która wskazała, że obszar zdegradowany w Gminie Suchań zajmuje 7,7% powierzchni Gminy i jest zamieszkałych przez 35,7% mieszkańców oraz odnosząc się do powyższego zaszła konieczność ograniczenia obszaru rewitalizacji w ramach obszaru zdegradowanego, ze względu na przekroczenie granicznych wartości podanych w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych 2014-2020.

W związku z tym, że rewitalizacja ma wymiar terytorialny, ważne są te obszary Gminy, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk (szczególnie w sferze społecznej). Ważnym elementem diagnozy jest również określenie lokalnych potencjałów, które można wykorzystać do przezwyciężenia stanu kryzysowego na danym obszarze. Bez takiego podejścia nie ma szans na powodzenie procesu rewitalizacji oraz na trwałą i realną poprawę jakości i warunków życia społeczności lokalnej. Zidentyfikowane potencjały lokalne w podziale na jednostki pomocnicze Gminy Suchań, wchodzące w skład obszaru zdegradowanego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Lokalne potencjały obszaru zdegradowanego

Nazwa jednostki pomocniczej	Potencjały
Suchań – obszar I	• Duże zasoby osób w wieku produkcyjnym • Duża koncentracja ludności (jednostkę zamieszkuje 24,2% mieszkańców Gminy) • Łatwy dostęp do usług publicznych (na terenie Urząd Miejski w Suchaniu, OPS) i kulturalnych (Gminny Dom Kultury, Biblioteka Gminna)

	• Bogata i urozmaicona oferta imprez kulturalnych oferowanych przez GDK • Wysoka aktywność władz Gminy oraz poszczególnych instytucji w zakresie aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykluczonych społecznie; doświadczenie i wykwalifikowana kadra w realizacji tego typu działań • Łatwy dostęp do usług zdrowotnych • Centralne położenie stwarza dogodny dojazd do wszystkich miejscowości Gminy • Położenie terenu wzdłuż drogi krajowej nr 10 umożliwia dogodny i szybki dojazd do najbliższych miast: Szczecina, Stargardu, Recza Kalisza Pomorskiego, Wałcza • Cykliczna organizacja imprez kulturalnych: Dzień dziecka, Dni Suchania, Dożynki Gminne • Dostęp do jedynej publicznej placówki oświatowej – Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego • Duże możliwości kształcenia młodzieży w istniejącej placówce oświatowej • Aktywna działalność OSP w Suchaniu • Prężnie działające Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Suchań • Obecność aktywnych liderów lokalnych, którzy przy odpowiednim wsparciu mogą kreować działania angażujące mieszkańców w rozwój lokalny • Aktywna działalność Klubu Sportowego Orkan Suchań • Zabytkowy Kościół Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Suchaniu – obiekt wpisany na listę zabytków województwa zachodniopomorskiego • Dostęp do tzw. wolnych przestrzeni publicznych, które są słabo zagospodarowane i gotowe do wzmocnienia ich prawidłowej funkcji, zasoby terenowe pozwalające na ich rekreacyjno-wypoczynkowe wykorzystanie
Suchań – obszar II	• Przebiegająca przez teren droga krajowa nr 10 i droga wojewódzka nr 160 • Dobre powiązania komunikacyjne z miastem powiatowym - Stargard • Bliskość siedziby władz samorządu lokalnego Gminy (ok. 850 m od Urzędu Miejskiego) • Duża liczba podmiotów gospodarczych
Słodkówko	• Korzystne warunki naturalne do rozwoju turystyki • Zabytkowy Kościół p.w. Matki Boskiej Szkaplarskiej – obiekt wpisany na listę zabytków województwa zachodniopomorskiego • Dobrze zachowane tradycyjne formy zagospodarowania siedlisk chłopskich oraz zespół tradycyjnej zabudowy mieszkalnej, posiadającym walory zabytkowe

	• Miejscowość położona jest wzdłuż drogi powiatowej Grabowo – Sadłowo

Największy lokalny potencjał stwierdzono dla jednostki Suchań – obszar I. Związane to jest z pełnieniem przez nią funkcji administracyjno-usługowych i kulturalno-edukacyjnych oraz dogodnym położeniem w centrum Gminy. Najniższy potencjał ze względu na odległość od centrum Gminy i siedziby władz Gminy posiada jednostka Słodkówko.

Na podstawie wyników analizy danych statystycznych, konsultacji społecznych oraz potencjałów i szans poszczególnych jednostek pomocniczych, wchodzących w skład obszaru zdegradowanego postanowiono wyznaczyć obszar rewitalizacji w granicach jednostki pomocniczej:

Suchań – obszar I –w której zidentyfikowano 12 wskaźników we wszystkich sferach z wartością mniej korzystną niż średnia dla całej Gminy Suchań, w tym 5 w sferze społecznej oraz odnotowano wartość indeksu degradacji na poziomie 7,0.

Wyniki analizy wskaźnikowej są spójne z wynikiem badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gminy Suchań. Jednocześnie ten właśnie obszar ma duży potencjał rozwojowy i kulturotwórczy, zaś po zrealizowaniu przyszłych projektów rewitalizacyjnych może stać się miejscem przyciągającym lokalną społeczność.

Należy jednak podkreślić, że ustanowienie obszaru rewitalizacji nie oznacza, że na pozostałych jednostkach pomocniczych nie będą realizowane działania o charakterze rewitalizacyjnym. Poprzez inne źródła finansowania i programy krajowe na obszarach tych będą prowadzone dalsze działania, związane ze zniwelowaniem zidentyfikowanych problemów społecznych i infrastrukturalnych. Będzie to dotyczyło przede wszystkim obszaru zdegradowanego Gminy (jednostki pomocnicze Suchań – obszar II i Słodkówko). Działania te będą podejmowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchaniu oraz działalność organizacji pozarządowych.

Z uwagi na to, że jednostki pomocnicze Gminy Suchań wyznaczone na potrzeby diagnozy zjawisk kryzysowych obejmują zarówno tereny niezabudowane (niezamieszkałe) – lasy i pola uprawne, jak zabudowane (zamieszkałe) i fakt, iż obszar rewitalizacji powinien obejmować wyłącznie obszary zabudowane z jednostek pomocniczych wydzielono tylko

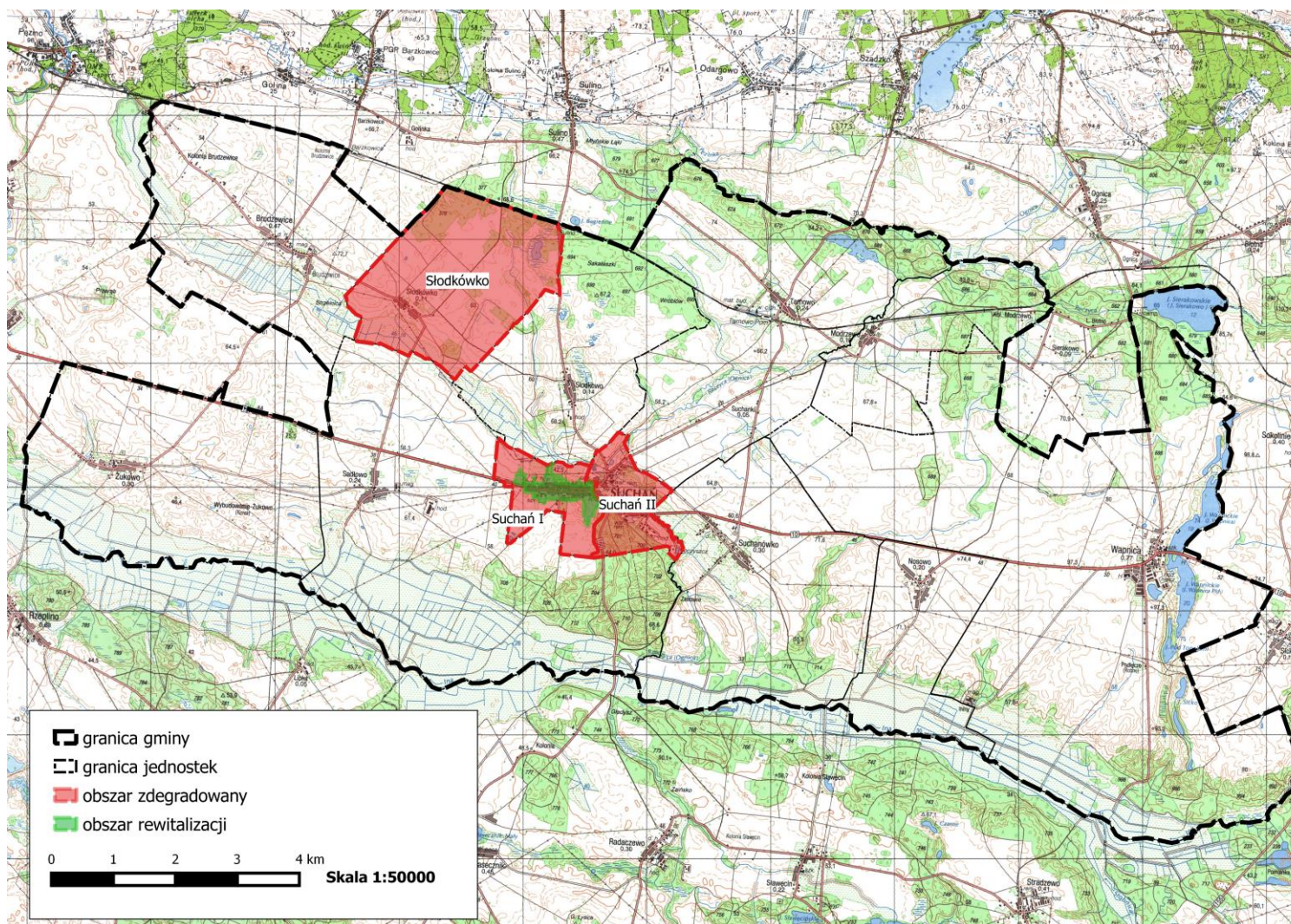
tereny zabudowane i włączono do obszaru rewitalizacji. Ograniczono także możliwość włączania do obszaru rewitalizacji terenów niezamieszkanym, cechujących się koncentracją problemów w sferze przestrzennej wyłącznie do przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji (tak jak ma to miejsce w przypadku powierzchni zajmowanej przez boisko sportowe). Tym samym wyznaczony obszar rewitalizacji nie przekracza 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkuje na nim mniej niż 30% ludności Gminy. Spełnia więc podstawowe kryteria określone w Wytycznych.

Tabela 34. Obszar rewitalizacji (tereny zabudowane) – powierzchnia i liczba ludności

Jednostka pomocnicza	Powierzchnia obszaru [ha]	Powierzchnia [%]	Liczba mieszkańców	Liczba ludności [%]
Obszar rewitalizacji	42,2	0,31	1026	24,2
Obszar Gminy	13254,1	100,0	4240	100,0

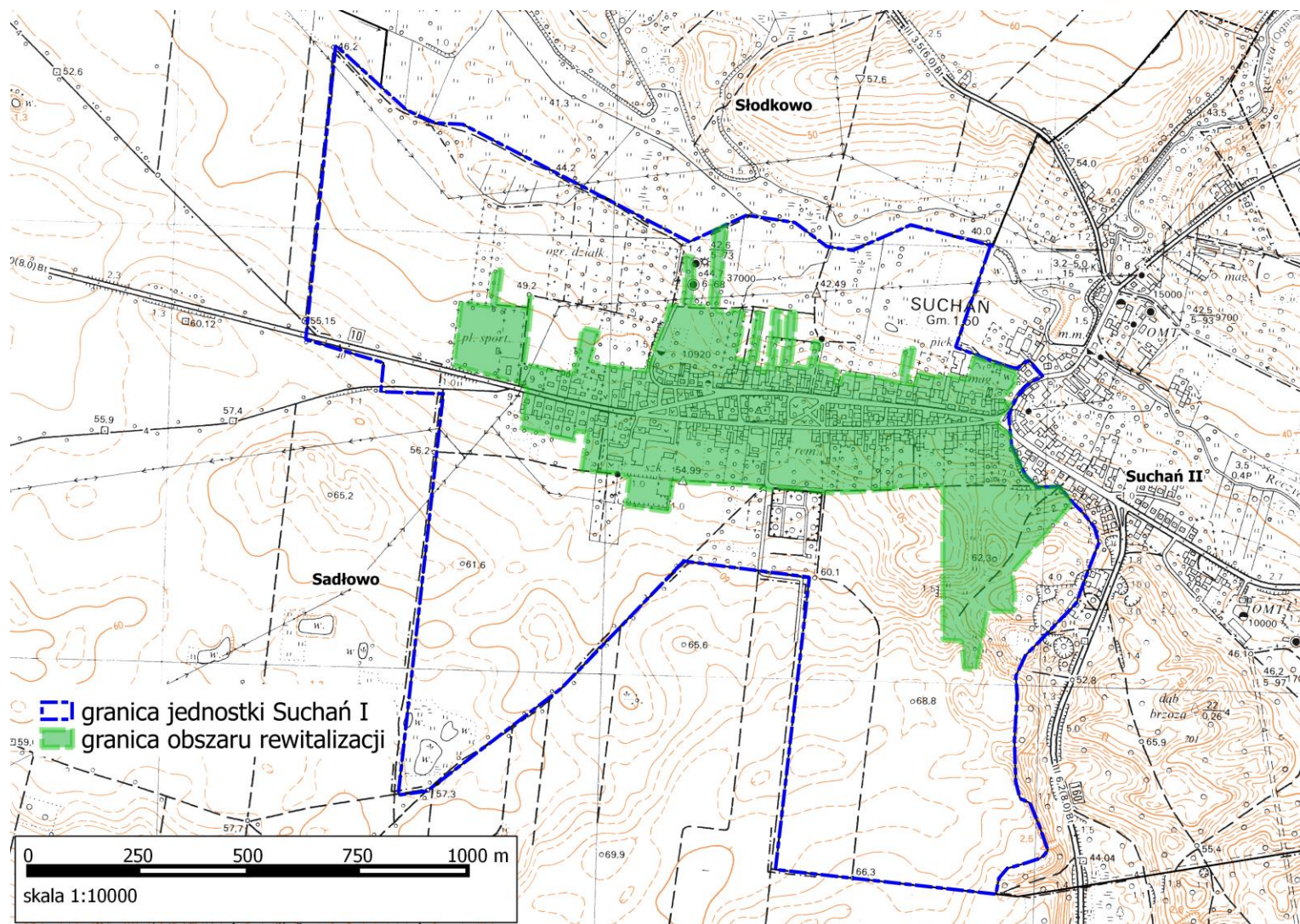
Źródło: opracowanie własne

Łącznie obszar rewitalizacji zajmuje 42,2 ha – 0,31% powierzchni Gminy i jest zamieszkiwany przez 1026 osób – 24,2% jej mieszkańców. Granice obszaru rewitalizacji przedstawiono na poniższej rycinie na tle Gminy Suchań.

Rycina 44. Obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego Gminy Suchań

Źródło: opracowanie własne

Rycina 45. Obszar rewitalizacji Gminy Suchań

Źródło: opracowanie własne

5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

5.1. Analiza problemów obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji – Suchań – obszar I obejmuje ściśle centrum Gminy Suchań oraz znajduje się w granicach miasta Suchań.

Obszar rewitalizacji jest obszarem znacznej koncentracji problemów społecznych, takich jak problemy demograficzne, bezrobocie, ubóstwo i przestępczość. Ponadto na jego obszarze widoczne są problemy gospodarcze, jak np. wysoka liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych, techniczne i środowiskowe. Występuje tu także deficyt terenów zielonych.

Tabela 35. Podstawowe parametry obszaru rewitalizacji

Nazwa obszaru rewitalizacji	Suchań – obszar I
Powierzchnia obszaru	42,2 ha (0,31% powierzchni Gminy)
Liczba ludności obszaru	1026 osób (24,2% ludności Gminy)
Zidentyfikowane zjawiska kryzysowe	Problemy demograficzne, bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, problemy gospodarcze, techniczne, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe

Źródło: Opracowanie własne

Obszar rewitalizacji Gminy Suchań obejmuje działki zabudowane wzdłuż części ul. Pomorskiej (droga krajowa nr 10). W jego granice wchodzi następujące ulice: Kardynała Augusta Hlonda, Kwiatowa, Plac Rynek, Południowa, Pomorska numery 2-90 (parzyste) i 1-63, 69 i 69A (nieparzyste), Słoneczna, Strzelecka, Sportowa i Wiosenna. Od zachodu jego granicę wyznacza teren boiska sportowego, od wschodu ul. Młyńska, od południa ul. Kwiatowa, Wiosenna, Słoneczna i Południowa, zaś od północy granice poszczególnych zabudowanych działek.

Na potrzebę rewitalizacji wyznaczonego obszaru wskazują zarówno dane ilościowe, jak i wyniki konsultacji społecznych. W poniższych tabelach zestawiono podstawowe wymierne wskaźniki ukazujące obszar na tle Gminy Suchań.

Tabela 36. Porównanie wszystkich badanych wskaźników dla obszaru rewitalizacji i całej Gminy

Nazwa wskaźnika	Gmina Suchań	Obszar rewitalizacji	Udział wartości obszaru rewitalizacji do wartości dla Gminy [%]
Powierzchnia [ha]	13254,2	42,2	0,31
Liczba mieszkańców	4240	1026	24,2
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	741	171	23,1
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	746	163	21,8
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	26,9 %	24,7 %	-
Liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	242	61	25,2
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	1039	254	24,4
Wielkość zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę	1071,2	581,8	-
Liczba przestępstw	49	13	26,5
Frekwencja wyborów samorządowych	54,17 %	52,97 %	-
Liczba podmiotów gospodarczych według REGON	402	75	18,7
Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON	127	30	23,6
Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON	180	45	25,0
Liczba lokali mieszkalnych	1270	283	22,3
Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków objętych ścisłą ochroną konserwatorską	20	2	10
Liczba budynków mieszkalnych i użyt. pub. wybudowanych przed 1980 r.	789	170	21,5
Gęstość zaludnienia [os.km ²]	32,0	566,9	-
Liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej	31	9	29,0
Powierzchnia terenów zieleni [ha]	11,87	2,69	-
Masa wyrobów azbestowych [Mg]	495,8	39,4	7,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych (stan na 2015 r.)

Jak wskazują powyższe dane, na relatywnie niewielkiej (w stosunku do całej Gminy) powierzchni oraz na terenie zamieszkanym przez mniej niż 30% mieszkańców, występujące na obszarze rewitalizacji problemy w istotnym i proporcjonalnie zdecydowanie wyższym stopniu wpływają na globalne wielkości wskaźników (liczonych dla całej Gminy Suchań), a ilustrujących stopień występowania danego negatywnego zjawiska.

Na obszarze rewitalizacji szczególnie widoczne jest nagromadzenie negatywnych zjawisk ze sfery społecznej, o których świadczą w szczególności:

- wysoka liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym – 61 osób (stanowiących 25,2 % wszystkich osób długotrwale bezrobotnych w wieku produkcyjnym w Gminie),
- wysoka liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej – 254 osoby (stanowiących 24,4% wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej w całej Gminie),
- wysoka liczba osób w wieku poprodukcyjnym – 171 osób (stanowiących 23,1%),
- wysoka liczba przestępstw – 13, stanowiących 26,5% ogółu wszystkich przestępstw.

5.1.1. Sfera społeczna

Bezrobocie

Ponad 25% osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w całej gminie zamieszkuje obszar rewitalizacji. W przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r. wynosiła 5,9 mieszkańców obszaru, przy średniej gminnej równej 5,7. Brak interwencji w przypadku zjawiska długotrwałego bezrobocia może prowadzić do licznych negatywnych skutków społecznych, psychospołecznych oraz ekonomicznych, takich jak szybka degradacja ekonomiczna jednostki i rodziny, poszerzanie się sfery ubóstwa oraz degradacja zawodowa i marginalizacja jednostek i całych grup społecznych, zamieszkujących obszar rewitalizacji. Osoby długotrwale bezrobotne wraz z przedłużającym się czasem pozostawania poza sferą zatrudnienia, mogą mieć coraz większe problemy z ponowną adaptacją do wymagań rynku pracy.

	Liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	61	5,9
Gmina Suchań	242	5,7

Pomoc społeczna

Osoby korzystające z pomocy społecznej w 2015 r. mieszkające na obszarze rewitalizacji stanowiły 6,0% wszystkich mieszkańców Gminy. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców wartość ta wynosiła 247,6 i była wyższa od wartości średniej dla Gminy Suchań. Najwyższy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w obszarze rewitalizacji pobiera świadczenia z tytułu ubóstwa oraz z tytułu bezrobocia. Tak wysokie wartości związane z bezrobociem i pomocą społeczną wpływają na pogłębiającą się degradację tkanki społecznej, w związku z dużą niechęcią mieszkańców do znalezienia pracy i systematycznym korzystaniem z pomocy państwa. Pobieranie zasiłków może doprowadzić do stanu, w którym mieszkańcy nie potrafią przezwyciężyć trudności związanych z ubóstwem, będą coraz częściej korzystać z zewnętrznej pomocy, prowadząc tym samym do powstawania problemu wyuczonej bezradności. Jako problem wyróżnia się także powielanie wśród członków rodzin negatywnych wzorców zachowań obserwowanych zarówno między swoimi krewnymi, a także w najbliższym otoczeniu, w gronie sąsiadów oraz znajomych.

	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	247,6
Gmina Suchań	245,0

Przestępczość

Obszar rewitalizacji to również miejsce, gdzie częściej niż w innych częściach Gminy odnotowano zwiększoną przestępczość. Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców na obszarze rewitalizacji była wyższa niż średnia dla Gminy. Podkreślenia również wymaga fakt, iż liczba czynów karalnych nieletnich na 1000 mieszkańców przekracza wartość średnią dla Gminy. Również liczba ofiar przemocy w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była wyższa niż średnia dla gminy i wynosiła 1,9 mieszkańca przy średniej gminnej równej 0,7. Występowanie tego typu czynów wpływa negatywnie na poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców, mając bezpośrednie przełożenie na niższą jakość ich życia.

	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Liczba czynów karalnych nieletnich na 1000 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	12,7	1,9	1,9
Gmina Suchań	11,6	0,7	0,7

Aktywność społeczna

Do problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji należy także niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym (np. niewielka liczba mieszkańców, którzy biorą udział w wydarzeniach kulturalnych - teatralnych, muzealnych, imprezach masowych). Powyższe zjawisko wpływa również negatywnie na poziom integracji lokalnego społeczeństwa, co przekłada się na społeczną oraz gospodarczą aktywność mieszkańców obszaru rewitalizacji. W społeczeństwie, w którym brak jest więzi społecznych znacznie częściej dochodzi do zjawisk negatywnych – przestępczości, wykluczenia społecznego oraz różnego rodzaju patologii. Występowanie tego typu zjawisk wynika również z braku odpowiedniej oferty zajęć w zakresie spędzania wolnego czasu, przestrzeni, gdzie mieszkańcy mogliby się spotkać, a także ograniczonego dostępu do dóbr kulturowych i wydarzeń kulturalnych.

5.1.2. Sfera gospodarcza

Pod względem analizowanej sytuacji kryzysowej w sferze gospodarczej w obszarze rewitalizacji występuje:

- najwyższa liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych (45 podmiotów), co stanowi wartość 4,4 na 100 mieszkańców
- niższa niż średnia dla całej Gminy (3,0 podmiotów/100 mieszk.) liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych wg REGON na 100 mieszkańców wynosząca 2,9 podmiotu na 100 mieszkańców

Wysoka liczba zamkniętych podmiotów gospodarczych oraz niska liczba nowozarejestrowanych podmiotów może wpływać na powiększenie bezrobocia wśród osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, które z kolei pociągają za sobą wiele negatywnych zjawisk w sferze społecznej (ubóstwo, dysfunkcje społeczne, duża liczba beneficjentów pomocy społecznej). Konieczne jest zatem podejmowanie działań mających na celu

przyciągnięcie inwestorów, jak również zachęcenie obecnych mieszkańców do zakładania działalności gospodarczej (w tym przede wszystkim przez osoby bezrobotne).

	Liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	7,3	2,9	4,4
Gmina Suchań	9,5	3,0	4,2

5.1.3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Obszar rewitalizacji cechuje się również brakiem odpowiedniego zagospodarowania publicznej przestrzeni miejskiej sprzyjającej integracji i aktywności społecznej mieszkańców, np. terenu obok Szkoły Podstawowej w Suchaniu oraz boiska na stadionie miejskim. Aktualnie boisko nie spełnia podstawowych norm, jego zły stan techniczny uniemożliwia korzystanie z niego dzieciom i młodzieży szkolnej. Niezagospodarowane tereny wpływają na obniżenie jakości przestrzeni publicznej w ścisłym centrum, stanowiącym wizytówkę miasta. Tym samym obszar ten nie zaspokaja potrzeb jego mieszkańców w jednym z podstawowych zakresów – wypoczynku, co wiąże się z niższą jakością ich życia. Zagospodarowanie wspomnianych terenów poprzez nadanie im nowych funkcji rekreacyjno-sportowych, przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez wzmocnienie aktywności ruchowej dzieci, młodzieży i osób dorosłych i zapobieganie tym samym możliwości występowania zjawisk patologicznych, szczególnie w młodszym pokoleniu, stworzenie atrakcyjnego miejsca spotkań i integracji mieszkańców, poprawy dostępności do usług rekreacji i sportu dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji.

5.1.4. Sfera techniczna i środowiskowa

Na obszarze rewitalizacji istotnym problemem jest stan techniczny obiektów, w tym użyteczności publicznej, 90,9% budynków stanowią budynki wybudowane przed 1980 r., które w większości przypadków wymagają prac modernizacyjnych, remontowych oraz

termomodernizacyjnych, m.in. Szkoła Podstawowa, Strażnica OSP i Ośrodek Zdrowia. Budynki te są energochłonne z uwagi na brak ocieplenia oraz starą i nieszczelną stolarkę okienną i drzwiową, co skutkuje wysokimi kosztami ich utrzymania i wysoką emisją szkodliwych substancji do powietrza. Przeprowadzone prace zmierzające do poprawy stanu technicznego budynków wpłyną również na podniesienie poziomu jakości usług oraz komfort mieszkańców z nich korzystających.

Obszar rewitalizacji obejmuje centrum miasta Suchań, które pełni funkcje usługowo-administracyjne, w którym istnieje duże natężenie ruchu. Ponadto przez obszar rewitalizacji przebiega DK nr 10, w związku z tym dużym problemem dla jego mieszkańców jest hałas komunikacyjny, cykliczny o określonych porach dnia związany jest z dojazdami do pracy oraz dojazdami do placówek handlowych i urzędowych.

Obszar terenu objętego badaniami akustycznymi w Suchaniu obejmuje część miasta wzdłuż drogi krajowej nr 10, wchodzącą w skład obszaru rewitalizacji, której wschodnią granicą jest ul. Młyńska oraz drogi wojewódzkiej nr 160, leżącą poza obszarem rewitalizacji. Większość budynków na tym obszarze to budynki mieszkalne (74%), pozostałą część stanowią budynki mieszkalno-usługowe (14%) oraz usługowe (12%). Na analizowanym obszarze znajduje się również Zespół Szkół Publicznych im. J. Kusocińskiego oraz przedszkole, a także budynek służby zdrowia. Najbardziej narażone na hałas drogowy są budynki zlokalizowane najbliżej linii jezdni (w odległości 1,5 - 3 m). Na zachód i wschód od centrum miasta budynki otoczone są już dużą ilością zieleni średniej i wysokiej i zlokalizowane są w odległości 5 - 7 m od drogi.

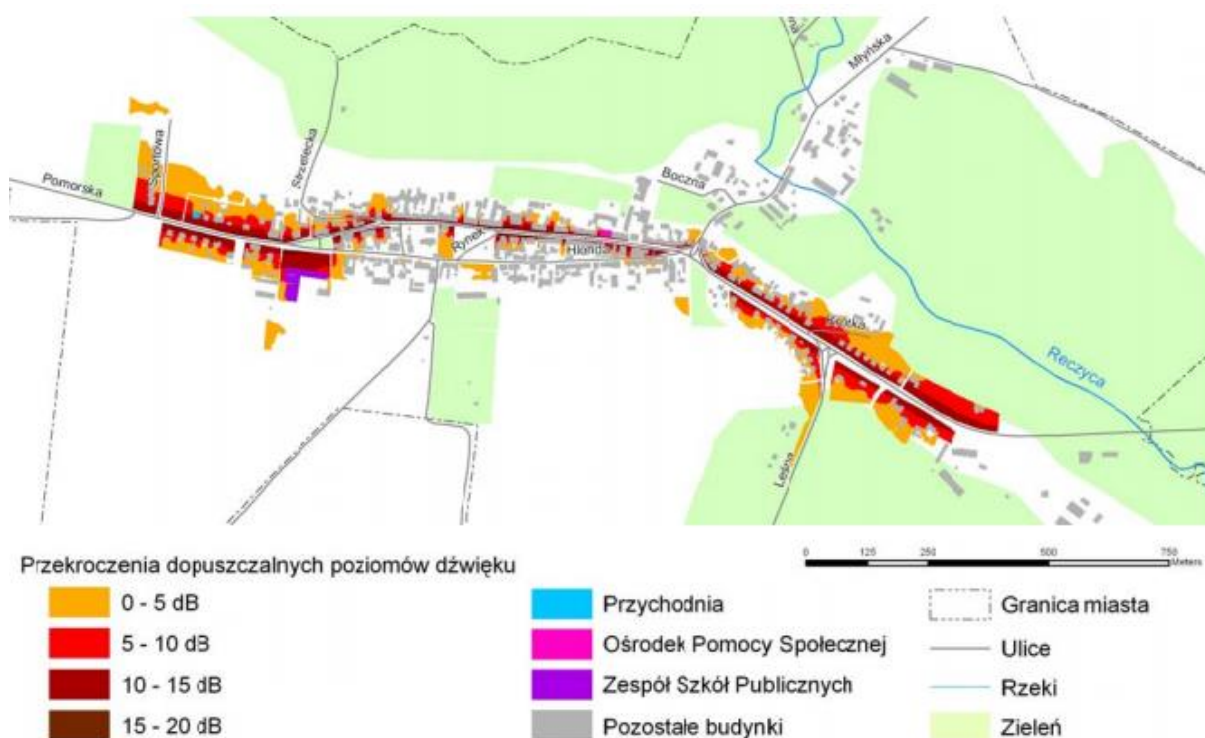
Tabela 37. Liczba lokali mieszkalnych i osób zamieszkujących lokale mieszkalne narażone na hałas oceniany wskaźnikiem L_{dwn}

Poziom hałasu	Liczba lokali mieszkalnych	Liczba osób
> 75 dB	94	340
70 - 75 dB	55	207
65- 70 dB	47	165
60 - 65 dB	44	169
55 - 60 dB	112	364

Źródło: Mapa akustyczna Suchania w otoczeniu drogi krajowej nr 10 oraz drogi wojewódzkiej nr 160

Szczegółowa metodyka wykonywania pomiaru hałasu opisana jest w dokumencie *Mapa akustyczna Suchania w otoczeniu drogi krajowej nr 10 oraz drogi wojewódzkiej nr 160*.

Wyniki pomiarów wskazują, iż długookresowy średni poziom dźwięku L_{dwn}^4 w sąsiedztwie drogi krajowej nr 10 wynosi 75,3 dB, który jest wyższy o 15,3 dB od dopuszczalnego długookresowego średniego poziomu dźwięku dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy zagrodowej oraz terenów mieszkaniowo-usługowych, oraz o 20,3 dB wyższy od dopuszczalnego długookresowego średniego poziomu dźwięku dla terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży⁵.

Rycina 47. Mapa terenów zagrożonych hałasem w Suchaniu wzdłuż drogi krajowej nr 10 i drogi wojewódzkiej nr 160 - obszary przekroczeń dopuszczalnej wartości wskaźnika L_{dwn}

Źródło: Mapa akustyczna Suchania w otoczeniu drogi krajowej nr 10 oraz drogi wojewódzkiej nr 160

Pomiary wykazały, że na ponadnormatywny poziom hałasu, a zarazem niedobry stan warunków akustycznych środowiska oceniany wskaźnikiem L_{dwn} (czyli wyższym niż 60 dB) narażonych było 881 mieszkańców centrum Suchania. Wśród tej grupy ludności, aż 62% osób (547 mieszkańców) zamieszkiwało tereny, gdzie stan warunków akustycznych środowiska

⁴ L_{dwn} - długookresowy średni poziom dźwięku wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰)

⁵ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. nr 120 poz. 826)

był zły (poziom hałasu określany wskaźnikiem L_{dwn} był wyższy lub równy 70 dB)⁶. Na terenie obszaru rewitalizacji zagrożonym wysokim poziomem hałasu znajduje się budynek szkolny Zespołu Szkół Publicznych im. J. Kusocińskiego oraz jeden budynek służby zdrowia.

5.2. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych – wnioski z przeprowadzonych konsultacji

W celu identyfikacji problemów występujących w Gminie oraz wskazania obszarów, które wymagają podjęcia działań rewitalizacyjnych i poznania potrzeb rewitalizacyjnych w ramach konsultacji społecznych przeprowadzono ankietyzację wśród interesariuszy rewitalizacji. Opinie na temat problemów, jak również kierunków przyszłych działań rewitalizacyjnych interesariusze (mieszkańcy, przedsiębiorcy, pracownicy jednostek samorządowych, członkowie organizacji pozarządowych) mogli wyrazić za pośrednictwem anonimowych ankiet. Podczas konsultacji społecznych, trwających od 06.04.2017 r. do 30.04.2017 r. zebrano łącznie 147 wypełnionych ankiet.

Poniżej zaprezentowano odpowiedzi ankietowanych na pytania zawarte w ankiecie:

- Co stanowi o atrakcyjności gminy,
- Czy Gmina wymaga rewitalizacji,
- Jakie obszary powinny zostać poddane rewitalizacji,
- Dlaczego te obszary są zdegradowane,
- Jakie problemy ekonomiczne, społeczne i związane z jakością życia występują na tych obszarach,
- Jakie przedsięwzięcia/inwestycje/projekty należałoby zrealizować w ramach rewitalizacji.

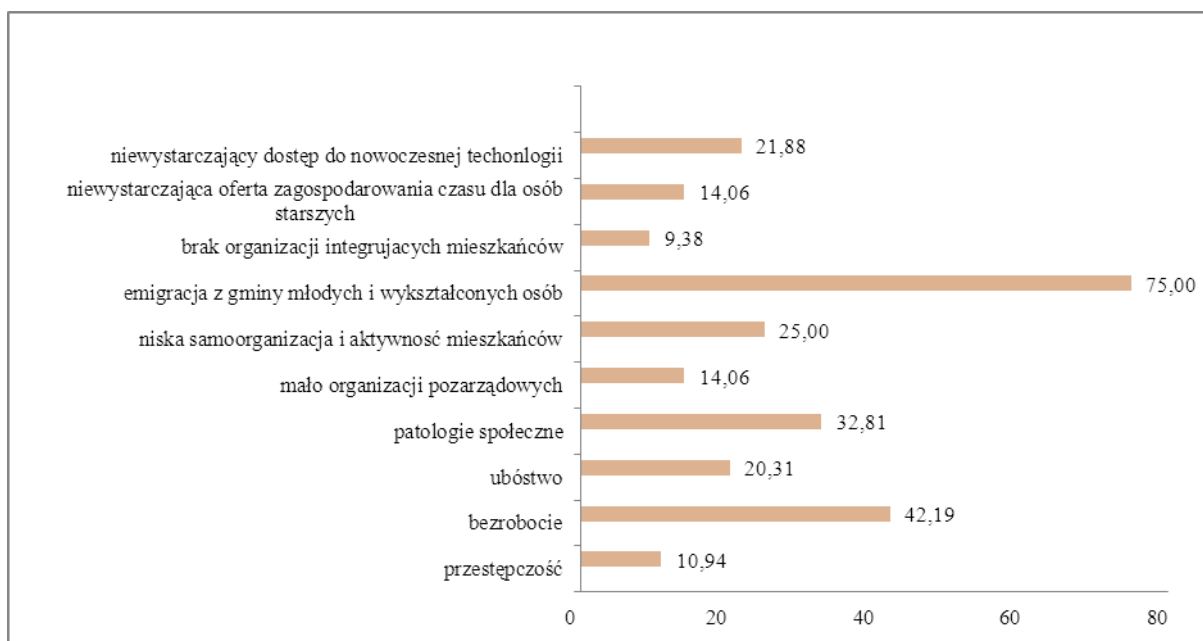
Osoby, które wzięły udział w ankiecie najczęściej wymieniały walory przyrodnicze (73,43% ankietowanych) i walory historyczne (62,5% ankietowanych) jako najważniejsze czynniki wpływające na atrakcyjność gminy. Ważne ze względu na atrakcyjność gminy jest również: oferta turystyczna (26,56%) i oferta kulturalna (12,5%).

Zdecydowana większość osób biorących udział w badaniu uznało, że Gmina Suchań potrzebuje działań w zakresie rewitalizacji, 64% ankietowanych odpowiedziało, że zdecydowanie tak, 34% ankietowanych odpowiedziało, że raczej tak, natomiast 2%

⁶ Mapa akustyczna Suchania w otoczeniu drogi krajowej nr 10 oraz drogi wojewódzkiej nr 160, WIOŚ Szczecin, 2011

ankietowanych odpowiedziało, że raczej nie. Na pytanie dotyczące obszaru, który wymaga rewitalizacji, 73,44% mieszkańców wskazało jednostkę Suchań – obszar I wydzielony z miasta Suchań, 18,75% wskazało jednostkę Suchań – obszar II.

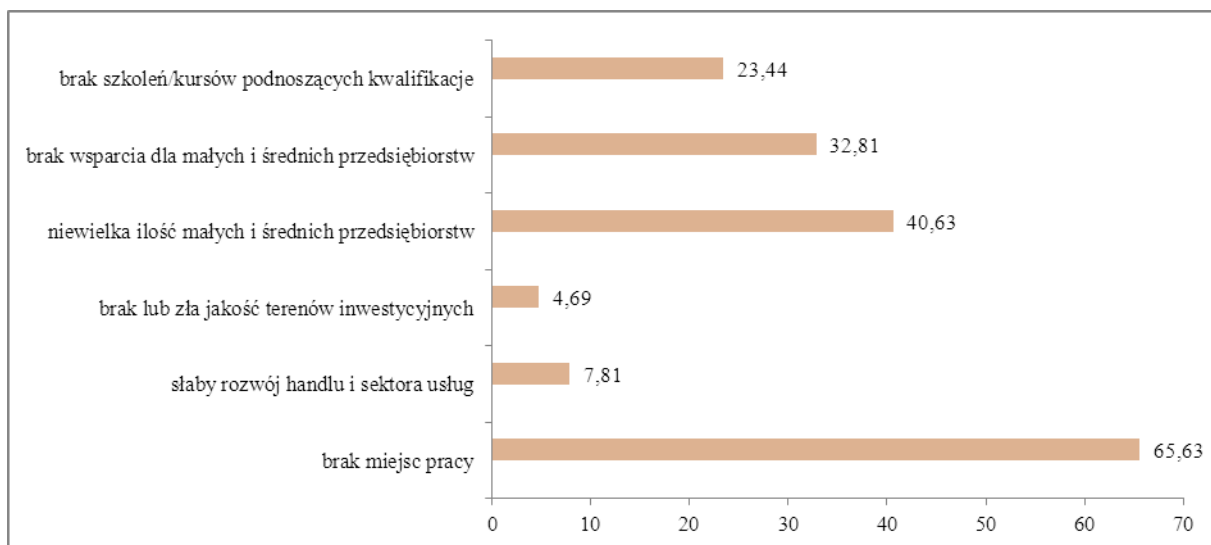
Na pytanie o problemy jakie występują w sferze społecznej, ankietowani mieli możliwość wskazania kilku odpowiedzi, co przedstawia wykres poniżej. Najczęściej wskazywano na emigrację z gminy młodych i wykształconych osób (75%), problem z bezrobociem (42,19%) czy patologie społeczne (32,81%). Innymi problemami wymienianymi przez ankietowane osoby w sferze społecznej były: niska samoorganizacja i aktywność mieszkańców (25%), niewystarczający dostęp do nowej technologii (21,88%), ubóstwo (20,31%), niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu dla osób starszych (14,06%), mało organizacji pozarządowych (14,06%), przestępczość (10,94%) i brak organizacji integrujących mieszkańców (9,38%).

Rycina 48. Opinia ankietowanych dotycząca problemów w sferze społecznej

Źródło: Formularze zebrane podczas ankietyzacji

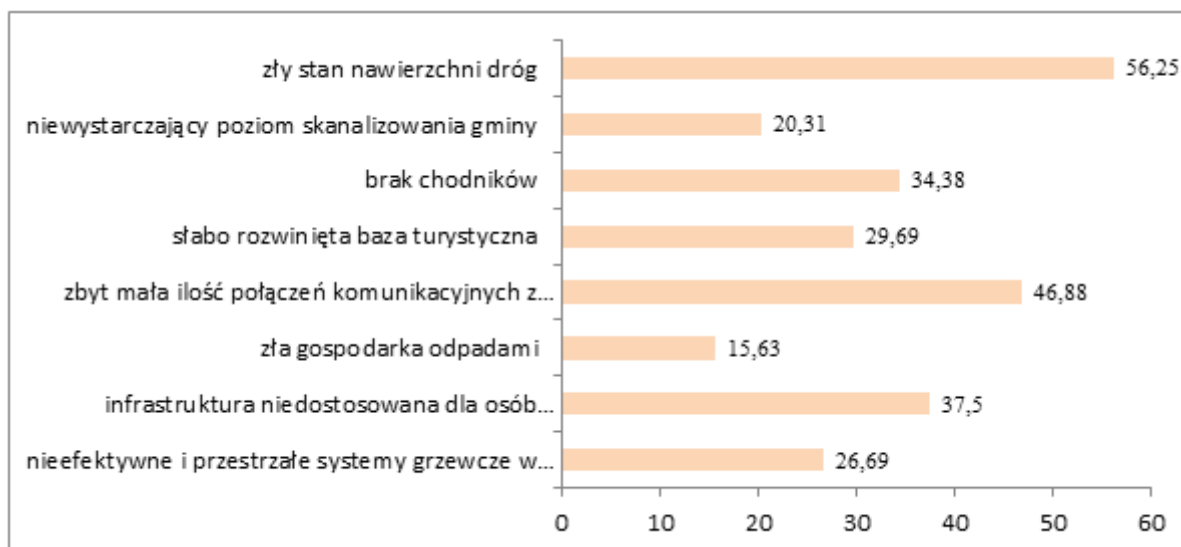
Spośród problemów w sferze gospodarczej, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji ankietowani wskazywali głównie brak miejsc pracy (65,63%). Mieszkańcy dostrzegają również problemy związane z niewielką ilością małych i średnich przedsiębiorstw (40,63%), brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw (32,81%), brak kursów/szkoleń podnoszących kwalifikacje (23,44%). Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie.

Rycina 49. Opinia ankietowanych dotycząca problemów w sferze gospodarczej

Źródło: Formularze zebrane podczas ankietyzacji

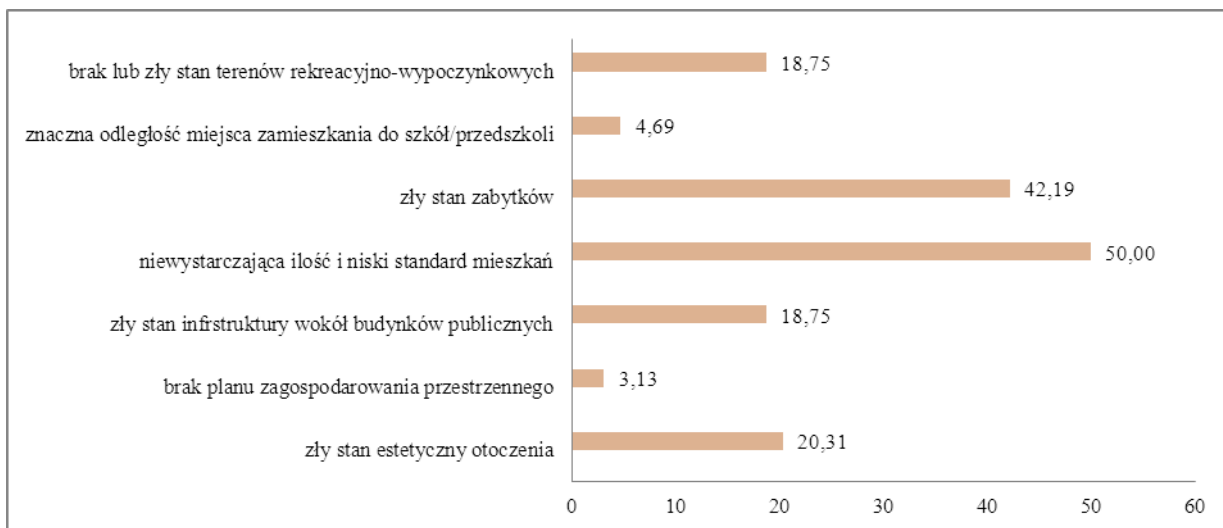
Wśród problemów w sferze technicznej najczęściej podawany był zły stan nawierzchni dróg (56,25%) i zbyt mała ilość połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami (46,88%). Innymi problemami w sferze technicznej wskazanymi przez ankietowanych była: infrastruktura niedostosowana dla osób niepełnosprawnych/starszych (37,5%), brak chodników (34,38%), nieefektywne i przestarzałe systemy grzewcze w budynkach (29,69%), słabo rozwinięta baza turystyczna (29,69%), niewystarczający poziom skanalizowania gminy (20,31%), zła gospodarka ściekami, odpadami (15,63%). Wyniki przedstawia poniższy wykres.

Rycina 50. Opinia ankietowanych dotycząca problemów w sferze technicznej

Źródło: Formularze zebrane podczas ankietyzacji

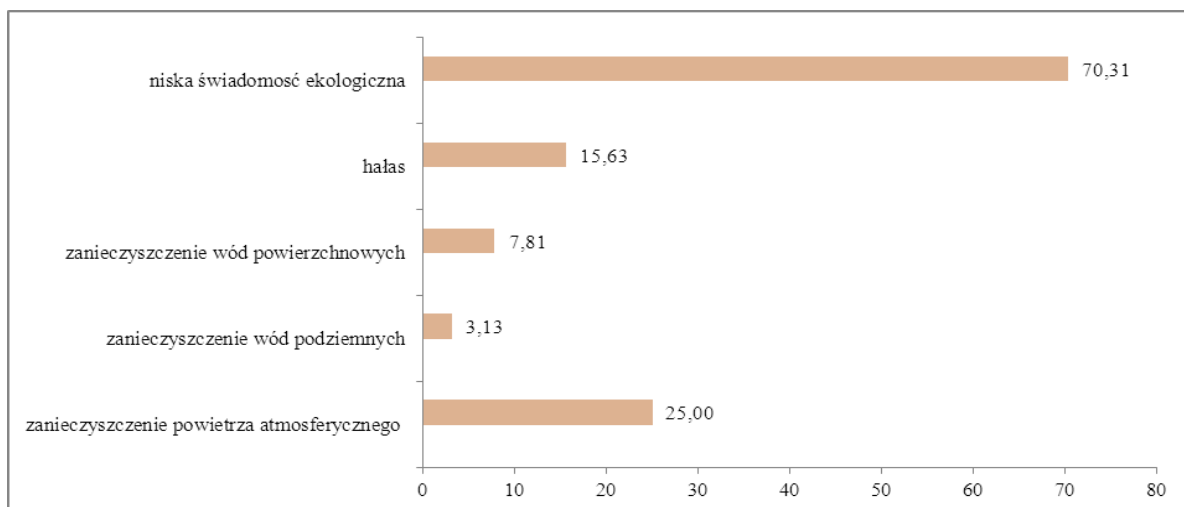
Ankietowani mieszkańcy uważają, iż najbardziej istotnymi problemami w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest niewystarczająca ilość i niski standard mieszkań (50%), zły stan zabytków (42,19%), brak lub zły stan terenów rekreacyjno-wypoczynkowych (18,75%), zły stan infrastruktury wokół budynków publicznych (18,75%). Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie.

Rycina 51. Opinia ankietowanych dotycząca problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Źródło: Formularze zebrane podczas ankietyzacji

Spośród problemów w sferze środowiskowej, które należy rozwiązać w procesie rewitalizacji ankietowani wskazywali głównie niską świadomość ekologiczną (70,31%). Wskazywane były także następujące problemy: zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego (25%), hałas (15,63%), zanieczyszczenie wód powierzchniowych (7,81%) oraz zanieczyszczenie wód podziemnych (3,13%). Wyniki przedstawiono poniżej.

Rycina 52. Opinia ankietowanych dotycząca problemów w sferze środowiskowej

Źródło: Formularze zebrane podczas ankietyzacji

Podsumowując wyniki ankietyzacji ankietowani za kwestię priorytetową uznali rozwój sfery społecznej. Dla rozwiązywania problemów obszaru zdegradowanego duże znaczenie ma również aktywizacja mieszkańców, a także stworzenie dla nich miejsc sprzyjających integracji, w tym poprawa jakości terenów rekreacyjno-wypoczynkowych.

Na podstawie pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji oraz wyników konsultacji społecznych (ankietyzacji i dyskusji podczas spotkań) określono następujące potrzeby rewitalizacyjne:

- wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem, – niezbędne jest przerwanie procesu dziedziczenia ubóstwa, bezrobocia i patologii społecznych poprzez reintegrację społeczną oraz aktywizację zawodową z wykorzystaniem instrumentów aktywizacji: edukacyjnej, społecznej, zdrowotnej i zawodowej.
- zwiększenie aktywności mieszkańców poprzez budowanie wspólnoty aktywnych mieszkańców, wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez różne formy aktywności społecznej (m.in. „oddolne” inicjatywy, wydarzenia, imprezy wzmacniające więzi społeczne) we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na obszarze rewitalizacji,
- zwiększenia szans życiowych dzieci i młodzieży poprzez doskonalenie kompetencji kluczowych uczniów, organizację różnorodnych zajęć pozalekcyjnych i różnych form spędzania czasu wolnego, rozwijających wiedzę i umiejętności,
- zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej, w tym modernizacja budynków użyteczności publicznej, placówki edukacyjno-wychowawczej i zdrowotnej oraz poprawa stanu technicznego zabytków, która przysłuży się do zwiększenia standardu świadczonych usług na rzecz mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży,
- poprawa zagospodarowania, estetyki i ładu przestrzennego miasta Suchań poprzez nadanie nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych nieużytkowanym terenom, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych.

5.3. Potencjał obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji, z racji swoich funkcji i sposobu zagospodarowania charakteryzuje się wysokim potencjałem.

W szczególności, należy wyróżnić poniższe czynniki, które powinny być wzięte pod uwagę przy planowaniu działań rewitalizacyjnych:

Dobry dostęp komunikacyjny dla mieszkańców: wystarczająco skomunikowany obszar rewitalizacji położony w ścisłym centrum Gminy. Dzięki czemu ze zrealizowanych przyszłych projektów będą mogli korzystać nie tylko mieszkańcy obszaru rewitalizacji, ale również mieszkańcy obszaru zdegradowanego i pozostałych części Gminy.

Dobry dostęp do podstawowych usług: w obszarze rewitalizacji zlokalizowane są obiekty użyteczności publicznej, pełniące funkcje administracyjne i edukacyjno-kulturalne: Urząd Miejski w Suchaniu, Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchaniu, Gminny Dom Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna w Suchaniu, Przedszkole, Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego, Ośrodek Zdrowia i Strażnica OSP. Instytucje te poprzez podejmowane przez siebie działania skierowane do różnych grup odbiorców sprzyjają procesowi likwidacji i zapobiegania negatywnym zjawiskom społecznym oraz wzmacniają więź między mieszkańcami, rozbudzając w nich poczucie jedności i przynależności do wspólnoty. Z racji tego, iż obszar rewitalizacji znajduje się w centrum miasta i Gminy jego lokalizacja sprawia, że z obszaru będzie korzystać największa liczba mieszkańców Gminy, w tym duża liczba dzieci i młodzieży, uczących się na terenie obszaru rewitalizowanego, co daje możliwości rozwojowe dla tego obszaru w przyszłości.

Koncentracja instytucji prowadzących działalność społeczną i ich siedzib: Możliwość wykorzystania budynków należących do Gminy, jako obiektów, w których prowadzone będą działania rewitalizacyjne. W Szkole Podstawowej w Suchaniu prowadzone będą zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży z zakresu rewitalizacji, w tym identyfikacji problemów, które dotyczą najmłodszych. Dzięki temu proces rewitalizacji będzie prowadzony w sposób kompleksowy i nastawiony na eliminowanie zjawisk kryzysowych dotyczących wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Koncentracja zabudowy mieszkalnej: na obszarze rewitalizacji zamieszkuje 1026, stanowią oni 24,2% ogółu ludności Gminy Suchań. Tym samym przyszłe działania rewitalizacyjne będą skierowane do możliwie największej liczby osób. W związku z położeniem obszaru rewitalizacji w centrum miasta Suchań, stanowiącym siedzibę władz samorządowych i pełnieniem przez miasto istotnych funkcji administracyjnych i kulturowych obszar ten będzie przyciągał mieszkańców pozostałej części Gminy.

Aktywność mieszkańców: Istotnym potencjałem wpływającym na realizację zamierzonych celów rewitalizacji jest chęć mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w życiu i w jego rozwoju, co zaobserwowane zostało w trakcie organizowanych konsultacji społecznych w Gminie. Realizacja projektów rewitalizacyjnych będzie wpływała pozytywnie

na zacieśnianie się więzi między mieszkańcami, co może przyczynić się do zwiększenia ich integracji i współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego i działającymi organizacjami pozarządowymi.

Koncentracja podmiotów gospodarczych – na obszarze rewitalizacji występuje wysoka liczba aktywnych podmiotów gospodarczych, która świadczy o przedsiębiorczości mieszkańców oraz ich otwartości na inwestycje i działania, co w znaczny sposób może przyczynić się do powodzenia działań związanych z rewitalizacją.

Istnienie terenów aktualnie niedostatecznie wykorzystywanych na cele sportowe: na obszarze rewitalizacji istnieją tereny aktualnie niewykorzystywane, stwarzające możliwość ich adaptacji pod przyszłe inwestycje związane z nadaniem im nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych. Stwarza to możliwość powstania miejsca spotkań i integracji mieszkańców. Niezaspokojenie potrzeb mieszkańców związanych z zapewnieniem odpowiedniej powierzchni obszarów rekreacyjno-wypoczynkowych może przyczynić się do pogłębiania problemu braku integracji. Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy wskazali zapotrzebowanie na dalszą poprawę infrastruktury miejskiej i jego estetyki oraz zwiększenie powierzchni terenów zielonych i rekreacyjnych.

6. Wizja obszaru rewitalizacji

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji to syntetyczny planowany efekt rewitalizacji. Efekt ten wynika z procesu kształtowania wzajemnych związków pomiędzy planowanymi przedsięwzięciami, wpływającymi na eliminację zidentyfikowanych negatywnych zjawisk.

Diagnoza obszaru rewitalizacji ukierunkowuje wizję ograniczenia niekorzystnych deficytów, przeszkód i problemów.

Wizja:

Zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy i środowiskowy w całym obszarze rewitalizacji. Nastawiony na potrzeby mieszkańców, dbający o ich integrację i wzmacnianie więzi społecznych, prężnie rozwijający się gospodarczo w oparciu o posiadany kapitał społeczny, zapewniający wysoką jakość życia.

Wizja obszaru wyznaczonego do rewitalizacji w Gminie Suchań, określająca jego stan za kilka najbliższych lat powstała jako suma wyobrażeń uczestników procesu partycypacji na etapie przygotowywania niniejszego opracowania oraz przewidywanych inwestycji i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, planowanych do realizacji przez instytucje publiczne, reprezentantów sektora społecznego oraz lokalnych przedsiębiorców.

Wyznaczony obszar po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych, w tym wdrożeniu planowanych przedsięwzięć i inwestycji, jest obszarem, który został uzdrowiony. Nastąpiło ożywienie w sferze społecznej, technicznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i walorów przyrodniczych Gminy.

W wyznaczonym obszarze rewitalizacji zmniejszyła się zdiagnozowana sytuacja kryzysowa. Obszar rewitalizacji stał się „wizytówką Gminy”. Obszar ten to przestrzeń dogodnych warunków życia dla mieszkańców, a także teren kumulacji pozytywnej energii.

Bogata oferta usług publicznych, a także różnorodne perspektywy dla włączenia i rozwoju społecznego oraz zawodowego, dostosowane do potrzeb obszaru, wpłynęły na podniesienie aktywności mieszkańców. Ze względu na występujący tutaj potencjał ludzki, przestrzenno-funkcjonalny, kulturalny oraz oferowane usługi obszar ten przyciąga zarówno młodszych, jak i starszych mieszkańców oraz całe rodziny. Równocześnie przywrócenie

funkcji rekreacyjno-sportowych boisku sportowemu, przysłużyło się do zaspokojenia różnych potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz całej Gminy.

Do realizacji tak przedstawionej wizji – ukształtowania obszaru zadbanego, ekologicznego, wygodnego, bezpiecznego, otwartego, wspierającego zagrożonych marginalizacją, stwarzającego szerokie perspektywy rozwoju, przyczynił się szereg przedsięwzięć o wymiarze społecznym oraz infrastrukturalnym. Wśród tych pierwszych można wskazać przedsięwzięcia zmierzające do aktywizacji życiowej młodych, bezrobotnych, niepełnosprawnych czy seniorów, a w szczególności do stwarzania lepszych perspektyw rozwoju dzieciom i młodzieży. Wśród działań infrastrukturalnych ważniejszymi będą te, które przyczynią się do wzmocnienia infrastruktury społecznej (niezbędnej do realizacji projektów społecznych), poprawy infrastruktury technicznej budynków, będą sprzyjały lepszemu wykorzystaniu energii, a tym samym zmniejszą presję na środowisko, poprawią poziom bezpieczeństwa w miejscach publicznych, jak również stworzą dodatkową przestrzeń dla rekreacji oraz podniosą estetykę obszaru.

7. Cele rewitalizacji

Wizja obszaru rewitalizacji i jego odnowy zrealizowana zostanie poprzez określone cele oraz zaplanowane kierunki działania, które pozwolą na niwelację zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych wynikających z potrzeb sformułowanych na podstawie przeprowadzonej diagnozy.

Przeprowadzona diagnoza wyraźnie wskazuje na skoncentrowanie problemów społecznych takich jak ubóstwo, bezrobocie oraz problemów gospodarczych takich jak m.in. wysoka liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Dlatego cele programu oraz kierunki działań ukierunkowano w ten sposób aby wyeliminować m.in. ww. zjawiska, kierując działania, które będą miały na celu poprawę życia mieszkańców, zmierzające do aktywizacji mieszkańców w tym bezrobotnych, niepełnosprawnych czy seniorów, a w szczególności do stwarzania lepszych perspektyw rozwoju dzieciom i młodzieży.

Realizacja zaplanowanych działań uzupełniona zostanie o działania inwestycyjne, związane z przebudową, modernizacją i budową infrastruktury publicznej i społecznej (m.in. niezbędnej do realizacji projektów społecznych).

Taki schemat zaplanowanych działań pozwolił na wyznaczenie głównego celu rewitalizacji, celów strategicznych i operacyjnych.

CEL GŁÓWNY:

Osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju obszaru rewitalizacji oraz poprawa jakości życia lokalnej wspólnoty poprzez podjęcie działań w sferze przestrzennej, społecznej i gospodarczej zmierzających do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych Gminy z sytuacji kryzysowej.

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej oraz zapobieganie ubóstwu mieszkańców

Cel operacyjny 1.1. Wzrost aktywności społecznej, integracja grup społecznych oraz tworzenie więzi w grupie społecznej.

Cel operacyjny 1.2. Poprawa warunków życia oraz bazy kulturalno-sportowo-rekreacyjnej, umożliwiającej rozwój aktywności mieszkańców.

Cel operacyjny 1.3. Aktywizacja zawodowa i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ubóstwem.

Kierunki działań w ramach celu strategicznego nr 1 ukierunkowane zostały w taki sposób aby w jak największym stopniu wpływać na aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców poprzez nabywanie kompetencji, podnoszenie kwalifikacji oraz wzrost aktywności społecznej i integracji mieszkańców. Przyszłe działania należy podjąć w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania wykluczeniu narażonych grup społecznych, do których zaliczyć można dzieci, młodzież, osoby starsze i niepełnosprawne, rodziny z problemem ubóstwa oraz osoby bezrobotne. Tym samym wskazane jest prowadzenie działań mających na celu aktywizację i integrację mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz stworzenie zintegrowanego systemu pomocy i wsparcia, w tym rozwój usług społecznych, opiekuńczych oraz integracyjnych. Należy także wspierać wszelkie działania podejmowane w obszarze rewitalizacji w zakresie integrowania lokalnej społeczności.

Kierunki działań:

- Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i/lub zagrożonych ubóstwem poprzez zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa i organizację warsztatów psychologicznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych
- Rozwój kompetencji społecznych oraz edukacyjnych dzieci i młodzieży
- Stworzenie miejsc integracji i nadanie nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych nieużytkowanym terenom
- Organizacja wydarzeń i imprez integrujących mieszkańców obszaru rewitalizacji

Cel strategiczny 2. Kształtowanie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznej

Cel operacyjny 2.1. Modernizacja budynków i zwiększenie funkcjonalności energetycznej obiektów użyteczności publicznej i prywatnych.

Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych w tym wraz z zachowaniem i promowaniem dziedzictwa kulturowego.

Cel operacyjny 2.3. Poprawa stanu środowiska.

Kierunki działań w ramach celu strategicznego nr 2. ukierunkowane zostały w taki sposób, aby w jak największym stopniu wpływać na wzrost znaczenia obszaru rewitalizacji na terenie

Gminy Suchań poprzez działania, które dotyczą: kształtowania przestrzeni publicznej z zachowaniem dziedzictwa kulturowego, ochrony środowiska, oraz efektywnego wykorzystania zasobów lokalnych co jest zgodne z zdiagnozowanymi potrzebami. Niniejszy cel strategiczny zakłada zwiększenie atrakcyjności przestrzeni miejskiej poprzez nadanie nieużytkowanym terenom nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych oraz odpowiada na stan kryzysowy w sferze technicznej, związany ze złym stanem obiektów użyteczności publicznej i zabytków. W celu poprawy jakości środowiska w ramach działań należy dążyć do termomodernizacji obiektów, przy jednoczesnym zwiększeniu dostępności komunikacyjnej poprzez ograniczenie barier architektonicznych oraz zapewnienie odpowiedniej infrastruktury w przestrzeni publicznej, dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań:

- Modernizacja i remont obiektów użyteczności publicznej i prywatnych
- Kształtowanie przestrzeni publicznej służącej zaspokojeniu potrzeb mieszkańców
- Poprawa parametrów energetycznych budynków
- Poprawa stanu technicznego zabytków w obszarze rewitalizacji

Wskazane powyżej cele LPR odpowiadają następującym problemom gminy Suchań:

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie aktywności i zapobieganie ubóstwu mieszkańców – to cel odpowiadający problemom:

- a) ubóstwa,
- b) bezrobocia,
- c) niskiej aktywności mieszkańców w sferze społecznej oraz zawodowej,
- d) brakiem miejsc pracy oraz warunków do rozwoju przedsiębiorczości.

Cel strategiczny 2. Kształtowanie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznej - to cel odpowiadający problemom:

- a) zły stan infrastruktury publicznej i prywatnej

Głównymi **grupami docelowymi** działań podjętych w ramach rewitalizacji i realizowanych projektów rewitalizacyjnych będą:

- osoby zagrożone ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym, korzystające z pomocy społecznej,
- osoby niepełnosprawne,
- osoby bezrobotne i osoby długotrwale bezrobotne,
- dzieci i młodzież,
- pozostali mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- mieszkańcy obszaru zdegradowanego i pozostałej części Gminy,
- instytucje publiczne i organizacje pozarządowe,
- podmioty gospodarcze.

8. Lista podstawowych i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lokalny Program Rewitalizacji zbudowany jest z listy głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz z przedsięwzięć uzupełniających.

Realizacja przedsięwzięć głównych jest kluczowa dla powodzenia procesu rewitalizacji. Przedsięwzięcia uzupełniające są istotne z punktu widzenia potrzeb obszaru rewitalizacji i mają za zadanie swym oddziaływaniem uzupełniać zaplanowane przedsięwzięcia podstawowe. Ten sposób zaplanowanych działań w programie pozwoli na osiągnięcie zaplanowanych efektów oraz efektywne oraz kompleksowe oddziaływanie na zjawiska kryzysowe i ich zniwelowanie. Zakres przedsięwzięć został opracowany w wykorzystaniem partycypacji społecznej tj. z wykorzystaniem konsultacji, uwag mieszkańców oraz przekazanych propozycji za pomocą fiszek projektowych.

Dla każdego z podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych określono:

- nr przedsięwzięcia,
- nazwę przedsięwzięcia,
- podmiot realizujący,
- odpowiadający przedsięwzięciu cel strategiczny i operacyjny LPR,
- lokalizację – adres przedsięwzięcia, z zaznaczeniem czterech przedsięwzięć spoza obszaru rewitalizacji,
- zakres realizowanych zadań,
- szacowaną wartość przedsięwzięcia,
- szacunkowy czas realizacji projektu,
- prognozowane produkty i rezultaty przedsięwzięcia.

Realizacja celów dokumentu nie będzie możliwa, bez realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które pozwolą na wyjście z sytuacji kryzysowej obszaru rewitalizacji. Są to projekty, które oddziałują kompleksowo na zdiagnozowane problemy we wszystkich sferach, a przede wszystkim w sferze społecznej.

Przedsięwzięcie główne nr 1	
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Suchań
Tytuł projektu	Bądź aktywny – to się oplaca.
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: Suchań obszar I – ul. Pomorska 72
Powiązania z celami LPR	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej oraz zapobieganie ubóstwu mieszkańców. Cel operacyjny 1.1. Wzrost aktywności społecznej, integracja grup społecznych oraz tworzenie więzi w grupie społecznej. Cel operacyjny 1.3. Aktywizacja zawodowa i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ubóstwem.
Uzasadnienie i Cele projektu	Przedsięwzięcie to jest odpowiedzią na duże zapotrzebowanie w zakresie wsparcia osób zagrożonych ubóstwem i osób bezrobotnych w tym niepełnosprawnych. W skali całej gminy, a w szczególności zaś na obszarze rewitalizowanym, występują wzmożone negatywne zjawiska społeczne takie jak: bezrobocie i ubóstwo, co wpływa negatywnie na integrację wspomnianych osób, a w dłuższym czasie może prowadzić do wykluczenia społecznego. Brak pracy paraliżuje aktywność życiową, co może w przyszłości skutkować ograniczeniem kontaktów społecznych, brakiem motywacji do działania, a w konsekwencji przyczyniać się do wyuczonej bezradności i uzależnienia od systemu instytucjonalnej pomocy społecznej. Tego rodzaju przedsięwzięcia mogą stanowić szansę na usamodzielnienie i pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym osób bezrobotnych i zagrożonych ubóstwem. Bądź aktywny – to się oplaca, to program mający na celu zaktywizowanie 30 mieszkańców zagrożonych ubóstwem i /lub wykluczeniem społecznym poprzez działania wykorzystujące usługi aktywnej integracji o charakterze społecznym, edukacyjnym, zawodowym, zdrowotnym. Uczestnicy projektu zostaną objęci zindywidualizowaną ścieżką reintegracji (integracji społecznej oraz w zależności od diagnozy także aktywizacja zawodowej), obejmującą pracę socjalną oraz dopasowany do zdiagnozowanych na etapie rekrutacji deficytów, zestaw instrumentów aktywnej integracji (m.in. wyjazdy socjoterapeutyczne, doradztwo specjalistyczne, warsztaty psychologiczne, terapeutyczne, rehabilitacyjne, udział w zajęciach KIS, CIS lub WTZ) efektem realizowanych działań będzie poprawa różnych aspektów funkcjonowania uczestników w wymiarze – społecznym, co dotyczyć będzie co najmniej 50% wszystkich UP, - zatrudnieniowym co dotyczyć będzie co najmniej 22% uczestników objętych instrumentami aktywnej integracji o charakterze zawodowym. Celem projektu jest wzrost integracji społecznej 15 osób prowadzący do zdobycia trwałego zatrudnienia przez 3 osoby (spośród 30 klientów OPS w

	Suchaniu objętych wsparciem projektu – zagrożonych ubóstwem i /lub wykluczeniem społecznym.					
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania		Realizator działania		Ramy czasowe
Aktywizacja społeczna	438 750,00	RPO WZ na lata 2014-2020–działanie 7.1		Gmina Suchań		2018 do 2019
Świadczenia pieniężne i pomoc w naturze						
Produkty	Nazwa wskaźnika	j. m	Ilość	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoba	30	0	30	Urząd Miejski w Suchaniu
	Liczba osób objętych szkoleniami/doradztwem w zakresie kompetencji cyfrowych	osoba	30	0	30	Urząd Miejski w Suchaniu
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	j. m	Ilość	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoba	3	0	3	Urząd Miejski w Suchaniu
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu	osoba	3	0	3	Urząd Miejski w Suchaniu

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Niniejsze przedsięwzięcie jest skierowane do wszystkich mieszkańców Gminy Suchań, z znaczeniem iż mieszkańcy obszaru rewitalizacji będą mieli pierwszeństwo podczas rekrutacji przeprowadzanej w ramach projektu.

Udział interesariuszy

W ramach przedsięwzięcia planuje się prowadzenie spotkań i warsztatów, mających na celu budowanie właściwych postaw, motywacji, zdobycia nowych kwalifikacji społecznych i zawodowych, tym samym planuje się udział psychologa, socjologa, fizjoterapeuty w zakresie prowadzenia zajęć fizjoterapeutycznych. Dzięki odpowiedniej wiedzy i doświadczeniu osób zaangażowanych w realizację projektu istnieje większa szansa, aby jego uczestnicy zwiększyli szanse na znalezienie zatrudnienia.

Przedsięwzięcie główne nr 2

Nazwa wnioskodawcy	Gmina Suchań
Tytuł projektu	„Stworzenie oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez budowę infrastruktury rekreacyjnej oraz kompleksu lekkoatletycznego w Suchaniu wraz z ofertą zajęć sportowych”.
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: Suchań obszar I
Powiązania z celami LPR	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej oraz zapobieganie ubóstwu mieszkańców. Cel operacyjny 1.1. Wzrost aktywności społecznej, integracja grup społecznych oraz tworzenie więzi w grupie społecznej. Cel operacyjny 1.2. Poprawa warunków życia oraz bazy kulturalno-sportowo-rekreacyjnej, umożliwiającej rozwój aktywności mieszkańców. Cel strategiczny 2. Kształtowanie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznej, Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych w tym wraz z zachowaniem i promowaniem dziedzictwa kulturowego.
Uzasadnienie i Cel Projektu	Obszar rewitalizacji to obszar, w którym występuje najwyższy odsetek drobnych przestępstw oraz różnego rodzaju patologii. Rozwiązaniem tego problemu może być zaproponowanie ciekawej oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży, ale i osób dorosłych. W miejscowości Suchań brakuje ogólnodostępnych miejsc rekreacyjno-sportowych, z których można by było korzystać o dowolnej porze. Istniejące boisko ORLIK jest otwarte w godzinach od

	17 do 21 i tylko w tych godzinach zainteresowane osoby mogą z niego korzystać. Dodatkowo formuła obiektu sprawia, że korzystanie z niego jest ograniczone jedynie do gry w piłkę nożną oraz grę w tenisa. Te dwie dyscypliny znacznie zawężają grono osób chcących skorzystać z aktywności fizycznej. Jest to przede wszystkim młodzież oraz nieliczna grupa osób korzystających z kortu tenisowego (3 osoby regularnie grające w tenisa). Przeprowadzona analiza potrzeb wskazuje, że na obszarze rewitalizacji brakuje miejsc do biegania, uprawiania nordic walking, sportów lekkoatletycznych, czy aerobowych. Wielkim problemem jest również brak zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży, które rozwijały by zainteresowanie aktywnością fizyczną. Rozwiązaniem problemu będzie budowa nowej infrastruktury rekreacyjnej przy budynku SP w Suchaniu polegająca na; 1. Budowie kompleksu lekkoatletycznego - składającego się z bieżni owalnej z nawierzchni poliuretanowej, rozbiegu do skoku w dal, z nawierzchni poliuretanowej, zakończonego zeskokami z piaskiem, 2. Zagospodarowaniu terenu obok Szkoły Podstawowej w Suchaniu - które posiadać będzie elementy małej infrastruktury rekreacyjnej w postaci ławek parkowych, stolików do gry w szachy i tenisa stołowego oraz urządzeń rekreacyjno-użytkowych zachęcających dzieci i młodzieży do wysiłku fizycznego. 3. Przebudowie wewnętrznej drogi dojazdowej do kompleksu sportowego wraz z budową miejsc postojowych. 4. Organizacji cyklicznych zajęć sportowych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Celem projektu będzie: 1. Stworzenie nowoczesnej bazy sportowej dla mieszkańców lokalnej społeczności . 2. Stworzenie oferty zorganizowanych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży. 3.Stworzenie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu oraz zapobieganie patologii wśród dzieci i młodzieży.			
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Budowa kompleksu lekkoatletycznego	300 000,00	RPO WZ na lata 2014-2020 , działanie 9.3. Gmina Suchań	Gmina Suchań	2019-2021
Zagospodarowanie terenu obok Szkoły Podstawowej w Suchaniu	250 000,00	RPO WZ na lata 2014-2020 , działanie 9.3. Gmina Suchań	Gmina Suchań	2019-2021

Przebudowa wewnętrznej drogi dojazdowej do kompleksu sportowego wraz z budową miejsc postojowych	500 000,00	RPO WZ na lata 2014-2020 , działanie 9.3. Gmina Suchań			Gmina Suchań	2019-2021
Organizacja cyklicznych zajęć sportowych dla mieszkańców	50 000,00	PROW 2014-2020 Gmina Suchań			Gmina Suchań / Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gminy Suchań	2019-2022
Produkty	Nazwa wskaźnika	j. m	Ilość	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
	Liczba obiektów zmodernizowanych przebudowanych lub wybudowanych w ramach projektu	szt.	2	0	2	Urząd Miejski w Suchaniu
	Długość przebudowanych lub wybudowanych dróg	km	0,5	0	0,5	Urząd Miejski w Suchaniu
	Liczba nowopowstałych miejsc parkingowych	szt.	16	0	16	Urząd Miejski w Suchaniu
	Liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń służących integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji	szt.	10	0	10	Urząd Miejski w Suchaniu
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	j. m	Ilość	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
	Liczba osób biorących udział w imprezach i wydarzeniach służących integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji	osoba	300	0	300	Urząd Miejski w Suchaniu

	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z zmodernizowanej przebudowanej lub wybudowanej w ramach realizacji projektu infrastruktury	osoba	1026	0	1026	Urząd Miejski Suchań
--	---	-------	------	---	------	----------------------

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Uczestnictwo mieszkańców z poza obszaru rewitalizacji w organizacji rozgrywek, zawodów sportowych na obszarze rewitalizacji.

Udział interesariuszy

Mieszkańcy deklarują udział w pracach związanych z organizacją zawodów sportowych poprzez prace związane z przygotowanie obiektu do zawodów czy organizację poczęstunku. Z dotychczasowej praktyki w Gminie Suchań tego typu zadania realizuje się we współpracy z Gminnym Domem Kultury.

Planowana lokalizacja zadania pn. „Zagospodarowanie terenu obok Szkoły Podstawowej w Suchaniu”

**Planowana lokalizacja zadania pn.
„Budowa kompleksu lekkoatletycznego”.**

**Planowana lokalizacja zadania pn.
” Przebudowa wewnętrznej drogi dojazdowej do kompleksu sportowego
wraz z budową miejsc postojowych”.**

Przedsięwzięcie główne nr 3	
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Suchań
Tytuł projektu	Odtworzenie walorów technicznych i estetycznych budynków użyteczności publicznej obszaru rewitalizacji na obszarze Gminy Suchań.
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: Suchań obszar I – ul. Kardynała Augusta Hlonda 33 (budynek Strażnicy i Ośrodka Zdrowia) i ul. Kardynała Augusta Hlonda 1 (budynek Szkoły Podstawowej)
Powiązania z celami LPR	Cel strategiczny 2. Kształtowanie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznej, Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych w tym wraz z zachowaniem i promowaniem dziedzictwa kulturowego.
Uzasadnienie i Cel Projektu	Na terenie obszaru rewitalizacji znajduje się 9 obiektów użyteczności publicznej, które w większości wybudowane zostały przed 1980 r. Stan techniczny tych obiektów wymaga modernizacji oraz napraw m.in. w zakresie termomodernizacji, która wpłynie na podniesienie poziomu jakości usług oraz komfort mieszkańców, korzystających z placówki zdrowia (szczególnie ważnych dla osób starszych i chorych), placówki oświatowej (szczególnie ważnych dla uczniów i ich rodziców oraz nauczycieli). Ze względu na pełnione funkcje społeczne, najszybszych prac remontowych i termomodernizacyjnych wymagają 2 budynki, w których znajduje się Szkoła Podstawowa oraz Strażnica OSP i Ośrodek Zdrowia. W związku z faktem, iż budynki te nie są ocieplone, a stolarka w większej części jest stara i nieuszczelna, budynki są energochłonne, co związane jest z ich wysokimi kosztami utrzymania. Realizacja projektu pozwoli na ograniczenie kosztów eksploatacji, jednocześnie dostosowując obiekty do obowiązujących norm. Efektem dodanym będzie poprawa warunków użytkowania pomieszczeń w budynkach obszaru objętego rewitalizacją. Realizacja projektu ograniczy emisję CO₂ i pyłów, w wyniku czego zmniejszy się stężenie zanieczyszczeń w powietrzu. Mając powyższe na uwadze celem przedsięwzięcia jest polepszenie jakości życia społeczności lokalnej, poprawa ładu przestrzennego przeciwdziałanie degradacji przestrzeni publicznej oraz estetyki obszaru rewitalizacji. W ramach prac zaplanowano wykonanie kompleksowej termomodernizacji następujących budynków użyteczności publicznej na obszarze rewitalizacji co będzie związane z realizacją następujących działań: 1. Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Suchaniu -poprzez docieplenie ścian zewnętrznych obiektu oraz

	stropodachu, wymianę stolarki okiennej, wymianę oświetlenia na energooszczędne oraz montaż instalacji OZE. 2. Termomodernizacja budynku Strażnicy OSP i Ośrodka Zdrowia poprzez docieplenie ścian zewnętrznych obiektu oraz zmianę kolorystyki obiektu.					
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania		Realizator działania		Ramy czasowe
Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Suchaniu	1 135 457,00	RPO WZ na lata 2014 -2020 w ramach działania 2.5 lub 9.3 Gmina Suchań		Gmina Suchań		2019-2020
Termomodernizacja budynku Strażnicy OSP i Ośrodka Zdrowia w Suchaniu	200 000,00	RPO WZ na lata 2014 -2020 w ramach działania 2.5 lub 9.3 Gmina Suchań		Gmina Suchań		2019-2022
Produkty	Nazwa wskaźnika	j. m	Ilość	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
	Liczba obiektów zmodernizowanych, przebudowanych lub wybudowanych w ramach projektu	szt.	2	0	2	Urząd Miejski w Suchaniu
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	j. m	Ilość	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z zmodernizowanej, przebudowanej lub wybudowanej w ramach realizacji projektu infrastruktury	osoba	1026	0	1026	Urząd Miejski w Suchaniu

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Szkoła Podstawowa w Suchaniu jest jedyną placówką oświatową w całej Gminie, tym samym na realizacji przedsięwzięcia skorzystają wszystkie dzieci i młodzież, uczęszczająca na zajęcia. Podobnie zlokalizowany Ośrodek Zdrowia pełni funkcje zdrowotne dla całej Gminy. Z budynku będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy, zwłaszcza osoby niepełnosprawne i chore, których komfort oczekiwania na wizytę znacznie się podniesie.

Udział interesariuszy

W Szkole Podstawowej prowadzone będą zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży z zakresu rewitalizacji, w tym identyfikacji problemów, które dotyczą najmłodszych. Dzięki temu proces rewitalizacji będzie prowadzony w sposób kompleksowy i nastawiony na eliminowanie zjawisk kryzysowych dotyczących wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji.

**Planowana lokalizacja zadania pn.
”Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Suchaniu”**

**Planowana lokalizacja zadania pn.
„Termomodernizacja budynku Strażnicy OSP i Ośrodka Zdrowia w Suchaniu”.**

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 1	
Nazwa wnioskodawcy	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Suchaniu
Tytuł projektu	„Zachowanie i odtworzenie dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji”.
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: Suchań obszar I – ul. Kardynała Augusta Hlonda 12
Powiązania z celami LPR	Cel strategiczny 2. Kształtowanie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznej, Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznych w tym wraz z zachowaniem i promowaniem dziedzictwa kulturowego.
Uzasadnienie i Cel Projektu	Na terenie gminy Suchań zachowało się niewiele cennych obiektów zabytkowych, w większości przypadków są to kościoły. Również na obszarze rewitalizacji zlokalizowany jest XV-wieczny kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny w Suchaniu, który jest jednocześnie najcenniejszym zabytkiem lokalnym. Kościół w Suchaniu to świadek najważniejszych wydarzeń lokalnych od XV wieku, w związku z tym powinien budzić w mieszkańcach poczucie tożsamości kulturowej oraz aktywności społecznej w celu dbania o zachowanie zabytku od zniszczenia i zapomnienia. Obecnie kościół a w szczególności drewniana wieża oraz elewacja jest w bardzo złym stanie technicznym. Pomimo, że jest to bardzo cenny zabytek nie stanowi on obiektu turystycznego. Ponadto bardzo zły stan techniczny obiekt jest dodatkowo dowodem na niski poziom poczucia tożsamości i przywiązania mieszkańców do swojej małej ojczyzny. Sytuacja ta sprawia, że bardzo ważne jest wdrożenie działań, które pobudzą w mieszkańcach to poczucie odpowiedzialności za swoją małą ojczyznę, zachowanie jej historii od zapomnienia oraz promowanie walorów historycznych obszaru na zewnątrz. Celem projektu jest: 1. Pobudzenie poczucia tożsamości kulturowej mieszkańców Suchania poprzez zaangażowanie mieszkańców w proces odnowy kościoła związany z jego odrestaurowaniem polegającym na naprawie elewacji kościoła w Suchaniu oraz drewnianej wieży kościoła, wykonanie instalacji CO oraz iluminacji świetlnej kościoła oraz ich udział w cyklicznych warsztatach historycznych – „Poznaj historię swoich przodków”. 2. Przywrócenie walorów kulturowych XV-wiecznemu kościołowi p.w. Najświętszej Maryi Panny w Suchaniu wpisanemu do rejestru zabytków. 3. Promocja zabytkowego kościoła oraz wzrost potencjału turystycznego obszaru rewitalizacji.

Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania		Realizator działania		Ramy czasowe
Renowacja kościoła i wieży kościelnej w Suchaniu	941 046,48	RPO WZ Działanie 4.1 Dziedzictwo kulturowe		Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Suchaniu		2018-2018
Organizacja cyklicznych warsztatów historycznych – „Poznaj historię swoich przodków”	10 000,00	Gmina Suchań - dotacja		Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Suchaniu		2019-2021
Produkty	Nazwa wskaźnika	j. m	Ilość	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
	Liczba obiektów zabytkowych objętych wsparciem	szt.	1	0	1	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Suchaniu
	Liczba zorganizowanych warsztatów służących pobudzeniu tożsamości i integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji	szt.	5	0	5	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Suchaniu
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	j. m	Ilość	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z odrestaurowanego w ramach realizacji projektu obiektu zabytkowego	osoba	1026	0	1026	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Suchaniu

	Liczba osób biorących udział w zorganizowanych warsztatach służących pobudzeniu tożsamości i integracji społecznej	osoba	30	0	30	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Suchaniu
--	--	-------	----	---	----	---

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Kościół p.w. Najświętszej Maryi Panny w Suchaniu należy do najcenniejszych zabytków znajdujących się w gminie Suchań. Odnowiony, wyeksponowany stanowić będzie cenny obiekt turystyczny.

Udział interesariuszy

Proces restauracji kościoła wymagał będzie mocnego zaangażowania się społeczności obszaru rewitalizacji oraz całej parafii. Mieszkańcy deklarują czynny udział w pracach porządkowych po przeprowadzonej renowacji na zasadzie czynu społecznego.

Lokalizacja planowanego zadania pn. „Renowacja kościoła i wieży kościelnej w Suchaniu”.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 2	
Nazwa wnioskodawcy	GMINA SUCHAŃ / STOWARZYSZENIE NA RZECZ RZOWOJU GMINY SUCHAŃ
Tytuł projektu	Organizacja cyklicznych imprez integracyjnych na terenie obszaru rewitalizacji w celu integracji społecznej mieszkańców.
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji: Suchań obszar I
Powiązania z celami LPR	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej oraz zapobieganie ubóstwu mieszkańców. Cel operacyjny 1.1. Wzrost aktywności społecznej, integracja grup społecznych oraz tworzenie więzi w grupie społecznej.
Uzasadnienie i Cel Projektu	W celu aktywizacji społeczności lokalnej ważne jest podejmowanie działań, które ukierunkowane będą na podnoszenie jakości życia społeczności lokalnej w tym na rozwój świadomości lokalnej społeczności oraz promocję lokalnych walorów poprzez organizację m.in. cyklicznych imprez integracyjnych. Działania takie pozytywnie wpływają na podniesienie oraz rozwój świadomości lokalnej społeczności oraz aktywizację mieszkańców. Wspólna zabawa i sportowa rywalizacja przyczynią się do wzrostu integracji społecznej, poczucia tożsamości i przynależności do środowiska lokalnego, a także zaspokojenia potrzeb mieszkańców pod względem sportu i wspólnej zabawy. Ponadto działania te mają na celu stworzenie warunków do rozwoju zasobów ludzkich oraz

	zwiększenie oferty spędzania wolnego czasu, na obszarach zagrożonych marginalizacją społeczną i gospodarczą. Organizacja cyklicznych imprez integracyjnych wpływa także na podniesienie jakości usług społecznych świadczonych dla lokalnej społeczności w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W tym celu w ramach przedsięwzięcia planowane jest zorganizowanie następujących cyklicznych działań integracyjnych: 1. Dni Suchania (miejsce realizacji Plac rynek obszar rewitalizacji Suchan obszar I) - Organizatorem imprezy będzie Gmina Suchań. Są to imprezy skierowane do mieszkańców gminy Suchań oraz przyjezdnych gości. Jest to coroczna cykliczna imprez organizowana w gminie Suchań w połowie czerwca. - Dożynek Gminnych (miejsce realizacji Plac rynek obszar rewitalizacji Suchan obszar I), Organizatorem imprezy będzie Gmina Suchań. Jest to impreza skierowana do mieszkańców gminy Suchań oraz przyjezdnych gości. Jest to coroczna cykliczna impreza organizowana w gminie Suchań w ostatni weekend sierpnia. Organizowany jest konkurs kulinarny oraz konkurs na najpiękniejszy wieniec dożynkowy. - Dnia Seniora (miejsce realizacji Szkoła Podstawowa w Suchaniu obszar rewitalizacji - Suchań obszar I), organizator Gmina Suchań. Jest to impreza skierowana do seniorów z Gminy Suchań w wieku kobiety 60+, mężczyźni 65+. Na uroczystość seniorzy zapraszani są imiennie. Organizatorzy zapewniają transport oraz poczęstunek. Podczas części artystycznej zaplanowane są występy zespołów ludowych, przyspiewki ludowe oraz występy gwiazd estrady. - Dnia Dziecka (miejsce realizacji teren Szkoły Podstawowej w Suchaniu obszar rewitalizacji - Suchań obszar I). Organizatorem imprezy będzie Gmina Suchań. Jest to impreza skierowana do wszystkich dzieci z terenu Gminy Suchań. Dla dzieci organizowane są atrakcje w postaci bloku zabaw i konkursów przygotowanych przez animatorów artystycznych, dodatkowo "dmuchańce", zjeżdżalnie, zamki, euro-bunge, płukanie złota, malowanie twarzy, a także pokaz Ochotniczej Straży Pożarnej ze Suchania. Każde dziecko otrzyma słodki poczęstunek.			
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Impreza integracyjna Organizacja Dni Suchania	120 000,00	PROW na lata 2014-2020 projekty grantowe / Gmina Suchań Sponsorzy prywatni	Gmina Suchań	2019-2022
Organizacja Dożynek Gminnych	120 000,00	PROW na lata 2014-2020 projekty grantowe / Gmina Suchań Sponsorzy prywatni	Gmina Suchań	2019-2022
Organizacja Dnia Seniora	60 000,00	PROW na lata 2014-2020 projekty grantowe /	Gmina Suchań	2019-2022

		Gmina Suchań Sponsorzy prywatni				
Organizacja Dnia Dziecka	60 000,00	PROW na lata 2014-2020 projekty grantowe / Gmina Suchań Sponsorzy prywatni			Gmina Suchań	2019-2022
Produkty	Nazwa wskaźnika	j. m	Ilość	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
	Liczba zorganizowanych imprez kulturalno-integracyjnych	szt.	16	0	16	Urząd Miejski w Suchaniu
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	j. m	Ilość	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
	Liczba osób biorących udział w wydarzeniach integracyjnych	osoba	6000	0	6000	Urząd Miejski w Suchaniu

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Przedsięwzięcie będzie istotnie oddziaływać na obszar rewitalizacji, pod względem zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych m.in. zwiększenia aktywności mieszkańców oraz integracji osób narażonych na wykluczenie społeczne. Swym oddziaływaniem przedsięwzięcie to obejmie nie tylko mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale również mieszkańców obszaru zdegradowanego, jak i całej Gminy.

Udział interesariuszy

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do wzrostu integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji z innymi grupami społecznymi. Dzięki zaplanowanym wydarzeniom zacieśnią się więzi społeczne, co w przyszłości może skutkować większą aktywnością mieszkańców i pomocą przy organizowaniu różnych lokalnych imprez i świąt.

Przedsięwzięcie uzupełniające nr 3				
Nazwa wnioskodawcy	P.P.H.U Prox Tomasz Szczepanowski			
Tytuł projektu	Remont obiektu przy ulicy Hlonda wraz z zagospodarowaniem terenu			
Lokalizacja projektu	Obszar rewitalizacji - Suchań obszar I			
Powiązania z celami LPR	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej oraz zapobieganie ubóstwu mieszkańców. Cel operacyjny 1.3. Aktywizacja zawodowa i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ubóstwem.			
Uzasadnienie i Cel Projektu	Celem realizacji projektu jest modernizacja obiektu, w którym prowadzona jest działalność gospodarcza polegająca na prowadzeniu dyskoteki oraz pubu w miejscowości Suchań. W ramach prac wykonana zostanie termomodernizacja ścian zewnętrznych budynku, zagospodarowanie terenu wokół budynku w celu uporządkowania zdegradowanej przestrzeni miejskiej oraz ożywienia najbliższego otoczenia. W ramach prac planowane jest docieplenie ścian zewnętrznych budynku styropianem, wymiana części okien oraz zagospodarowanie terenu przy budynku poprzez utwardzenie terenu kostką brukową, wykonanie nasadzeń krzewów ozdobnych. Postawienie stolików gastronomicznych. Celem projektu będzie: 1. Stworzenie warunków do rozwój sfery gospodarczej obszaru rewitalizacji. 2. Wzrost jakości oferowanych usług przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji.			
Realizowane zadania	Szacowane koszty /zł/	Źródła finansowania	Realizator działania	Ramy czasowe
Remont obiektu przy ulicy Hlonda wraz z zagospodarowaniem terenu	300 000,00	RPO WZ na lata 2014-2020 działanie 9.3 oraz inne możliwe	P.P.H.U Prox Tomasz Szczepanowski	2018-2019

	Nazwa wskaźnika	j. m	Ilość	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
Produkty	Liczba obiektów zmodernizowanych, przebudowanych lub wybudowanych w ramach projektu	szt.	1	0	1	P.P.H.U Prox Tomasz Szczepanowski
	Nazwa wskaźnika	j. m	Ilość	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
Rezultaty	Liczba mieszkańców obszar rewitalizacji korzystających z zmodernizowanej przebudowanej lub wybudowanej w ramach realizacji projektu infrastruktury	osoba	1026	0	1026	P.P.H.U Prox Tomasz Szczepanowski
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po zrealizowaniu zadania	osoba	1	0	1	P.P.H.U Prox Tomasz Szczepanowski

Oddziaływanie na tereny nie objęte rewitalizacją

Z obiektu korzystać będą również mieszkańcy z poza obszaru rewitalizacji oraz przyjezdni.

Udział interesariuszy

Z obiektu korzystać będą wszyscy mieszkańcy gminy i przyjezdni goście. Zrealizowanie zadania umożliwi wzrost zatrudnienia na obszarze rewitalizacji tj. zatrudnienie osoby bezrobotnej w ramach prac społecznie użytecznych lub robót publicznych.

Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 stanowi pochodną gotowości wnioskodawców do realizacji zgłoszonych do LPR projektów oraz dostępności środków finansowych możliwych do pozyskania ze źródeł zewnętrznych. Sprawna realizacja przedsięwzięć zależała będzie także od sukcesów w pozyskiwaniu środków finansowych przez wnioskodawców. Na podstawie zgłoszonych przez wnioskodawców oczekiwanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (poprzez wypełnienia tzw. fiszki projektowej) przygotowano ramowy harmonogram realizacji LPR, który uwzględnia także działania związane z zarządzaniem realizacją LPR.

Tabela 38. Harmonogram realizacji przedsięwzięć ujętych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022

Przedsięwzięcia główne	TERMIN REALIZACJI					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1						
2						
3						
Przedsięwzięcia uzupełniające						
1						
2						
3						

Źródło: opracowanie własne

Tabela 39. Szacunkowe ramy finansowe planowanych przedsięwzięć

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Szacowane środki finansowe z podziałem na źródła					Koszt całkowity
			publiczne	środki własne	środki funduszy UE		inne źródła finansowania	
			Gmina Suchań	Podmiotu realizującego innego niż Gmina Suchań	finansowanie z EFRR % kosztów kwalifikowalnych	finansowanie z EFS % kosztów kwalifikowalnych	% kosztów kwalifikowalnych	
1.	Bądź aktywny – to się opłaca	Gmina Suchań	66 000,00 zł	-	372 750,00 zł (RPO WZ Działanie 7.1)	-	-	438 750,00 zł
2.	Stworzenie oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez budowę infrastruktury rekreacyjnej oraz kompleksu lekkoatletycznego w Suchaniu wraz z ofertą zajęć sportowych.	Gmina Suchań	207 500,00 zł	-	85 % 892 500,00 zł (RPO WZ Działanie 9.3)	-	-	1 100 000,00 zł
3.	Zachowanie i odtworzenie dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Suchaniu	10 000,00 zł	141 156,97 zł	85% 799 889,51 zł (RPO WZ Działanie 4.1)	-	-	951 046,48 zł
4.	Odtworzenie walorów technicznych i estetycznych budynków użyteczności publicznej obszaru rewitalizacji na obszarze gminy Suchań.	Gmina Suchań	200 318,55	-	85% 1 135 138,45 (RPO WZ Działanie 2.5 lub 9.3)	-	-	1 335 457,00 zł
5.	Organizacja cyklicznych imprez integracyjnych na terenie obszaru rewitalizacji w celu integracji społecznej mieszkańców	Gmina Suchań / Stowarzyszenie na rzecz rozwoju gminy Suchań	130 932,00	-	63,63 % 229 068,00 zł PROW na lata 2014-2020	-	-	360 000,00 zł
6.	Remont obiektu przy ulicy Hłonda wraz z zagospodarowaniem terenu	P.P.H.U Prox Tomasz Szczepanowski	-	45 000,00 zł	255 000,00 zł (RPO WZ Działanie 9.3)	-	45 000,00 zł	300 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne

9. Komplementarność procesu rewitalizacji

Komplementarność jest jednym z ważnych aspektów Programu Rewitalizacji. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować może lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, opracowanymi przez Ministerstwo Rozwoju, wymogiem koniecznym przy opracowaniu programów rewitalizacji jest konieczność zapewnienia komplementarności w pięciu następujących aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Uwzględnienie komplementarności w planowaniu i wdrażaniu rewitalizacji polegające na zapewnieniu powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami, jak również pomiędzy przedsięwzięciami a systemem ich implementacji, przyczyni się do wzmocnienia skuteczności oraz efektywności realizacji rewitalizacji.

9.1. Komplementarność przestrzenna i problemowa

Komplementarność przestrzenna w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Suchań została zapewniona dzięki skupieniu przedsięwzięć wybranych do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Zasięg oddziaływania przedsięwzięć będzie większy, z uwagi na fakt, że z efektów zaplanowanych działań korzystać będą wszyscy interesariusze rewitalizacji. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji zostały wyznaczone po przeprowadzeniu dokładnej analizy istotnych problemów w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej oraz z uwzględnieniem wskazań mieszkańców Gminy podczas przeprowadzonej ankietyzacji.

Uwzględnienie zarówno danych obiektywnych (GUS, Urzędu Miejskiego, Ośrodka Pomocy Społecznej), jak i opinii społeczeństwa świadczy o trafności przestrzennej zaplanowanej w ramach rewitalizacji interwencji.

Realizacja przedsięwzięć przyniesie pozytywne skutki dla całego obszaru rewitalizacji ponieważ mają one charakter komplementarny – projekty są wzajemnie powiązane ze względu na fakt realizacji w pierwszej kolejności działań o wymiarze infrastrukturalnym, które stworzą niezbędną (z perspektywy celów rewitalizacji) przestrzeń dla rozwoju

projektów „miękkich” wzmacniających tkankę społeczną. Część przedsięwzięć dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej. Z infrastruktury tej korzystać będą mogli mieszkańcy zarówno całego obszaru rewitalizacji, jak i całej Gminy. Z projektów realizowanych w obszarze rewitalizacji korzystać będzie największa liczba mieszkańców Gminy, z racji pełnienia przez niego ważnych funkcji społecznych, administracyjnych i turystycznych. Efekt zrealizowanych przedsięwzięć będzie pozytywnie wpływał na zwiększenie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji.

Komplementarność problemowa w Lokalnym Programie Rewitalizacji została zapewniona na poziomie poszukiwania rozwiązań (przedsięwzięć) prowadzących do ograniczenia problemów i zaspokojenia potrzeb, a następnie określenia harmonogramów ich realizacji. Zaplanowane przedsięwzięcia są ze sobą wzajemnie powiązane, a także wzajemnie się dopełniają. Przedsięwzięcia infrastrukturalne, związane z przebudową budynków użyteczności publicznej, bądź modernizacją, zakładają prowadzenie tam działań o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców, wychowawczo-edukacyjnym).

W diagnozie obszaru rewitalizacji wykazano, iż w obszarze rewitalizacji występuje nagromadzenie problemów w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. W związku z powyższym w ramach przeciwdziałania wspomnianym problemom w pierwszej kolejności skupiono się na działaniach skierowanych na zminimalizowanie sytuacji kryzysowej w sferze technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i społecznej.

Powiązanie zadań infrastrukturalnych z projektami społecznymi przedsięwzięcia rewitalizacyjne to mechanizm integrowania kilku zadań realizowanych w bliskiej odległości służący uwzględnieniu zdiagnozowanych problemów.

Tabela 40. Komplementarność przestrzenna i problemowa

Lp	Nazwa projektu	Problem, zjawisko kryzysowe	Miejsce realizacji
1	Bądź aktywny – to się oplaca.	Ubóstwo	Obszar rewitalizacji - Suchań obszar I
		Bezrobocie	
		Niska przedsiębiorczość	
		Niska aktywności mieszkańców	
2	Stworzenie oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez budowę infrastruktury rekreacyjnej oraz kompleksu lekkoatletycznego w Suchaniu wraz z ofertą zajęć sportowych	Niska aktywność mieszkańców	Obszar rewitalizacji - Suchań obszar I
		Zły stan infrastruktury publicznej i prywatnej.	
3	Zachowanie i odtworzenie dziedzictwa kulturowego obszaru rewitalizacji	Niska aktywność mieszkańców	Obszar rewitalizacji - Suchań obszar I
		Zły stan infrastruktury publicznej i prywatnej	
4	Odtworzenie walorów technicznych i estetycznych budynków użyteczności publicznej obszaru rewitalizacji na obszarze gminy Suchań.	Zły stan infrastruktury publicznej i prywatnej	Obszar rewitalizacji - Suchań obszar I
5	Organizacja cyklicznych imprez integracyjnych na terenie obszaru rewitalizacji w celu integracji społecznej mieszkańców	Niska aktywność mieszkańców	Obszar rewitalizacji - Suchań obszar I
6	Remont obiektu przy ulicy Hlonda wraz z zagospodarowaniem terenu	Niska aktywności mieszkańców w sferze społecznej oraz zawodowej	Obszar rewitalizacji - Suchań obszar I
		Zły stan infrastruktury publicznej i prywatnej	
		Niska przedsiębiorczość	

9.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna przejawia się w systemie zarządzania, który został zaprojektowany na potrzeby implementacji LPR, tym samym zapewniona zostanie współpraca i współdziałania różnych podmiotów działających na rzecz realizacji programu i poprawy stwierdzonej sytuacji kryzysowej obszaru zdegradowanego. Za realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań odpowiada Burmistrz Suchania, przy współpracy z Radą Miejską, Gminnym Zespołem ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 oraz partnerami programu. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach niniejszego dokumentu.

Gminny Zespół ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 pełnił będzie również rolę wykonawczą i zarządczą programu. Tym samym Zespół koordynować będzie włączenie nowych podmiotów i interesariuszy w proces rewitalizacji oraz wspierać partnerów programu, w realizację przez nich zadań, pomagając im poszukiwać funduszy na ich realizację. Aby to osiągnąć Zespół realizować będzie zadania z zakresu upowszechniania wiedzy na temat programu i jego realizacji, prowadzenia konsultacji społecznych oraz mobilizacji zasobów, które powinny lub mogą działać na rzecz realizacji Programu.

Każdy potencjalny partner programu dzięki działaniom Zespołu będzie miał zapewniony dostęp do informacji na temat realizacji założeń programu oraz ma szansę uczestniczyć w działaniach edukacyjno-szkoleniowych, w których dowie się w jaki sposób może zgłaszać i realizować zaproponowane przez siebie zadania. Dodatkowo w ramach procedur zarządczych przewidziano możliwość zgłaszania nowych zadań oraz uwag do istniejącego LPR przez wszystkich zainteresowanych. W ten sposób każdy interesariusz będzie miał wpływ na realizację Programu.

9.3. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa oznacza spójność przedsięwzięć rewitalizacyjnych podejmowanych w poprzednich okresach programowania z celami, kierunkami oraz zaplanowanymi przedsięwzięciami określonymi w LPR.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Suchań zachowuje ciągłość programową ze względu na to iż wszystkie projekty i przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich okresach programowych mają swoją kontynuację w obecnym dokumencie. Zakłada się ożywienie przestrzeni publicznych oraz kontynuację modernizacji obiektów użyteczności publicznej wraz z dalszą integracją i aktywizacją społeczną mieszkańców. Zamierzenia rewitalizacyjne ściśle wiążą się z podjętymi działaniami, gdzie Gmina Suchań w ramach polityk spójności zrealizowała projekty dofinansowane przede wszystkim z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, skierowane na działania infrastrukturalne będące podstawą do rozwoju społecznego mieszkańców. Poddano modernizacji świetlice wiejskie w Sadłowie, Tarnowie, Brudzewicach i Żukowie, zagospodarowano budynek na cele lokali socjalnych oraz utworzono Izbę Pamięci Zespołu Ludowego. Podjęte działania odnajdą kontynuację

w działaniach rewitalizacyjnych, które nakierowano na ożywienie przestrzeni publicznych w celu poprawy jakości i poziomu życia mieszkańców.

Tabela 41. Projekty zrealizowane przez Gminę Suchań przy wsparciu środków zewnętrznych

Tytuł projektu	Okres realizacji	Źródło finansowania
1.Modernizacja świetlic wiejskich w Sadłowie i Tarnowie poprzez instalację centralnego ogrzewania oraz wyposażenie świetlic w sprzęt sportowy.	21.08.2013- 20.12.2013	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – operacje kwalifikujące się do wsparcia w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” PROW 2007-2013
2. Zakup i montaż 23 lamp solarnych uliczno - parkowych	24.03.2015 25.06.2015	Działanie 321 Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej PROW 2007-2013
3. Utworzenie Izby Pamięci Zespołu Ludowego „JUTRZENKI” w Brudzewicach wraz z remontem świetlicy wiejskiej	10.10.2012 31.12.2012	Oś 4. Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa
4. Modernizacja świetlicy wiejskiej w Żukowie.	21.10.2013- 24.07.2014	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – operacje kwalifikujące się do wsparcia w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” PROW 2007-2013
5.Przebudowa części budynku położonego w Brudzewicach dz. N. Geod.385/1 wraz ze zmianą sposobu użytkowania na lokale socjalne	2012-2013	Umowa o dofinansowanie zawarta z bankiem Gospodarstwa Krajowego ze środków funduszu dopłat na podstawie finansowego wsparcia na tworzenie lokali socjalnych

Źródło: dane Urzędu Miejski w Suchaniu

Komplementarności podejmowanych działań można się dopatrzeć zarówno w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, jak i technicznym. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań na wyznaczonym obszarze pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej, dzięki czemu proces rewitalizacji wzmocni ich efektywność i skuteczność.

9.4. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania LPR została zapewniona poprzez określenie oraz łączenie różnych źródeł finansowania. Przewidziano zarówno przedsięwzięcia współfinansowane przez sektor prywatny, jak i publiczny, środki osób/podmiotów indywidualnych, sektora pozarządowego, jak i pieniądze publiczne – gminne, czy też ostatecznie wsparcie realizowane w ramach pomocy Unii Europejskiej. Także perspektywa przedmiotowa pozwala wskazać różne źródła finansowania, jak np. EFRR, EFS. Przedsięwzięcia inwestycyjne finansowane ze środków RPO WZ będą współfinansowane

również z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Komplementarność źródeł finansowania określona została w tabeli 39 dotyczącej szacunkowych ram finansowych LPR, gdzie na poziomie szczegółowego opisu przedsięwzięć określono źródła publiczne i prywatne (ze wskazaniem potencjalnych projektodawców oraz instytucji współfinansujących).

Gmina w pierwszej kolejności zakłada wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy europejskich dedykowanych rewitalizacji. Jednakże, w trakcie trwania programu, zakłada się prowadzenie działań edukacyjnych dla różnych podmiotów, z zakresu możliwości włączenia się w proces rewitalizacji. Mając to na uwadze, Gmina w trakcie realizacji Programu, będzie starała się pozyskać partnerów partycypujących w kosztach realizacji działań i projektów służących wyprowadzeniu obszaru ze stanu kryzysowego poprzez współpracę z różnymi podmiotami.

Gmina Suchań skutecznie pozyskuje środki unijne na realizację poszczególnych inwestycji: tym samym jej władze posiadają doświadczenie w zakresie wykorzystania wsparcia finansowego z Unii Europejskiej, programów krajowych oraz wykorzystania własnych środków, umożliwiających podjęcie odpowiednich kierunków działań, mających na celu zmniejszenie sytuacji kryzysowej w obszarze rewitalizacji.

10. Zgodność Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy

Elementem opracowania Programu jest zapewnienie komplementarności pomiędzy dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 pozostaje w zgodności z innymi dokumentami dotyczącymi rozwoju tego terenu, a w szczególności ze Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego do roku 2019 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Suchań na lata 2014-2020.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego do roku 2019

Podstawą rozwoju miasta i gminy Suchań jest strategia, która określa, misję, cele i kierunki działania do roku 2019. Cały obszar społeczno-gospodarczy został podzielony na pięć obszarów: ekologia, gospodarka, infrastruktura, przestrzeń, społeczność. Dla każdego z tych obszarów wyznaczono trzy cele niezbędne, bez których dany obszar życia społeczno-gospodarczego nie będzie miał możliwości dalszego rozwoju i na tej podstawie określono priorytety w poszczególnych obszarach życia społeczno-gospodarczego. W obszarze ekologii wskazano na potrzebę realizacji zamierzeń wyznaczonych w programie ochrony środowiska, które m.in. dotyczą poprawy warunków przyrodniczych poprzez działania modernizacyjne. W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Suchań zaplanowano działania mające na celu dążenie do podniesienia parametrów energetycznych budynków, ich termomodernizacji oraz dostosowywanie do panujących standardów. W obszarze gospodarki wskazano na konieczność promowania potencjału gospodarczego w celu podniesienia atrakcyjności Gminy pod tym względem. W zakresie infrastruktury wskazano na potrzebę rozbudowy i poprawy warunków technicznych w Gminie w celu uzyskania zaplecza usługowo-handlowego, które mogłoby warunkować rozwój gospodarczy. W zakresie przestrzeni wskazano na dobre położenie pod względem komunikacyjnym, które należy wykorzystać w celu rozwoju gospodarczego.

Najważniejszym aspektem każdej jednostki terytorialnej jest społeczność, gdzie w tym obszarze działania Gmina wyznaczyła jako priorytet podniesienie bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałanie skutkom bezrobocia.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Suchań zawiera diagnozę zjawisk kryzysowych oraz przedsięwzięcia, które mają przeciwdziałać tym problemom. Zaplanowane działania wpisują się w cele określone w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego do roku 2019 Gminy Suchań. Przedsięwzięcia infrastrukturalne w pierwszej kolejności mają podnieść standard usług świadczonych przez jednostki publiczne, następnie przyczynić się do realizacji planu obniżenia energochłonności budynków. Zmodernizowana infrastruktura podniesie atrakcyjność Gminy pod względem gospodarczym, co pozytywnie wpłynie na wizerunek i proces promowania Gminy jako godnego partnera. Przedsięwzięcia nakierowane są na rozwój społeczności zamieszkującej obszar rewitalizacji oraz wzmacnianie usług edukacyjnych, co wpisuje się w kierunki działań określone dla całej Gminy Suchań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Suchań na lata 2014-2020

Potrzeba opracowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Suchań wynikała z istniejących zagrożeń, które prowadzą do ubóstwa oraz innych negatywnych zjawisk społecznych. Przede wszystkim zwraca się uwagę na trudną sytuację na rynku pracy, pogłębiające się różnice pomiędzy poszczególnymi grupami społecznymi, co w konsekwencji prowadzi do patologii społecznych.

Na obszarze Gminy Suchań wyodrębniono trzy główne obszary problemowe dla których wyznaczono priorytety oraz główne źródła powstałych problemów. Pierwszym obszarem problemowym są patologie społeczne, które należy niwelować poprzez aktywizację osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej czy też ochronę dzieci przed przestępczością. Kolejnym obszarem problemowym był kryzys funkcji rodziny, gdzie docelowo należy podnosić świadomość opiekuńczo-wychowawczą oraz wzmacniać relację rodzinne poprzez organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego. Wsparciem tych działań będą zadania zaplanowane w LPR odnoszące się w głównej mierze do organizacji imprez integracyjnych, organizacji dodatkowych zajęć dla uczniów szkół czy też organizacji zajęć sportowych, z których będą mogli korzystać mieszkańcy obszaru dotkniętego kryzysem. Wskazano również na obszar problemowy związany z marginalizacją grup społecznych, gdzie należy ograniczać skutki ubóstwa oraz zmniejszać zjawiska wykluczenia społecznego osób bezrobotnych, co również będzie realizowane bezpośrednio lub pośrednio poprzez zadania określone w LPR, nakierowane na osoby dotknięte ubóstwem i bezrobociem na obszarze rewitalizacji.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014-2020 wskazuje iż, „Gmina Suchań jest wspólnotą samorządową zorientowaną na zaspokajanie potrzeb jej mieszkańców. Dlatego też władze Gminy we wszystkich swych działaniach muszą dążyć do jak najlepszego i najpełniejszego zaspokajania potrzeb lokalnej społeczności. Zgodnie z kanonami nowocześnie rozumianej polityki społecznej, ma to nie tylko polegać na dystrybucji dóbr, lecz na stwarzaniu możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia”.

Tabela 42. Powiązania celów Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Suchań

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej oraz zapobieganie ubóstwu mieszkańców	
Dokument strategiczny/planistyczny	Powiązanie z celami
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego do roku 2019	Stworzyć warunki do lepszego rozwoju istniejących firm. Sprzyjać rozwojowi różnych form edukacji Stwarzać warunki do większej aktywności i zaangażowania mieszkańców w życie gminy, Przeciwdziałać skutkom wysokiego bezrobocia. Tworzyć centra kultury oraz miejsca wypoczynku, rekreacji i sportu
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Suchań na lata 2014-2020	Cel strategiczny nr 1. Zmniejszenie liczby osób i rodzin zagrożonych patologiami społecznymi Działania służące osiągnięciu celów m.in - Aktywizacja świadczeniobiorców pomocy społecznej Cel strategiczny nr 2. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin Działania służące osiągnięciu celów m.in Wzmocnienie relacji rodzinnych poprzez prawidłowe spędzanie wolnego czasu poprzez m.in. stworzenie dzieciom i młodzieży alternatywnych metod spędzania wolnego czasu, organizowanie imprez kulturalno – rozrywkowych, Cel strategiczny nr 3. Ograniczenie zjawiska marginalizacji grup szczególnego ryzyka. Działania służące osiągnięciu celów m.in. ograniczenie skutków ubóstwa Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego, rozwój doradztwa zawodowego wspieranie, szkoleń zawodowych i.tp

Cel strategiczny 2. Kształtowanie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznej

Dokument strategiczny/planistyczny	Powiązanie z celami
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego do roku 2019	Remontować i podwyższać standard istniejącej bazy edukacyjnej oraz obiektów użyteczności publicznej Podjąć działania zmierzające do zagospodarowania przestrzeni publicznej Remontować i podwyższać standard istniejącej bazy edukacyjnej oraz obiektów użyteczności publicznej, Stworzyć warunki dla zachowania obiektów dziedzictwa kulturowego. Podjąć działania zmierzające do zagospodarowania przestrzeni publicznej. Działać na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa publicznego. Stwarzać warunki do większej aktywności i zaangażowania mieszkańców w życie gminy.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Suchań na lata 2014-2020	Działanie D. Tworzenie godnych warunków zamieszkania

11. System wdrażania programu rewitalizacji

W świetle przeprowadzonej diagnozy oraz analizy istniejących uwarunkowań zarządzania Gminą stworzenie instytucjonalnych ram dla wdrożenia procesu rewitalizacji stanowić powinno jedno z najważniejszych wyzwań dla władz Gminy.

Ze względu na ustawowe określenie rewitalizacji jako zadania własnego gminy założyć należy, że odpowiedzialność za zarządzanie procesem pozostanie skupiona w administracji samorządowej. Oznacza to stworzenie systemu organizacyjnego odpowiedzialnego za zarządzanie procesem rewitalizacji.

W ramach stworzenia systemu wdrażania programu rewitalizacji zaplanowano:

- zaprojektowanie i wdrożenie systemu zarządzania rewitalizacją, uwzględniającego strukturę organizacyjną odpowiedzialną za planowanie, wdrażanie i monitorowanie procesu rewitalizacji,
- powołanie Gminnego Zespołu ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022.

Za zarządzanie procesem rewitalizacji na poziomie operacyjnym odpowiadać będzie Gminny Zespół ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022. Do zadań Zespołu należeć będzie:

- koordynacja pracy wydziałów merytorycznych i miejskich jednostek organizacyjnych w zakresie aktualizacji i realizacji LPR,
- koordynacja pracy w zakresie przygotowywania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych:
 - prowadzenie naboru projektów, wdrożenie i koordynacja procedury przygotowywania projektów rewitalizacji,
 - opiniowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych pod względem zgodności z celami zawartymi w programie rewitalizacji, koordynacja ich wdrażania.
 - inicjowanie, planowanie i wdrażanie projektów rewitalizacji oraz łączenie zadań/projektów w określone projekty zintegrowane („wiązki projektów”),
- organizowanie konkursów koncepcyjnych, projektowych i innych związanych z procesem rewitalizacji,

- inicjowanie i organizowanie przedsięwzięć informacyjnych, promocyjnych i negocjacji, dotyczących planowanych działań rewitalizacyjnych oraz uczestniczenie w procesach konsultacji społecznych,
- monitorowanie obszarów rewitalizacji i wdrażania LPR na poziomie programu i projektów rewitalizacyjnych oraz innych działań różnych podmiotów podejmowanych w obszarze rewitalizacji,
- ewaluacja efektów realizacji procesu rewitalizacji w skali Gminy, w tym prowadzenie analiz i bazy danych o obszarze rewitalizacji, dokonywanie wieloaspektowych analiz Gminy pod kątem identyfikacji zjawisk kryzysowych i ich przyczyn.

Gminny Zespół ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 został powołany Zarządzeniem Nr 61/2016 Burmistrza Suchania z dnia 29 lipca 2016 r., zmieniony zarządzeniem Nr 103A/2017 Burmistrza Suchania z dnia 18 października 2017 r.

Zespół składający się z: pracowników Urzędu Miejskiego w Suchaniu (z-ca burmistrza, inspektor ds. inwestycji, podinspektor ds. oświaty i promocji gminy), kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchaniu, przedstawicieli organizacji pozarządowych (prezes Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Suchań), sołtysa Słodkowa, mieszkańców gminy-przedsiębiorca, radny Rady Miejskiej w Suchaniu, mieszkańcy obszaru rewitalizowanego, wspiera proces rewitalizacji poprzez wiedzę, doświadczenie oraz znajomość problemów występujących na zdegradowanych obszarach gminy. Ponadto do zadań Członków Zespołu należy współpraca z interesariuszami zgłaszającymi swoje zainteresowanie udziałem w procesie rewitalizacji.

W pracach Zespołu, w charakterze doradców lub ekspertów mogą brać udział osoby spoza jego grona, których udział może mieć istotne znaczenie przy realizacji wyznaczonych zadań.

Obsługę organizacyjną i techniczną Zespołu oraz prowadzenie i przechowywanie dokumentacji powierzono Inspektorowi ds. inwestycji Urzędu Miejskiego w Suchaniu.

12. System monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Celem procesu monitorowania Programu jest poprawa wdrażania i bieżącej jakości, wzmocnienie poczucia partnerstwa i współwłasności, a także rozliczenie i wzmocnienie odpowiedzialności. Zaplanowane elementy systemu monitorowania składają się z:

- stałego procesu monitorowania;
- raportu z monitoringu;
- ewaluacji końcowej.

Do instytucji i podmiotów biorących udział w monitoringu Programu Rewitalizacji zaliczyć należy w szczególności:

- Radę Miejską w Suchaniu;
- Burmistrza Suchania;
- Gminny Zespół ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022;
- Projektodawców przedsięwzięć uwzględnionych w LPR;
- Beneficjentów Programu Rewitalizacji.

Dla osiągnięcia wskaźników Programu Rewitalizacji, szczególna rola w procesie monitoringu przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych, ujętych w nim projektów.

Na poziomie monitorowania Programu Rewitalizacji głównym podmiotem, monitorującym oraz dokonującym oceny osiągnięcia założonych wskaźników będzie Gminny Zespół ds. Rewitalizacji, a w odniesieniu do osiągnięcia celów strategicznych Rada Miejska w Suchaniu i Burmistrz Suchania.

Rola Gminnego Zespołu ds. Rewitalizacji obejmować będzie jednocześnie monitoring oraz sprawozdawczość. Sprawozdania z realizacji programów (rzeczowo-finansowe) przedkładane powinny być przez Gminny Zespół ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022, Radzie Miejskiej w Suchaniu i Burmistrzowi Suchania w formie sprawozdania rocznego, a także załączane do sprawozdania z realizacji całego Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Wprowadzenie systemu monitoringu i powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować problem dezaktualizacji założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz poprawę jakości, skuteczności i spójności Lokalnego

Programu Rewitalizacji. Jej zadaniem jest zweryfikowanie, czy w wyniku podejmowanych działań osiągnięto oczekiwane rezultaty, które mają wpłynąć na osiągnięcie celów postawionych w Programie. Na etapie ewaluacji zastosowane zostaną następujące mechanizmy włączenia interesariuszy: aktywność pracowników Urzędu Miejskiego, zajmujących się sprawami rewitalizacji oraz działania związane z informowaniem mieszkańców o przebiegu realizacji Programu i jego wynikach (np. na stronie internetowej, Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Suchaniu, podczas spotkań informacyjnych, debat).

Zmiany Programu realizowane będą na podstawie rzetelnych badań i analiz (ewaluacji). Zostaną one szerzej opisane - zawierać będą rodzaj i przyczynę, wpływ na dalszą realizację programu i propozycje modyfikacji. Procedura aktualizacji realizowana będzie w przypadku sytuacji wyjątkowych oraz szczególnych zmian wpływających na realizację wdrażanego dokumentu, w tym m.in., gdy wystąpi znaczna zmiana warunków finansowania zewnętrznego do zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych, istotna zmiana w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, wpływająca na sytuację gminy lub zmiana sytuacji finansowej i konieczność dostosowania zapisów Programu do zmienionych wymogów formalno-prawnych, aktualizacji danych dotyczących obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji bądź wdrożenia wniosków i rekomendacji z raportów ewaluacyjnych. Program będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji dokonywanej przez Burmistrza Suchania przy wsparciu Gminnego Zespołu ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022, co dwa lata na podstawie sprawozdania z postępu realizacji założeń Programu. Rada Miejska w Suchaniu będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków Gminnego Zespołu ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 o zmianę treści Programu oraz jego aktualizację poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie.

W sytuacji stwierdzenia osiągnięcia celów dokumentu, Rada Miejska w Suchaniu uchyla uchwałę w sprawie Lokalnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy lub na wniosek Burmistrza Gminy Suchań.

12.1. Rodzaje monitoringu i wskaźniki monitoringu

Jednym z celów monitoringu jest dostarczanie informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania pomocy – na poziomie pojedynczego projektu i całego Programu. Zgodnie z zasadami w zależności od charakteru dostarczanych danych, monitoring dzieli się na rzeczowy i finansowy.

12.1.1. Monitoring rzeczowy

Monitoring rzeczowy dostarcza danych, obrazujących postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do ustalonych celów operacyjnych. Dane wykorzystywane przy monitorowaniu powinny zostać skwantyfikowane i obrazować postęp we wdrażaniu oraz rezultaty działań, w podziale na trzy kategorie wskaźników:

- wskaźniki produktu, które odnoszą się do rzeczowych efektów działalności i są liczone w jednostkach materialnych;
- wskaźniki rezultatu, odpowiadające bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia Programu.

Wskaźniki, z wyjątkiem oddziaływań, formułowane są na etapie planowania projektu i/lub opracowywania wniosków o finansowanie poszczególnych projektów.

12.1.2. Monitoring finansowy

Monitoring finansowy dostarcza danych, dotyczących finansowych aspektów realizacji Programu i stanowi podstawę do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków. Powinien odbywać się w oparciu o sprawozdania – okresowe, roczne oraz końcowe (obejmujące projekt, cele strategiczne, Program Rewitalizacji), które przedstawiane są:

- Gminnemu Zespołowi ds. Rewitalizacji – w formie kopii sprawozdań, przedkładanych Instytucji Zarządzającej przez beneficjentów projektów, które uzyskały wsparcie w ramach Regionalnego Programu Rewitalizacji Województwa Zachodniopomorskiego lub innych funduszy Unii Europejskiej lub formie sprawozdań, przedkładanych przez wnioskodawców, którzy nie pozyskali środków z Funduszy Strukturalnych, ale

rozpoczęli realizację projektów, ujętych w Programie Rewitalizacji i wykorzystują inne publiczne źródła finansowania;

- Burmistrzowi Suchania, Radzie Miejskiej w Suchaniu, Skarbnikowi Gminy Suchań – w formie sprawozdań przedkładanych przez Gminny Zespół ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 w zakresie realizacji i sposobu finansowania LPR,

Dane zawarte w tych sprawozdaniach obejmować powinny wysokość wkładu finansowego, pochodzącego ze środków publicznych (wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem, wydatki poniesione od początku realizacji zadania, stan zaawansowania realizacji zadania w ujęciu procentowym), z wyszczególnieniem:

- wkładu wspólnotowego: ogółem oraz środków z EFRR/EFS;
- krajowego wkładu publicznego: ogółem oraz budżet państwa, budżet jednostek samorządu terytorialnego szczebla regionalnego, budżet gminy, inne środki publiczne (fundusze celowe, środki specjalne);
- środków z pożyczek na prefinansowanie;
- środków z pożyczek Europejskiego Banku Inwestycyjnego;
- środków prywatnych;
- innych środków.

Dodatkowo sprawozdania winny zawierać informacje na temat postępu realizacji planu finansowego odpowiednio projektu lub Programu, w okresie sprawozdawczym oraz prognozę w tym zakresie na rok następny.

Tabela 43. Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016 -2022

CEL GŁÓWNY Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016 -2022 : Osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju obszaru rewitalizacji oraz poprawa jakości życia lokalnej wspólnoty poprzez podjęcie działań w sferze przestrzennej, społecznej i gospodarczej zmierzających do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych Gminy z sytuacji kryzysowej.				
Cel strategiczny	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Wartość bazowa dla obszaru rewitalizacji	Wartość docelowa dla obszaru rewitalizacji
<u>Cel strategiczny 1.</u> Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej oraz zapobieganie ubóstwu mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	PUP Stargard	61	56
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchaniu	254	244
	Liczba mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą	Urząd Miejski w Suchaniu	75	80
	Liczba osób biorących udział w imprezach i wydarzeniach służących integracji społecznej	Urząd Miejski w Suchaniu	0	1026
	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON	Urząd Miejski w Suchaniu	30	35
<u>Cel strategiczny 2.</u> Kształtowanie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej poprzez poprawę stanu technicznego obiektów i przestrzeni publicznej				
	Liczba obiektów zmodernizowanych przebudowanych lub wybudowanych w ramach projektu	Urząd Miejski w Suchaniu	0	5
	Liczba odrestaurowanych obiektów zabytkowych	Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Suchaniu	0	1
	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z zmodernizowanej przebudowanej lub wybudowanej w ramach realizacji projektu infrastruktury	Urząd Miejski w Suchaniu	0	1026
	Liczba przestępstw	KPP Stargard	13	10

12.1.3. Sprawozdawczość

Monitorowanie rzeczowe i finansowe odbywać się powinno na podstawie dostarczanych sprawozdań z realizacji: okresowych, rocznych i końcowych. Kompleksowe sprawozdanie, obejmujące dane umożliwiające skuteczny monitoring rzeczowy i finansowy, powinno zawierać następujące dane:

- informacje ogólne,
- informacje dotyczące przebiegu rzeczowego realizacji projektu lub Programu:
 - na poziomie Programu: informacje dotyczące zgłoszonych do realizacji projektów, podpisanych umów lub podjętych decyzji, celów głównych i szczegółowych, stopnia osiągnięcia założonych w Programie wskaźników monitorujących,
 - na poziomie projektu: informacje dotyczące podpisanych umów lub podjętych decyzji, stanu realizacji celów projektu, stopnia osiągnięcia założonych w nim wartości wskaźników,
- informacje dotyczące postępu finansowego, według źródeł pochodzenia środków, zawierające w szczególności zestawienie poniesionych wydatków, zrealizowanych płatności oraz ocenę poziomu wykorzystania środków,
- prognozę przebiegu realizacji Programu lub projektu w kolejnym okresie sprawozdawczym – dla sprawozdań okresowych lub rocznych,
- informacje na temat wypełniania zobowiązań w zakresie informacji i promocji,
- informacje na temat sprawności systemu realizacji,
- informacje o napotkanych problemach, przeprowadzonych kontrolach oraz stwierdzonych nieprawidłowościach.

13. Ocena Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań

Ocena (ewaluacja) Programu Rewitalizacji pozwala oszacować oddziaływanie samego Programu, jak i pomocy publicznej, w tym pomocy strukturalnej Unii Europejskiej w odniesieniu do założonych celów. Wyniki oceny powinny zostać wykorzystane w celu jak najlepszego dopasowania realizowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków. Ocena udziela odpowiedzi na pytanie o celowość, trafność i wartość dodaną interwencji planowanej, przeprowadzanej lub zakończonej. Warunkiem dobrej oceny jest dostępność danych i terminowość raportowania przez wszystkie podmioty zaangażowane w system wdrażania Programu. Ocena taka bada sam program i jego efekty długotrwałe, czyli oddziaływania. Wiąże się zatem z przedstawionym wyżej monitoringiem rzeczowym. Proponuje się, by system i rodzaje oceny Programu odpowiadały metodologii ogólnie stosowanej metodologii oceny i systemu sprawozdawczości programów finansowanych ze środków UE.

13.1. Ocena przed realizacją programu (ocena ex-ante)

Celem oceny ex-ante jest dostarczenie danych dla przygotowania (aktualizacji) Programu i zawartych w nim planów, dzięki oparciu się na doświadczeniach z ubiegłych okresów programowania (wynikach oceny ex-post). Ogólnie – ocena ex-ante zawiera m.in. analizę wpływu dotychczasowych interwencji oraz analizę problemów na obszarze rewitalizacji. W związku z wymogiem zgodności Programu Rewitalizacji z politykami wspólnotowymi i politykami horyzontalnymi Unii Europejskiej, a także polityką regionalną państwa i regionu, ewaluacja Programu winna uwzględniać jego wpływ na realizację tych zasad.

Pierwszą pełną ocenę ex-ante Programu przeprowadzić winien Gminny Zespół ds. Rewitalizacji, posiadając pełną informację o celach, działaniach i projektach włączonych do Programu. Zakłada się, iż organizowanie kolejnych ocen ex-ante wiązać się będzie z aktualizacją Programu, wynikającą z kolejnych okresów programowania oraz należeć będzie do obowiązków Zespołu ds. Rewitalizacji.

13.2. Ocena w połowie okresu realizacji (ocena mid-term)

Ocena w połowie okresu realizacji (ocena mid-term) Programu, przeprowadzona zostanie w IV kwartale 2020 r. Będzie wiązała się z oceną aktualizacji i stopnia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji i obejmować będzie analizę:

- efektywności wykorzystania środków finansowych;
- skuteczności w zakresie osiągania założonych celów poprzez osiągnięcie założonych wskaźników produktu lub rezultatu;
- oddziaływania na sytuację społeczno-gospodarczą, w tym na zatrudnienie;
- funkcjonowania przyjętego systemu realizacji i wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

13.3. Ocena na zakończenie Programu (ocena ex-post)

Celem oceny ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrożenia Programu, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy. Z ewaluacji końcowej wynikać powinny wskazania odnośnie dalszych kierunków polityki rozwoju gminy, szczególnie w zakresie zdefiniowania czynników, które przyczyniły się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Programu.

Za organizację procesu ewaluacji końcowej odpowiadać powinien Gminny Zespół ds. Rewitalizacji z udziałem Burmistrza Suchania oraz Rady Miejskiej w Suchaniu, jako organu przyjmującego wyniki oceny.

Ocenę przeprowadzić powinni ewaluatorzy, wyznaczeni przez Burmistrza Suchania. Przyjąć można, iż ocena powinna zostać zakończona nie później niż 3 lata po zakończeniu okresu programowania.

Raport z realizacji programu powinien zostać upubliczniony i opublikowany na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Biuletynie Informacji Publicznej.

13.4. Ocena bieżąca (ocena on-going)

Niezależnie od prowadzenia wyżej wymienionych form ewaluacji, Rada Miejska w Suchaniu, a także Burmistrz Suchania oraz Gminny Zespół ds. Rewitalizacji mogą

inicjować bieżącą ocenę Programu Rewitalizacji, której przedmiotem jest efektywność stosowanych instrumentów i całego systemu wdrażania.

14. Partycypacja społeczna

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują również na potrzebę uwzględniania partycypacji społecznej na czterech etapach: diagnozowania, programowania, wdrażania oraz monitorowania. W niniejszym opracowaniu uwzględniono partycypację społeczną na wszystkich wymaganych etapach rewitalizacji.

14.1. Diagnozowanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Na etapie diagnozowania prowadzone były zaawansowane prace analityczne oraz konsultacje z interesariuszami rewitalizacji.

Interesariuszami rewitalizacji na wszystkich etapach opracowywania dokumentu LPR byli mieszkańcy gminy Suchań, w szczególności zaś mieszkańcy obszaru rewitalizacji, przedstawiciele organizacji pozarządowych i instytucji, działających na terenie Gminy, przedstawiciele stowarzyszeń, pracownicy jednostek samorządu terytorialnego, lokalni przedsiębiorcy oraz właściciele nieruchomości. Konsultacje dotyczyły problematyki związanej z właściwym wytyczeniem obszaru zdegradowanego oraz rewitalizacji i obejmowały następujące formy:

- zbieranie uwag i propozycji przedsięwzięć inwestycyjnych i społecznych (dostarczenie drogą korespondencyjną na adres: Future Green Innovations S.A. ul. Podole 60, skr. 62, 30-394 Kraków lub Urząd Miejski w Suchaniu, ul. Pomorska 72, 73-132 Suchań),
- zbieranie uwag i propozycji przedsięwzięć inwestycyjnych i społecznych (dostarczenie drogą elektroniczną na adres: rewitalizacja@greenfuture-projekt.pl),
- ankietyzację interesariuszy rewitalizacji,
- spotkanie informacyjne z interesariuszami rewitalizacji w dniu 27 marca 2017 r. o godzinie 17:00 w Gminnym Domu Kultury w Suchaniu, poświęcone dyskusji na temat problemów występujących na obszarze gminy oraz debacie na temat obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Suchań,
- zbieranie uwag ustnych podczas trwania konsultacji i spotkania.

Ponadto wiadomość o przystąpieniu przez Gminę Suchań do opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji (LPR) została umieszczona na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Suchaniu w dniu 13.02.2017 r. pod adresem https://www.suchan.pl/aktualnosci/pokaz/636_.

Informacja o spotkaniu oraz o zbieraniu uwag, dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Suchań została umieszczona na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Suchaniu w dniu 13.03.2017 r. pod adresem https://www.suchan.pl/aktualnosci/pokaz/648_zaproszenie_na_spotkanie_konsultacyjne_z_mieszkancami_w_sprawie_lokalnego_programu_rewitalizacji_gminy_suchan. Na spotkaniu informacyjnym w dniu 27 marca 2017 r. obecni byli pracownicy Urzędu Miejskiego, Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchaniu, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz mieszkańcy Gminy. W dalszej części spotkania zaprezentowano etapy prac nad dokumentem Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz przedstawiono metodologię wraz z przyjętymi wskaźnikami, na podstawie których wyznaczono obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie Gminy Suchań. Następnie zaproszono zebranych do zadawania pytań i zabrania głosu w dyskusji. Podczas dyskusji omówiono negatywne zjawiska społeczne zidentyfikowane na obszarze Gminy oraz problemy w sferach gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Uczestnicy spotkania wstępnie określili kierunki działań rewitalizacyjnych.

W ramach konsultacji społecznych związanych z przygotowaniem diagnozy oraz wstępną identyfikacją potencjalnych problemów i sposobów ich rozwiązania przeprowadzono ankietyzację, dotyczącą rewitalizacji skierowaną do wszystkich interesariuszy rewitalizacji - ankietę przeprowadzono w okresie od 13.03.2017 r. do 02.04.2017 r. Dzięki przeprowadzonemu badaniu ankietowemu mieli oni możliwość wskazania obszaru, który ich zdaniem powinien zostać poddany procesom rewitalizacji. Ponadto dokonali oceny występujących, na wybranym przez siebie, obszarze problemów w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej. Wyniki ankietyzacji zamieszczono w rozdziale 5.2. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych – wnioski z przeprowadzonych konsultacji.

W ramach wyżej wymienionych form partycypacji konsultowane były kwestie, które zadecydowały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Suchań.

14.2. Programowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji

W dniu 05.04.2017 r. poinformowano interesariuszy rewitalizacji, biorących udział w procesie rewitalizacji (m.in.: organizacje pozarządowe, przedsiębiorców, wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnie, właścicieli i zarządców nieruchomości, parafie, instytucje samorządowe i państwowe, mieszkańców Gminy) o wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Suchań i zaproszono do aktywnego udziału w następnym etapie prac nad przygotowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań, który obejmował opracowywanie projektów rewitalizacyjnych planowanych do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji w latach 2016-2022.

Na wspomnianym etapie programowania Lokalnego Programu Rewitalizacji istotnym mechanizmem włączenia interesariuszy rewitalizacji była możliwość wniesienia własnej propozycji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Informację o możliwości zgłoszenia przedsięwzięcia rewitalizacyjnego zamieszczono na stronie Urzędu Miejskiego w Suchaniu pod adresem https://www.suchan.pl/aktualnosci/pokaz/658_. Nabór przedsięwzięć trwał od 06.04.2017 r. do 31.04.2017 r. Otrzymano propozycje zadań do realizacji na obszarze rewitalizacji, które zgłosiła Gmina Suchań, Parafia Rzymskokatolicka pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Suchaniu, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju gminy Suchań oraz przedsiębiorca prowadzący swą działalność w obszarze rewitalizacji.

Po dokonaniu weryfikacji projektów pod względem następujących kryteriów: 1) lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji; 2) komplementarność przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działania; 3) zakres informacji na temat przedsięwzięcia (kompletność fiszki) zgłoszone propozycje wpisano do Lokalnego programu Rewitalizacji.

Z otrzymanych propozycji zadań do Programu Rewitalizacji opracowano 6 propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które zostały podzielone na przedsięwzięcia główne i uzupełniające.

Powstający dokument był konsultowany z przedstawicielami Urzędu Miejskiego w Suchaniu oraz ze wszystkimi wymienionymi interesariuszami rewitalizacji zgodnie z Zarządzeniem Burmistrza Suchania z dnia 20 lipca 2017 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Suchań na lata 2016-2022. Informację o rozpoczęciu konsultacji zamieszczono na stronie internetowej

Urzędu Miejskiego w Suchaniu w dniu 26.07.2017 r. (https://www.suchan.pl/aktualnosci/pokaz/704_konsultacje_spoleczne_lokalnego_programu_rewitalizacji_gminy_suchan_na_lata_2016-2022). Celem konsultacji było poznanie opinii interesariuszy rewitalizacji na temat treści projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Suchań na lata 2016-2022. Projekt dokumentu został wyłożony do konsultacji w terminie od 26 lipca 2017 do 09 sierpnia 2017 r. w następujący sposób:

- w formie papierowej w siedzibie Urzędu Miejskiego w Suchaniu, pok. nr 13,
- na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Suchaniu, pod adresem <http://www.suchan.pl>. Uwagi do projektu dokumentu można było wносить za pomocą formularza zgłaszania uwag, stanowiącego załącznik do powyżej wymienionego Zarządzenia, poprzez:
 - wysłanie wypełnionego formularza zgłaszania uwag drogą elektroniczną na adres sekretariat@suchan.pl, wpisując w temacie maila „Konsultacje LPR Suchań” (decyduje data wpływu na skrzynkę elektroniczną),
 - przekazując pisemnie do sekretariatu w Urzędzie Miejskim w Suchaniu, Pomorska 72, 73-132 Suchań, pok. nr 7,
 - wysyłając na adres: Urząd Miejski w Suchaniu, ul. Pomorska 72, 73-132 Suchań (decyduje data wpływu do Urzędu Miejskiego w Suchaniu).

Osobą odpowiedzialną za przeprowadzenie konsultacji była Pani Kamila Krzysztofik – Przewodnicząca Gminnego Zespołu ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022.

Celem podsumowania konsultacji projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji zorganizowano spotkanie konsultacyjne, które odbyło się w dniu 07 sierpnia 2017 r. o godz. 11.00 w Urzędzie Miejskim w Suchaniu w sali narad. O spotkaniu poinformowano w dniu 01 sierpnia 2017 r. za pośrednictwem strony internetowej pod adresem: https://www.suchan.pl/aktualnosci/pokaz/730_zaproszenie_na_kolejne_spotkanie_konsultacyjne_w_sprawie_lokalnego_programu_rewitalizacji_gminy_suchan. Na spotkanie przybyli pracownicy Urzędu Miejskiego i członkowie Gminnego Zespołu ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022. Podczas spotkania przedstawiono projekt Lokalnego programu Rewitalizacji wraz z omówieniem poszczególnych planowanych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Uczestnicy spotkania nie zgłosili żadnych uwag ustnych i pisemnych do projektu LPR.

W dniu 23 sierpnia 2017 r. ogłoszono podsumowanie wyników konsultacji społecznych dotyczących projektu Lokalnego Program Rewitalizacji dla Gminy Suchań na lata 2016-2022, podczas których nie wpłynęły żadne uwagi do wyłożonego Programu Rewitalizacji.

W związku z powyższym Burmistrz Suchania zaprosiła interesariuszy rewitalizacji na Sesję Rady Miejskiej w Suchaniu, która odbyła się 29 sierpnia 2017 r. o godz.10.00 w Gminnym Domu Kultury w Suchaniu podczas, której rozpatrzony został projekt uchwały w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022.

14.3. Mechanizmy włączania interesariuszy w proces rewitalizacji na etapie wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Włączanie mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie Gminy w proces wdrażania i zarządzania LPR będzie zapewnione poprzez:

- realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych przez sektor społeczny i/lub gospodarczy,
- organizację spotkań z mieszkańcami w celu omówienia bieżącego postępu nad realizacją Programu, kwestią uzyskania funduszy i realizacją planowanych przedsięwzięć oraz ewentualnych zmianach, rozstrzygnięcia pojawiających się wątpliwości, kwestii dotyczących wdrażania LPR, korygowania oczekiwań i uwag ze strony interesariuszy z podjętymi działaniami,
- prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej o prowadzonych przedsięwzięciach ujętych w LPR oraz efektach podejmowanych działań rewitalizacyjnych.

14.3.1. Procedura zgłaszania nowych zadań do LPR

Wszystkie instytucje zaangażowane we wdrażanie Programu, w tym Partnerzy Programu oraz mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mają możliwość zgłoszenia nowego zadania do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań. Proces ten reguluje poniższa procedura:

- propozycję nowego przedsięwzięcia, opisaną zgodnie z kartą projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji może zgłosić instytucja użytku publicznego lub mieszkańcy obszaru rewitalizacji, przy czym dana osoba może zgłosić 1 projekt raz na pół roku. Propozycje zadań zbierane będą raz w roku i muszą

zostać złożone do Gminnego Zespołu ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 w wyznaczonym przez niego terminie,

- po upływie tego terminu Gminny Zespół ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 opiniuje zebrane propozycje zadań rewitalizacyjnych dla danego obszaru oraz zgłasza własne zadania,
- na kolejnej sesji Rady Miejskiej, Gminny Zespół ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 przedstawia zatwierdzone przedsięwzięcia i poddaje je pod głosowanie Rady Miejskiej.

14.3.2. Procedura zgłaszania propozycji zmian do LPR

Wszystkie instytucje zaangażowane we wdrażanie Programu, w tym Partnerzy Programu oraz mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mają możliwość zgłoszenia propozycji zmian w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Suchań. Proces ten reguluje poniższa procedura:

- propozycję zmian do Programu wraz z uzasadnieniem może zgłosić instytucja użytku publicznego lub mieszkańcy obszaru rewitalizacji, przy czym dana osoba może zgłosić 1 projekt raz na pół roku. Propozycje zmian zbierane będą raz w roku i muszą zostać złożone do Gminnego Zespołu ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 w wyznaczonym przez niego terminie,
- po upływie tego terminu Gminny Zespół ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 opiniuje zebrane propozycje zmian dotyczących obszaru rewitalizacji,
- na kolejnej sesji Rady Miejskiej, Gminny Zespół ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022 przedstawia propozycje zatwierdzonych zmian i poddaje je pod głosowanie Rady Miejskiej.

14.4. Partycypacja społeczna na etapie monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Niezbędnym elementem zarządzania procesem rewitalizacji jest uwzględnianie w nim udziału społecznego nie tylko na etapie planowania i wdrażania, ale także na etapie

monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ocena Programu powinna obejmować diagnozę czynników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych obszaru rewitalizacji, opartą na wskaźnikach oraz opinie mieszkańców. Partycypacja społeczna na etapie oceny rewitalizacji uwzględnia aktywny udział mieszkańców w szerokich konsultacjach społecznych. Formy i narzędzia aktywnego włączenia mieszkańców w ocenę efektów Lokalnego Programu Rewitalizacji wykorzystywane na końcowym etapie:

- współpraca z Gminnym Zespołem ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Suchań na lata 2016-2022,
- prowadzenie monitoringu zewnętrznych źródeł finansowania,
- monitoring rzeczowy Programu na podstawie rocznych sprawozdań,
- badania sondażowe na temat oceny procesów rewitalizacji,
- ankiety z wykorzystaniem mediów społecznościowych: sondy na stronie internetowej, wydarzenia na facebooku,
- debata z władzami publicznymi na temat rewitalizacji,
- analiza postrzegania zmian przez mieszkańców na obszarze rewitalizacji,
- warsztaty sektorowe, festyny, święta miejscowości połączone z prezentacją efektów rewitalizacji, spacerów rewitalizacyjnych,
- warsztaty z mieszkańcami.

Opisywane instrumenty powinny każdorazowo być dostosowane do lokalnych warunków oraz możliwości działania.

15. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z art. 48 ust. 1 ust. 2 w związku z art. 47 i 57 pkt 1.2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405) projekt niniejszego dokumentu został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Zachodniopomorskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Szczecinie z wnioskiem o zajęcie stanowiska w sprawie uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz określenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko w przypadku konieczności jej opracowania.

Pismem z dnia 11 sierpnia 2017 r. znak WOPN-OS.410.217.AM Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie wydał opinię, że dla niniejszego dokumentu nie zachodzi konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Pismem z dnia 10 sierpnia 2017 r. znak NZNS.7040.1.62.2017 Zachodniopomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Szczecinie wyraził opinię o odstąpieniu od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania dla niniejszego dokumentu.

Informacje o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko została umieszczona na:

- stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Suchaniu,
- stronie BIP Urzędu Miejskiego w Suchaniu,
- tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Suchaniu.

16. Spis tabel

Tabela 1. Charakterystyka jednostek pomocniczych Gminy Suchań	10
Tabela 2. Zestawienie wskaźników diagnozy	12
Tabela 3. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	17
Tabela 4. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym.....	19
Tabela 5. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym.....	21
Tabela 6. Liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym ...	26
Tabela 7. Pomoc społeczna w Gminie Suchań w latach 2010-2015.....	28
Tabela 8. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	30
Tabela 9. Wielkość zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę.....	32
Tabela 10. Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	34
Tabela 11. Frekwencja wyborów samorządowych w 2014 r.	38
Tabela 12. Zestawienie wskaźników koncentracji negatywnych zjawisk społecznych według jednostek pomocniczych w Gminie Suchań.....	41
Tabela 13. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze społecznej.....	42
Tabela 14. Liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców	44
Tabela 15. Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców	46
Tabela 16. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców	49
Tabela 17. Obszary kryzysowe w sferze gospodarczej – podsumowanie.....	52
Tabela 18. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze gospodarczej	53
Tabela 19. Liczba lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców.....	56
Tabela 20. Liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków objętych ścisłą ochroną konserwatorską na 100 mieszkańców	58
Tabela 21. Wartość wskaźnika udziału budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej wybudowanych przed 1980 r. w Gminie Suchań.....	59
Tabela 22. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze technicznej	63
Tabela 23. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze technicznej.....	63

Tabela 24. Gęstość zaludnienia	67
Tabela 25. Liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej na 100 mieszkańców	69
Tabela 26. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	71
Tabela 27. Powierzchnia terenów zieleni [ha] na 100 mieszkańców	75
Tabela 28. Masa wyrobów azbestowych [Mg] na 100 mieszkańców	77
Tabela 29. Diagnoza stanu kryzysowego w sferze środowiskowej	78
Tabela 30. Zestawienie zbiorcze delimitacji we wszystkich sferach	82
Tabela 31. Wartość Indeksu Degradacji dla poszczególnych jednostek pomocniczych Gminy Suchań.....	85
Tabela 32. Obszar zdegradowany – powierzchnia i liczba ludności.....	87
Tabela 33. Lokalne potencjały obszaru zdegradowanego	88
Tabela 34. Obszar rewitalizacji (tereny zabudowane) – powierzchnia i liczba ludności...	91
Tabela 35. Podstawowe parametry obszaru rewitalizacji	94
Tabela 36. Porównanie wszystkich badanych wskaźników dla obszaru rewitalizacji i całej Gminy.....	96
Tabela 37. Liczba lokali mieszkalnych i osób zamieszkujących lokale mieszkalne narażone na hałas oceniany wskaźnikiem Ldwn.....	101
Tabela 38. Harmonogram realizacji przedsięwzięć ujętych w ramach LPR Gminy Suchań na lata 2016-2022.....	135
Tabela 39. Szacunkowe ramy finansowe planowanych przedsięwzięć	136
Tabela 40. Komplementarność przestrzenna i problemowa	139
Tabela 41. Projekty zrealizowane przez Gminę Suchań przy wsparciu środków zewnętrznych.....	141
Tabela 42. Powiązania celów Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Suchań	146
Tabela 43. Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów LPR Gminy Suchań na lata 2016-2022	154

17. Spis rycin

Rycina 1. Wyznaczone jednostki pomocnicze Gminy Suchań	11
Rycina 2. Liczba ludności w Gminie Suchań w latach 2012-2015.....	15
Rycina 3. Struktura wieku ludności w gminie Suchań w roku 2015	16
Rycina 4. Zestawienie wskaźnika obciążenia demograficznego w 2015 roku dla gminy, powiatu i województwa.....	17
Rycina 5. Wartość wskaźnika – odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 roku.....	18
Rycina 6. Wartość wskaźnika – odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 roku.....	20
Rycina 7. Wartość wskaźnika – liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 roku.....	22
Rycina 8. Saldo migracji w latach 2012-2016 dla gminy, powiatu i województwa	23
Rycina 9. Naturalny ruch ludności w Gminie Suchań w latach 2012-2015.....	24
Rycina 10. Stopa bezrobocia dla gminy, powiatu i województwa w latach 2012-2015...	25
Rycina 11. Wartość wskaźnika liczba osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.....	27
Rycina 12. Struktura zatrudnienia mieszkańców w Gminie Suchań w roku 2015	27
Rycina 13. Wartość wskaźnika liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.....	31
Rycina 14. Wartość wskaźnika wielkość zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu na rodzinę w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.....	33
Rycina 15. Wartość wskaźnika liczba przestępstw na 1000 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.....	35
Rycina 16. Struktura wykształcenia ludności w Gminie Suchań oraz województwie zachodniopomorskim w 2015 roku	36
Rycina 17. Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w 2015 dla szkoły, powiatu, województwa oraz kraju.....	37
Rycina 18. Wartość wskaźnika frekwencja wyborów samorządowych w 2014 r. w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych	39

Rycina 19. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze społecznej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Suchań.....	43
Rycina 20. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Suchań w latach 2012-2015	44
Rycina 21. Wartość wskaźnika liczba podmiotów gospodarczych według REGON na 100 ludności w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.	45
Rycina 22. Nowozarejestrowane podmioty gospodarcze w Gminie Suchań w latach 2012-2015.....	46
Rycina 23. Wartość wskaźnika liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych.	47
Rycina 24. Podmioty wyrejestrowane z rejestru REGON w Gminie Suchań w latach 2012-2015.....	48
Rycina 25. Wartość wskaźnika liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych według REGON na 100 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.....	50
Rycina 26. Średnie wynagrodzenie brutto w Gminie Suchań oraz województwie zachodniopomorskim w latach 2012-2015	51
Rycina 27. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze gospodarczej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Suchań	54
Rycina 28. Ogólna liczba mieszkań w Gminie Suchań w latach 2012-2016.....	55
Rycina 29. Powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie Suchań w latach 2012-2015....	55
Rycina 30. Wartość wskaźnika liczba lokali mieszkalnych na 100 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych	57
Rycina 31. Wartość wskaźnika liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków objętych ścisłą ochroną konserwatorską na 100 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych.....	59
Rycina 32. Wartość wskaźnika udział budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej wybudowanych przed 1980 r. w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych.....	60
Rycina 33. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze technicznej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Suchań.....	64
Rycina 34. Mapa powiatu stargardzkiego	65
Rycina 35. Struktura użytkowania terenu w Gminie Suchań w roku 2014	66

Rycina 36. Wartość wskaźnika gęstość zaludnienia w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych	68
Rycina 37. Wartość wskaźnika liczba czynnych obiektów użyteczności publicznej na 100 mieszkańców	70
Rycina 38. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Suchań	72
Rycina 39. Obszary chronione na terenie Gminy Suchań	74
Rycina 40. Wartość wskaźnika powierzchnia terenów zieleni na 100 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.	76
Rycina 41. Wartość wskaźnika Masa wyrobów azbestowych [Mg] na 100 mieszkańców w Gminie Suchań w układzie jednostek pomocniczych w 2015 r.	77
Rycina 42. Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze środowiskowej w układzie jednostek pomocniczych Gminy Suchań	79
Rycina 43. Wartość Indeksu Degradacji dla poszczególnych jednostek pomocniczych Gminy Suchań	85
Rycina 44. Obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego Gminy Suchań	92
Rycina 45. Obszar rewitalizacji Gminy Suchań	93
Rycina 46. Obszar rewitalizacji Gminy Suchań (mapa poglądowa)	95
Rycina 47. Mapa terenów zagrożonych hałasem w Suchaniu wzdłuż drogi krajowej nr 10 i drogi wojewódzkiej nr 160-obszary przekroczeń dopuszczalnej wartości wskaźnika L _{dwn}	102
Rycina 48. Opinia ankietowanych dotycząca problemów w strefie społecznej	104
Rycina 49. Opinia ankietowanych dotycząca problemów w sferze gospodarczej	105
Rycina 50. Opinia ankietowanych dotycząca problemów w sferze technicznej	105
Rycina 51. Opinia ankietowanych dotycząca problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	106
Rycina 52. Opinia ankietowanych dotycząca problemów w sferze środowiskowej	106